Posti Oy
Posti Green

Aспект

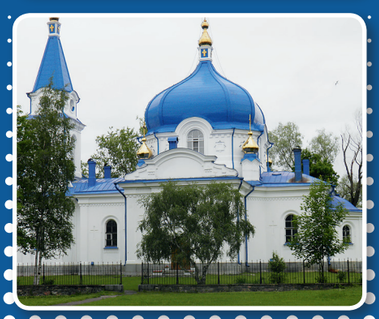

2016

Suomen venäjänopettajat ry
Ассоциация преподавателей русского языка в Финляндии

Venäjän kielen kesäkurssit 2017

Pietari tarjoaa mahtavat puitteet venäjän kielen opiskeluun. Historiallinen miljöö, loistavat kulttuuriaarteet ja kaupunkielämän syke antavat lisävirikettä oppimiseen.

Kokoa oma kurssipakettisi (opetus, matkat, majoitus). Opetus 375 euroa.	**Kurssiajat** 4.-17.6. 2.-15.7.

Miriam Grafen-Kuhmonen

Kotisivuiltamme löydät muita hienoja Venäjän-matkoja.

Поехали!

VenäjänMatkat
www.venajanmatkat.com

Venäjän-Matkat myös Facebookissa

Mä kuulin et sä haet Helsinkiin lukeen venäjää?

Joo, mut mähän pääsin jo sinne!

OMG eiks sinne oo iha sikavaikee päästä?

Niihän sä luulet! LOL

Mut eihän sul ollu ku lyhyt venäjä?

Joo-o, mut sehän riittää! Sit vaan lukee pääsykokeeseen.

No millast siel sit on?

Iha jees. Mä olin viime kevään Venäjällä - iha mieltsii! Tänä vuonna meillon kaikkee spessuu, niinku vaiks venäläisii leffoi, lastenkirjallisuutta ja sit voithan sä lukee jotain muutakin kieltä, niinku vaiks mitä slaavilaisii.

Ai jaa, pitäisköhän munki hakee!

HELSINGIN YLIOPISTO

www.helsinki.fi/venaja

PÄÄKIRJOITUS

Arvoisat Aspekti-lehden lukijat, tukijat, kirjoittajat sekä muut yhteistyötahot! Haluan kiittää kaikkia panoksestanne, jonka ansiosta vuoden 2016 Aspekti on ilmestynyt sisältörikkaana sekä värikkäänä. Olen pyrkinyt kehittämään lehteä sellaiseksi, että se tarjoaisi mielekkäitä lukuelämyksiä, tuoreita näkökulmia ja uutta tietoa jokaiselle, joka ryhtyy lukemaan Aspektia. Tavoitteenani on ollut tehdä lehti, joka herättää tunteita ja kysymyksiä sekä antaa vastauksia.

Suomen venäjänopettajat ry:n jäsenlehden sivuilla on jokaisella halukkaalla ollut mahdollisuus jakaa tutkimustuloksensa, matkaraporttinsa, projektikuvauksensa, toimintaideansa, opetusvinkkinsä sekä muut Venäjään ja venäjän kieleen liittyvät huomionsa sekä ajatuksensa. Aspekti on tarjonnut avoimen foorumin, joka on osoittautunut tarpeelliseksi ja suosituksi. On ollut mielenkiintoista ja positiivista huomata, että lukijat lähettävät runsaasti yhteydenottoja, koska odottavat Aspektin ilmestymistä ja haluavat päästä selaamaan lehden sivuja lukeakseen jälleen kerran, mitä muut aiheesta tietävät ja siitä kiinnostuneet ovat halunneet heidän kanssaan jakaa. Myös mainostajat ovat nähneet tärkeäksi näkyä lehden sivuilla ja tukea sekä auttaa kehittämään Aspektia. Vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta mainostajien määrä ei ole laskenut, vaan suunta on ollut myönteinen!

Viisi vuotta kestäneen lehden toimitustyön tuomat haasteet ovat olleet minulle opettavaisia, ja niistä selviytyminen tapa saada palautetta työstä. Haluankin kiittää palautteen antajia, jotka ovat tarjonneet uusia ideoita ja näkökulmia lehden kehittämiseksi sekä ilmaisseet tukensa positiivisella suhtautumisellaan tekemääni työtä kohtaan. Minun on aika siirtyä kohti uusia haasteita ja keskittyä jatko-opiskelujeni kiinnostavaan tutkimusmaailmaan sekä paikkani löytämiseen työelämässä.

Luotan Aspektin potentiaaliin ja siihen, että sillä on edellytyksiä kehittyä houkuttelevana tiedonvälittäjänä Venäjästä sekä sen rikkaasta kielestä ja kulttuurista. Olen tyytyväinen, että lehti kiinnostaa ja puhuttelee ihmisiä. Toivon, että opettajien ja muiden asiantuntijoiden välinen yhteistyö olisi hedelmällistä, kehittyvää, kannustavaa ja vuorovaikutteista. Uskon, että hyvän motivaation, keskinäisen kommunikaation ja vastavuoroisuuden myötä se on mahdollista. Haluan kiittää kaikkia lukijoita ja yhteistyötahoja näistä vuosista ja toivottaa antoisia lukuhetkiä Aspektin parissa!

Tomi Malinen
Aspektin päätoimittaja

HALLITUKSEN PALSTA

Очень хорошего начала учебного года!
Oikein hyvää lukuvuoden alkua kaikille!

Kouluissa eletään kiireisiä aikoja, kun parhaillaan työstetään ja toteutetaan niin perusopetuksen kuin lukiokoulutuksenkin opetussuunnitelmia ja samalla yritetään sähköistää uusia lukiokursseja! Sähköisiä sovelluksia, oppimateriaaleja ja oppimisalustoja on niin paljon, että joskus on vaikea pysyä tämän kaiken kehityksen perässä.

Meillä kaikilla on vielä huoli lukion venäjän kielen tulevan sähköisen kokeen toteutustavasta ja tehtävien onnistumisesta. Jokainen meistä yrittää tehdä parhaansa tuntien suunnittelun, toteuttamisen ja oppilaiden motivoimisen suhteen. Työtä siis riittää tällekin lukuvuodelle!

Tämän vuoksi viime vuoden Aspektin ilmestymisen jälkeen yhdistyksessä on taas toimittu aktiivisesti. Ohjelmaa on yritetty järjestää monipuolisesti ja myös kansainvälisesti, sillä kevätkokouksen yhteyteen järjestettiin tapaaminen Zlatoust-kustantamon henkilökunnan kanssa. Samassa tilaisuudessa oli unohtumaton tutustuminen ruotsiksi kirjoittavaan kirjailijaan Zinaida Lindéniin. Tapaamisessa oli mahdollisuus myös ostaa hänen uusin kirjansa. Sekä opetuksellisesti että kulttuurillisesti monipuolinen kesäseminaari oli kesäkuussa Petroskoissa. Kirjoitus Petroskoin kesäseminaarista löytyy myös tästä lehdestä.

Yhdistys on perinteisesti tehnyt joka vuosi myös oppimateriaalipaketin.

Vuonna 2014 perustettu Olga ja Oleg Korimon -stipendirahastosta jatkettiin stipendien jakamista. Kaksi kertaa vuodessa hallitus valitsee yhden tai kaksi peruskoululaista ja yhden lukiolaisen palkittavaksi hyvästä ja motivoituneesta venäjän kielen opiskelusta.

Yhdistys on jatkanut yhteistyötä Venäjän tiede- ja kulttuurikeskuksen kanssa teemailtapäiviä ja seminaareja järjestämällä. Myös jatkokoulutuspäiviä on järjestetty yhdessä Venäjän tiede- ja kulttuurikeskuksen, Cultura-säätiön ja SVK:n kanssa. Lisäksi yhdistys on ottanut osaa SUKOLin syys- ja kevätkoulutuspäiviin järjestämällä ohjelmaa venäjän kielen työpajoihin. Yhdistykseltä on myös edelleen mahdollista saada apua kevään yo-kokeiden viestinnällisten kirjoitustehtävien arviointiin.

Ensi vuodeksi ja tälle syksylle yhdistyksellä on suunnitteilla jälleen monipuolista toimintaa, mm. Abitti-koulutuspäiviä, joista tuli runsaasti kyselyjä ensimmäisen 10.9. järjestetyn koulutuksen jälkeen. Samassa seminaarissa Arto Lehmuskallio kertoi lisää uudistuvasta ylioppilastutkinnosta ja tällöin oli myös mahdollista esittää kysymyksiä tästä kaikkia kiinnostavasta aiheesta. Muusta toiminnasta on tulossa tarkempaa tietoa myöhemmin. Yhdistys toivoo sekä teidän ehdotuksianne koulutuspäiviin ja tapahtumiin, että runsasta osallistumista tuleviin tapahtumiin.

Ajankohtaisista asioista yhdistys tiedottaa Aspekti-lehden lisäksi jäsensähköpostilistan kautta, Facebook-sivulla ja Tempuksen kieliyhdistykset tiedottaa -palstalla.

Yhdistyksen syysvuosikokous pidetään marraskuun loppupuolella. Tarkempi aika ja paikka ilmoitetaan myöhemmin. Tervetuloa kokoukseen!

Всем очень хорошей осени и успехов в нашей нелёгкой, но интересной работе!

Hyvää syksyä!
HALLITUS

ИНТЕРВЬЮ АЛЕКСАНДРА ЮРЬЕВИЧА РУМЯНЦЕВА

Александр Юрьевич Румянцев уже более 10 лет является Чрезвычайным и Полномочным Послом Российской Федерации в Финляндской Республике. Мне удалось взять интервью у этого опытного дипломата и узнать, какова позиция русского языка в Финляндии и стоит ли мотивировать финнов изучать русский язык и Российскую культуру. Также Александр Юрьевич рассказал, каков образ России в Финляндии, как финны видят и воспринимают Россию и русских, как последние события повлияли на отношения двух соседних государств и каким образом эти отношения стоит развивать.

Александр Юрьевич, какое у Вас образование, как Вы попали в Финляндию, как давно Вы в Финляндии?

Образование у меня высшее физическое. Я окончил Московский инженерно-физический институт. После этого 32 года я работал в Институте атомной энергии имени Курчатова, где прошел путь от младшего научного сотрудника до директора этого Центра. Был избран сначала членом-корреспондентом, потом академиком Российской академии наук, доктор физико-математических наук, профессор, лауреат государственной премии СССР в области науки 1986 года.

В 2001 году Президент Российской Федерации Владимир Владимирович Путин назначил меня Министром по атомной энергии Российской Федерации. В составе Правительства я работал 3 года сначала как министр, а после реорганизации органов управления министерство трансформировалось в Федеральное агентство, которое я еще почти 2 года возглавлял. С 2006 года, я являюсь послом Российской Федерации в Финляндии. Вот, собственно, и вся моя биография. В Курчатовском институте моя научная деятельность – это физика твердого тела с применением ядерно-физических методов изучения вещества. Имею более 100 опубликованных работ, неоднократно работал в различного рода международных научных комитетах. Советах по присуждению ученых степеней.

Скажите, пожалуйста, финским языком Вы владеете?

Нет, финским языком я не владею, хотя много слов знаю, особенно связанных с природой и географией. Могу заказать в ресторане обед, зная многие финские блюда.

На Ваш взгляд, финский – сложный язык?

Изучение любого языка является сложной задачей. По поводу финского языка все говорят: «ах сложно, ах угро-финская группа». Он, как язык, может быть и сложный, но вполне изучаемый. И если бы вся Финляндия не говорила на английском языке, я бы его обязательно выучил и по-фински, думаю, что с трудом, но как-то общался.

По Вашему мнению, финны достаточно хорошо владеют русским языком или нет?

Я могу сказать одно, в процентном отношении, если сравнивать, сколько русских владеет финским языком, конечно, финны будут на первом месте. Потому что очень многие финские люди, особенно дипломаты, которые работали в Москве, по-русски говорят очень хорошо. Люди, которые бизнесом занимаются в России, тоже говорят очень хорошо по-русски. В этом смысле я считаю, что изучению русского языка в Финляндии уделяется значительное внимание. Очень многие финны говорят по-русски и говорят хорошо.

Какие способы Вы видите, чтобы еще больше можно было мотивировать финнов изучать русский язык? Как их заинтересовать в этом?

У нас общая граница 1300 км. И вот это есть самая мощная мотивация. Потому что мы соседи, и мы должны очень тесно общаться. В приграничной Финляндии, равно как и в приграничной России, процент знания в Финляндии русского языка, а в России финского языка, очень высок и существенно превышает средний показатель. Люди часто ездят и в выходные дни, и по делам, к знакомым, много русских купили дачи, финны меньше покупают, потому что есть определенные ограничения, но можно покупать и финнам дома, но тогда нужно арендовать землю на длительное время. Россиянам проще, они покупают и участок, и дом здесь в Финляндии. Сейчас среди жителей Ленинградской области это очень популярная тема. Многие мои хорошие приятели здесь купили дома и часто приезжают в Финляндию. Транспорт великолепный, особенно поезд «Аллегро». Все эти объективные факторы уже и есть мотивация к изучению языков.

Для изучения языков нужны средства. Возникает вопрос: «Где их взять?» Мой очень добрый коллега и человек, которого я очень уважаю – профессор Арто Мустайоки, говорит, что бизнес просто так не готов инвестировать в программу изучения русского языка в Финляндии. Бизнесу не нужны просто русскоговорящие. Бизнесу нужны высококвалифицированные специалисты в разных областях, которые хорошо бы знали русский язык. Мы, как посольство, размышляем на эту тему и общаемся с кафедрой балтистики и славистики Хельсинкского Университета. Сейчас это называется Институт,

после трансформации структуры Университета. По крайней мере, мы с ведущими финляндскими учеными этой проблемой озабочены. Господин Мустайоки много опубликовал своих статей об изучении русского языка в Финляндии. То, что я сейчас Вам сказал, я почерпнул в значительной степени у него. Ну и потом я увидел это своими глазами, когда беседовал с крупными бизнесменами.

Финны видят, что в интересных высокотехнологичных отраслях России есть хорошо оплачиваемые рабочие места. Это тоже мотивация, но она очень дорогостоящая и долговременная. В качестве шага в хорошем направлении с точки зрения расширения изучения русского языка, я вижу Юбилейный фонд, который создан здесь при Парламенте. В этом фонде на конкурсной основе можно получить гранты на изучение русского языка. В целом географически мы соседи, а по сути, мы являемся хорошими соседями. Это значит, мы должны знать языки соседей.

Г-н Румянцев, как Вы относитесь к тому, чтобы ввести русский язык, как обязательный в финских школах?

Дискуссия такая идет в обществе, но она как бы теоретическая. Есть Конституция Финляндии, в которой четко определено, какие языки являются государственными. Это финский и шведский. И поэтому вводить еще в качестве обязательного изучение русского языка достаточно трудно. Да и для школьников это тяжело. Многие говорят, давайте в восточной Финляндии вместо шведского... Но как вместо шведского? Это же государственный язык. Его изучать нужно обязательно. При этом в Финляндии существуют возможности по изучению русского языка. Отмечу также, что в России финский язык изучается в очень многих высших учебных заведениях.

Как Вы считаете, в Финляндии знают и понимают Россию и русских или нет?

Мы сами не очень друг друга понимаем, поэтому иностранцам нас понять еще труднее. Есть, конечно, проблемы. Но именно общение в рамках гуманитарного сотрудничества и совместных бизнес-проектов будет способствовать лучшему пониманию наших народов.

Я, например, внимательнейшим образом читаю работы профессора Тимо Вихавайнена, где он излагает взаимоотношения именно России и Финляндии. Он очень точно подмечает все достоинства и все трудности, с которыми приходится финнам сталкиваться, когда они проникают в Россию, и русским, когда они проникают в Финляндию.

Я постоянно изучаю Финляндию, я ее практически всю объездил. От Тенойоки и границы с Норвегией на юг, проехал на машине вдоль Ботнического и Финского заливов, вдоль российской границы летал на вертолете вместе с пограничниками. Но, тем не менее, в каждой поездке узнаю что-либо новое. Это естественно. Страна красивая, с традициями. Мне очень нравится, как финны относятся к своему государству, как бережно, с какой любовью, именно бережно. Хорошие дороги, обкошенные обочины дорог. И это где-то там, где за час не встретишь ни одного автомобиля, где-нибудь далеко за полярным кругом. Прекрасные дороги. Только с северными оленями общаешься, когда бываешь в тех местах.

Знания финнов о России и русских соответствует реальности, как Вы считаете?

В какой-то степени финны, в общем-то, осведомлены. Но это такое, как бы я сказал, начальное образование. И только активное научно-техническое, экономическое и гуманитарное сотрудничество позволит глубже финнам изучать Россию, равно как и русским изучать Финляндию.

Мы к 200-летию Великого княжества Финляндского взяли на себя очень серьезное обязательство и реализовали проект, который оказался намного труднее, чем мы первоначально думали. 4 дипломата из нашего посольства, прекрасно знающие финский язык, перевели монографию Осмо Юссилы «Великое княжество Финляндское», 800 с лишним страниц. Я был редактором перевода и сшивал между 4 переводчиками одним единым стилем, одной терминологией все эти куски. Это заняло у нас 2 года и, практически, все свободное время, потому что только в свободное время можно такими проектами заниматься, мы же все-таки работаем и должны выполнять свои прямые обязанности. Это был инициативный проект, но мы с ним справились. И когда сам профессор Юссила, знающий русский язык, прочитал, он сказал, что перевод выполнен блестяще. Для нас это очень высокая оценка.

Поясните, пожалуйста, насколько велико значение средств массовой информации с точки зрения продвижения изучения в Финляндии русского языка?

Средства массовой информации формируют точку зрения общества. И тут никуда от этого не денешься. К сожалению, многие финские СМИ формируют сейчас негативное восприятие России. Это, конечно, расстраивает нас в значительной степени. В особенности когда России приписывается даже то, чего нет на самом деле. Поэтому вряд ли такие СМИ будут активно пропагандировать изучение русского языка в Финляндии. Российские СМИ, а также русскоязычные СМИ Финляндии делают это. Не надо забывать и то, что российские и финляндские учреждения выполняют в этом направлении большую работу, в том числе и с нашими соотечественниками, и с обществом Финляндия-Россия. Это очень позитивные процессы, которые могут привести к углублению изучения языков в целом. Я не провожу разделения, я считаю, что это один процесс: изучение русского языка в Финляндии и изучение финского языка в России, именно это движение в обе стороны.

Вы сказали, что средства массовой информации создают неблагоприятный образ. Как Вы считаете, каким образом можно избежать предрассудков, которые появляются как результат этого?

Только за счет увеличения нашего взаимного общения. Чтобы финны посещали активно Россию. Многие говорят про Крым, как там нарушаются права людей. Если не съездишь в Крым, и не посмотришь своими глазами, никогда не узнаешь ничего. Поехали, например, французские парламентарии, вернулись и говорят: «Слушайте, надо как-то тональность менять, потому что там все не так, как пишут западные СМИ».

Вы сказали, что надо увеличивать количество взаимодействия. Вы видите безвизовый режим, как один из вариантов?

Понимаете, существуют санкции Евросоюза против России. К сожалению, случилось то, что случилось. Украинский кризис, и отсюда все последствия, которые мы с Вами видим и знаем. Я, безусловно, уверен, что в будущем найдутся компромиссные решения и договорятся до всего, и найдутся варианты мирного урегулирования. По существу очень нестабильная обстановка, на самой Украине.

Г-н Румянцев, в соответствии с последними событиями отношения Финляндии и России несколько охладели. Вы, как опытный дипломат, как считаете, как можно было бы изменить эту ситуацию к лучшему?

Я бы не сказал, что они охладели, я бы сказал, что они затруднены. Потому что Финляндия – это член Европейского сообщества, и финны очень гордятся тем, что Финляндия вступила

в Евросоюз и является одним из активных членов. Финляндия настолько дисциплинированное государство, что она строго выполняет все директивы Евросоюза. Поэтому, конечно, наши взаимоотношения затруднены, поскольку директивы Евросоюза такие, какие они есть. Но они же не запрещают все. И у нас остается много совместных дел. Просто нам нужно немного трансформировать наше сотрудничество. Шесть тысяч финских фирм как работали на российском напревлении, так и продолжают работать, и они находят варианты, как свою деятельность даже наращивать. Гуманитарное сотрудничество, оно никаким санкциям не подвержено. Так что Российско-Финляндское сотрудничество продолжается.

Александр Юрьевич, за время Вашей работы в Финляндии, какие из Ваших достижений Вы считаете самыми значимыми?

Об одном я Вам уже рассказал. Это перевод монографии О. Юссилы. Этому проекту я отдал 2 года своей творческой жизни. Таков мой первый опыт в исторической науке, и я очень горжусь, что проект увенчался успехом. И, конечно, я оказывал большую методическую помощь многим финским компаниям, работающим в России. Я подробно объяснял наши порядки ведения бизнеса, чтобы они четче это понимали, потому что законодательства разные. Просто из своего видения с российской стороны я делал много экспертных оценок, которые были востребованы. Не лоббировал что-то, а просто просветительской работой занимался. Выступал на семинарах, выступал со статьями в различных СМИ, Финляндском клубе, в обществе Финляндия Россия, в Обществе Паасикиви, читал лекции и даже провел урок физики в финско-русской школе. Это мне тоже дорого.

Спасибо. У меня больше нет вопросов. Может быть, Вы что-нибудь еще хотели бы передать читателям?

Я хотел бы поблагодарить читателей и пожелать, чтобы наши совместные проекты развивались не только в экономической и научно-технической областях, которые всегда востребованы в силу быстрой отдачи, быстрой пользы, но и в гуманитарной сфере. Такое сотрудничество нацелено на перспективу, оно создает более глубокие корни, как в Финляндии, так и в России. Я надеюсь, что современная фундаментальная наука, образование, культура и искусство, охрана природы и здоровья людей обеспечат процветание нашим странам при совместном их развитии. Впереди у нас знаменательная дата – 100-летие независимости Финляндии, и отмечать ее мы будем вместе.

Спасибо Вам большое за интервью!

Томи Малинен

Главный редактор журнала «Аспект»

VENÄJÄN KIELEN YO-KOKEET - NYKYISET JA TULEVAT

Ylioppilaskokeet pelottavat, harmittavat – toivottavasti joskus ilahduttavat – mutta aina vähintäänkin puhuttavat. Erityisesti nyt, kun ollaan siirtymässä tietokoneella suoritettaviin kokeisiin. Muutoksen haasteellisuus on ilahduttavasti lisännyt venäjänopettajien koulutusinnokkuutta. Tämä näkyi esimerkiksi 10.9. järjestetyllä yhdistyksen kurssilla, jolla harjoiteltiin mm. sähköisen kokeen laadintaa. Osanottajia oli yli 40!

Kävin yllä mainitussa tilaisuudessa puhumassa sähköisestä kokeesta tavoitteenani rauhoittaa opettajia, joilla on monenlaisia pelkoja kyseisen asian suhteen. Melko yleinen kuvitelma on, että koe muuttuu nyt täysin ja että testausmuodot ovat aivan uudenlaisia. Tällaista on muutosprosessin alkuvaiheessa varmaan lautakunnassakin harkittu, mutta ajan kuluessa on monesta asiasta luovuttu ja keskitytty erityisesti siihen, että koe saadaan kunnialla läpiviedyksi uudenlaisessa teknisessä muodossa.

Tehtävätyypit

Tehtävätyyppien tarkasta kuvailusta ja rajoituksista on luovuttu, koska kaikkien tiedossa on, että yo-kokeen vaikutus koulutyöskentelyyn on varsin kahlitseva. Innokkaimmin harjoitellaan juuri niitä tehtävätyyppejä, joita kokeessa on. Kuvailusta luopuminen ei kuitenkaan merkitse sitä, että otetaan käyttöön täysin uudenlaiset tehtävät. Keskeisin uudistus on se, että tehtävämateriaali on lähempänä autenttista kuin aikaisemmin ja voidaan esittää visuaalisesti enemmän sellaisena kuin elävässä elämässä sen näemme ja kuulemme. Siis voimme käyttää graafisesti ”oikeampia” tekstejä sekä tehtävään sopivia valokuvia, piirroksia, animaatioita ja videoita.

Kuvat ja videot

Kuvan ja videon rooli tehtävissä voi olla pelkästään tekstiä elävöittävä tai suuntaa antavaa informaatiota tarjoava, tai sitten niissä nimenomaan annetaan se tieto, jota tehtävän ratkaisussa tarvitaan. Tämän lisäksi kuva voi toimia myös vastauspuolella, esimerkiksi tilanteessa, jossa on kuvailtu kielellisesti jotain henkilöä, ja vastaukseksi on valittava yksi kuvissa nähtävistä henkilöistä. Sähköisen kokeen ensimmäisillä kerroilla on sovittu, ettei videoiden osuus kasva kovin suureksi.

Venäjän opettajat ovat siinä onnellisessa tilanteessa, että he voivat tutustua muiden kielten kokeisiin ennen kuin ensimmäinen uusimuotoinen venäjän koe syksyllä 2018 pidetään. Uskon, että uuden tuntemattoman edessä mahdollisesti syntyneet pelot hälvenevät nopeasti. Toivon, että tämä uudistus vihdoin tuo kouluihin ”vapauden” opiskella kieltä todellista tarvetta silmällä pitäen eikä vain yo-kokeeseen valmistautuen. Jos kielitaitoa on hankittu, ei varmasti ole tehtävätyypistä kiinni, pystyykö sen osoittamaan.

Kyrillinen kirjoittaminen

Opettajien puheenvuoroista on käynyt ilmi, että toiset eivät näe konekirjoitusta minkäänlaisena ongelmana, kun taas toiset valittavat kirjoitusharjoitusten vievän muutenkin niin vähistä tunneista osan. Uskoisin, että tämäkin seikka muuttuu jatkossa luonnolliseksi asiaksi, jota ei sen kummemmin tarvitse mietiskellä. Itse olen sitä mieltä, että oppitunteja ei tähän työhön kannattaisi paljon tuhlata. Tämä jos jokin on sellaista toimintaa, jota lukiolainen voi ja jota hänen täytyisi harrastaa itsenäisesti.

Nykyiset kokeet

Vaikka ajatukset ovat monella tulevaisuudessa, vielä järjestetään kuitenkin neljät ”paperikokeet”, joiden arvioinnista on pyydetty kirjoittamaan muutama sana varsinkin nuorempien opettajien tueksi.

Produktiivinen aukko (rakennekoe)

Pitkässä kielessä saa tästä tehtävästä osioittain yhden pisteen, ja siinä ei juurikaan mietittävää ole: sanan täytyy olla oikein kirjoitettuna oikeassa muodossaan.

Lyhyessä kielessä tämän tehtävän osiosta saa kaksi pistettä, joten kahteen pisteeseen täytyy olla kaikki oikein, kun yhden pisteen saa, jos taivutus on oikein mutta esim. и tai ы ovat menneet sekaisin. Tai a ja я. On myös joitakin muita näihin rinnastettavissa olevia tapauksia.

Tässä yhteydessä on aihetta huomauttaa, että joukossa on opettajia, jotka antavat oppilaalleen yhden pisteen, jos hän on osannut kirjoittaa taivutettavan sanan siinä perusmuodossa oikein, joka on annettu tekstin sivussa. Vaikka tarkoitus on tietää oikea taivutus! Ja on joukossa myös sellaisia, jotka antavat yhden pisteen, jos kokelas kirjoittaa город*а*, kun pitäisi kirjoittaa город*е*. Toivomme tällaisen loppuvan. Se vie vain turhaa aikaa.

Avovastaukset (sekä kuultu että kirjallinen)

Avovastauksissa tulisi korostaa kokelaille, että aina pitäisi yrittää vastata kysymykseen eli kirjoittaa mielekäs ajatus, joka voisi sopia siihen, mitä kysytään. Irrallisista sanoista, vaikka ne olisivat oikeitakin, ei anneta pisteitä, jos ne eivät muodosta mitään ajatusta. Opiskelijoiden loogista ajattelua olisi hyvä yrittää kehittää, sillä monesti pystyy päättelemään oikeaan suuntaan, kun katsoo, mistä tekstissä puhutaan, mitä kysytään, ja yrittää parin tutun sanan avulla tehdä johtopäätöksiä. Järkevät arvaukset saattavat tuottaa pisteen.

Jos tekstissä on pidempiä luettelomaisia jaksoja, niin on syytä miettiä, millä ilmaisulla ne voisi vastauksessa lyhentää, jotta vastaus mahtuu sille varattuun tilaan.

Käännöstehtävät

Käännöstehtävistä suoriutuminen ja suorituksen arviointi muistuttaa avovastauksia siinä mielessä, että aina on syytä yrittää kirjoittaa sisällöltään järkevä lause. Yksittäiset oikeat sanat eivät riitä, ellei niistä muodostu mielekästä ajatusta. Kokelaalle tehtävä on varmaankin hieman vaikeampi kuin avokysymys, koska tematiikkaan johdattelevaa kysymystä ei ole. Joka tapauksessa tyhjiä kohtia lauseessa ei saa olla. Järkevä arvaus antaa mahdollisuuden pisteisiin, tyhjä kohta ei.

Kirjoitustehtävät

Moni kokelas kirjoittaa vain ohjeissa mainitun alimman sanamäärän verran, vaikka lukija näkee, että taso riittäisi pidempäänkin tuotokseen. On toki selvää, että enempää ei täydy kirjoittaa, mutta kyseessähän on kielitaidon näyttö, ja se onnistuu paremmin, kun tekstiä on enemmän. Onko tämä virheiden pelkoa, kunnianhimon puutetta, varman päälle pelaamista, vai mikä sen selittää? Haluan muistuttaa, että arviointi perustuu pääasiassa siihen, mitä kokelas osaa, eikä siihen, mitä hän ei osaa.

Moni kokelas pyrkii kirjoittamaan suomea venäjäksi ja näin tuottaa itselleen monenlaisia ja yleensä turhia vaikeuksia. Oppilas voisi yrittää miettiä, miten asia voitaisiin sanoa suomeksi toisin. Tämä auttaa usein löytämään vaihtoehtoja myös venäjästä.

Kirjoituksen seassa ei tulisi käyttää vieraiden kielten tai äidinkielen sanoja tilanteissa, joissa venäjänkielinen sana ei tule mieleen. Tällaisessa tilanteessa on syytä hakea muita ratkaisuja ilmaista kyseinen asia. Tai sitten voi jättää sanomatta sen ja sanoo jotain muuta. Vaikeiden tilanteiden välttely on oma taitonsa.

Kirjoitustehtävien arviointi

Arviointiin on omat melko tarkat ohjeet joka koulussa. Täytyy sanoa, että ainakin lyhyessä kielessä, jonka kirjoitustehtävät paremmin tunnen, on syntynyt melko laaja konsensus arvioinnissa. Jos opettajan ja YTL:n sensorin arviointi eroaa yli 6 pistettä, toinen sensori saa työn luettavakseen. Kakkoslukijalle menee luettavaa alle 10 % kokonaismäärästä, ja siitäkin noin puolet on sellaisia, joilla ei koulussa ole ollut tarkastajaa. Kiitos tästä!

Joidenkin opettajien tarkastukseen on kuitenkin huomautettavaa. Vuosittain tulee useita kirjoitustehtäviä, joille on koulussa annettu pisteitä, joita ohjeissa ei ole. Arvosteluohjeissa mainitut pisteet ovat ainoita, joita kokelaan kirjoitustehtävästä saa antaa. Mitään välipisteitä tai puolikkaita pisteitä ei ole käytössä! Väärät pisteet aiheuttavat useammalle henkilölle ylimääräistä työtä YTL:n tarkistusjärjestelmässä.

Toinen, yleisempi virhe on se, että opettaja merkitsee kirjoitustehtävän pisteet samalle sivulle, jolla kirjoituskin on. Ohjeissa mainitaan selkeästi, että pisteet merkitään takasivulle. Tämä ei ole turhaa nipotusta, koska itsenäisen arvostelun takaamiseksi sensorin ei tule nähdä heti opettajan antamia pisteitä.

On myöskin joitakin opettajia, jotka merkitsevät paperin reunaan jokaisen virheen kohdalle pukin ja lopullinen pistemäärä syntyy niiden summasta. Ilmeisesti kaikissa kouluissa ei mahdollisille tuntiopettajille tms. kerrota ohjeiden olemassa olosta. Eikä suomalaisesta koulusta.

Monivalinnat

Haluan vielä muistuttaa, että monivalinnoissa suoritetaan aina ennen lopullista arvostelua tietokoneohjelmaan perustuva osioanalyysi, joka näyttää jokaisen osion kohdalla, kuinka moni on vastannut mihinkin vaihtoehtoon. Jokaisessa kielessä jokainen osio käydään läpi, ja jos jotain outoa tai yllättävää näyttäisi olevan, kohta analysoidaan yhdessä. Mikäli tulos paljastaa jonkinlaisen suunnitteluvirheen tai väärin arvioidun vaikeustason, voidaan osio joko kokonaan tuhota tai siitä voidaan hyväksyä kaikki tai esim. kaksi vaihtoehtoa oikeiksi. On aivan varmaa, etteivät virheet jää huomaamatta. Niitä ei tosin ole ollut montaa ainakaan venäjän kokeissa.

Lopuksi

Venäjän kirjoittajien joukko on viime vuosien aikana kasvanut. Hitaasti mutta vakaasti. Vuosittain venäjän kokeisiin osallistuu nyt noin 1100-1200 kokelasta. Pitkän kielen kirjoittajista suurin osa on venäläistaustaisia, lyhyessä vajaa 10 %. Toivottavasti positiivinen kehitys jatkuu.

Venäjän jaos olisi halukas täydentämään joukkoaan ja kouluttamaan työn jatkajia sekä kokeiden laadinnassa että arvioinnissa. Jos sinulla on opettajakokemusta alalta etkä ole jäävi eli et opeta lukiossa venäjää nyt etkä lähimpien vuosien aikana eikä sinulla ole lähisukulaisia kirjoittamassa venäjää lähivuosina, ota yhteyttä. Nimimerkki ”Ei eläkeläisiä”

Arto Lehmuskallio
YTL:n venäjän jaoksen pj.
arto.lehmuskallio@gmail.com

“RAUDAN PELLOSSA” - AITOA VENÄLÄISTÄ TUNNELMAA

Poliisien sulkema tie

Linja-auto lähestyy Ustjuznan rajaa, jossa maamerkkinä komeilee kaupungin kahta karhua kuvaava vaakuna. Tiedämme, että meitä ollaan vastassa, mutta sitä emme tienneet, että poliisi oli sulkenut tien vastaanottoseremoniaa varten, mikä tietysti huvittaa ja yllättää meidät. Kauniisiin venäläisiin kansallispukuihin pukeutuneet naiset ottavat meidät vastaan, laulavat ja tarjoavat venäläiseen tapaan leipää ja suolaa, mikä hämmentää matkalaisia. Tämän lisäksi asetumme lähes viidenkymmenen hengen seurueena piiriin keskelle tietä ja osallistumme näin venäläiseen piirileikkiin, jossa pääosan saa seurueemme puhallinorkesterin johtaja Mika Jämsä.

Pitkät ystävyyssuhteet

Lestijokilaakson Venäjä-seuran matkalle kohti kaukaista Vologdan alueen Ustjuznaa (n. 500 km Pietarista itään) lähti Toholammin 19-henkinen nuorten puhallinorkesteri johtajanaan Mika Jämsä sekä kaksi suomalaista seppää, toholampilainen Ari Haapamäki sekä reisjärvinen Toivo Aho, jotka osallistuivat paikalliseen seppätaitokisoihin kaupungin jokavuotisilla festivaaleilla, taiteilija Vappu Luhtajärvi, jonka akvarellinäyttely avattiin kaupunginkirjastossa sekä sekalainen Venäjästä ja venäjän kielestä kiinnostunut keskipohjalainen turistiryhmä täydennettynä kahdella kokeneella helsinkiläisellä Venäjän-matkaajalla.

Monille nuorille puhallinmuusikoille Venäjän-matka oli ensimmäinen ulkomaanmatka ja varmasti ensimmäinen matka Venäjälle, me muut olimme enemmän tai vähemmän kokeneita Venäjän matkaajia: itse olin käynyt Ustjuznassa aikaisemmin jo kaksi kertaa: ensiksi tutustumassa ja luomassa yhteistyökuvioita ja toisella kertaa seitsemän oppilaan kanssa ns.oppilasvaihdossa, jossa oppilaat asuivat paikallisten kodeissa, tutustuivat venäläiseen arkielämään ja kouluun, paikallisiin

nähtävyyksiin sekä opiskelivat venäjän kieltä. Myöhemmin myös meidän koulussa vierailivat ustjuznalaiset nuoret samaan tapaan.

Tämä matka ja kaikki edellä mainitsemani kulttuurivaihto ei olisi ollut mahdollista ilman seuramme aktiivia Veikko Väntästä, joka on useiden kymmenien vuosien ajan säännöllisesti vienyt erilaista paikallista kulttuuria Ustjuznaan sekä tuonut sieltä meille vastaavasti laulajia, soittajia ym.taiteilijoita esiintymään. Veikko on vuosien varrella luonut läheiset henkilökohtaiset suhteet ustjuznalaisiin

virkamiehiin ja näin mahdollistanut monet vierailut tähän kaupunkiin.Ustjuzna on virallisesti Kannuksen ystävyyskaupunki.

Kulinarismia, kauppaa, kulttuuria ja ystävyyssuhteita

Lämpimän vastaanoton jälkeen puhallinorkesteri esiintyi festivaalien avajaisissa perjantai-iltana Sobornaja-aukiolla sekä tutustuimme venäläisen ruuan juhlaan, joka pidettiin Vanhan linnoituksen alueella suurella peltoaukealla: tarjolla oli kaalikeittoa, shashlikia, plinejä sekä paljon muita herkkuja sekä paikallista terästettyä olutta. Ohjelmalavalla esiintyi venäläisten lisäksi Toholammin puhallinorkesteri. Lauantaina tutustuimme markkinakojuihin Kauppatorilla ja seurasimme valtavaa ohjelmatarjontaa: venäläisiä lauluja, tanssia ja musiikkia ja tietysti oman orkesterimme esiintymistä. Monipuolisen ohjelman lisäksi juhlalavalla palkittiin venäläiseen tapaan monia festivaalin järjestämiseen osallistuneita kaupunkilaisia sekä eri tavoin ansioituneita ihmisiä: vuoden kasvattajapalkinto, 50 vuotta aviossa olleen pariskunnan palkinto, seppätaitokisan palkinnot ja monia muita.Ihailtavaa oli kuunnella kaupunginjohtajan ja muidenkin esiintyjien ylpeyttä omasta kaupungistaa ja sen historiasta. Ustjuznahan tunnetaan “raudan peltona”, ja siksi siellä järjestetään festivaalien aikaan jokavuotiset seppätaitokisat. Kiinnostava oli myös vierailu kirjailijoiden Batjushkovin ja Kuprinin kartanossa Danilovskojessa, joka sijaitsee n. 20 kilometrin päässä Ustjuznasta.Historia väittää, ettei olisi Pushkinia ilman Batjushkovia - niin merkittävästä venäläisestä kirjailijasta oli siis kyse.

Puhallinorkesteri sai ansaitut kiitokset esiintymisestään, ja soittajille oli järjestetty paikallisten nuorten seuraa ja yhdessäoloa, mikä näytti onnistuvan hyvin. Uusia tuttavuuksia solmittiin ja vanhoja vahvistettiin sekä yhteystietoja vaihdettiin.

Matka vei meidät vanhaan, yli 700-vuotiseen sydänvenäläiseen kaupunkiin, jossa saimme kokea aitoa venäläistä tunnelmaa ja vieraanvaraisuutta. Nuorille kokemus oli varmasti myös ainutlaatuinen tilaisuus matkustaa yli 2000 kilometriä Karjalan kautta Vologdan valtatietä Ustjuznaan ja sieltä Pietarin kautta takaisin kotiin.

Paula Määttälä

РЕЦЕНЗИЯ НА ПОСОБИЕ ПО РКИ И.ДЬЯКОВА «РАССКАЗ-СЕНСАЦИЯ В ПОМОЩЬ ИЗУЧАЮЩИМ РУССКИЙ ЯЗЫК (НЕ ТОЛЬКО ГВАДЕЛУПЦЕВ)»

Перед преподавателями русского языка, работающих на курсах для взрослых (и не только), регулярно встает вопрос: «Какое пособие по РКИ выбрать на следующий учебный год?». На рынке существует довольно много учебников по русскому языку для начального уровня, но вот найти подходящее пособие для студентов, которые уже знакомы с основами русской грамматики, но еще не достигли продвинутого уровня владения языком, не всегда просто.

В связи с этим мне очень приятно, что в этом номере «Аспекта» я могу представить своим финским коллегам еще одно пособие по русскому языку, которое, как мне кажется, может быть интересно не только преподавателям РКИ, но и самим студентам. Пособие, которое интересно уже тем, что оно было издано даже не в России, а.... в Англии.

Итак, речь пойдет об учебнике с интригующим названием **«Рассказ-сенсация в помощь изучающим русский язык (не только для гваделупцев)»**, первом из серии пособий, написанных профессиональным преподавателем РКИ из Лондона - Игнатием Дьяковым.

По словам автора идею написать эту книгу ему подали его собственные студенты, которые часто жаловались, что тексты в обычных учебниках скучны и оторваны от реальности. Таким образом, эта история была изначально написана с целью сделать процесс освоения русского языка более интересным.

«Рассказ-сенсация» - это короткий саркастический детективный рассказ, написанный в помощь взрослым, изучающим русский язык как иностранный. Рассказ содержит около 800 слов из таких тем, как одежда, еда, политика, офис, спорт, транспорт и бизнес, которые необходимы при каждодневном общении. Это не совсем учебник, а скорее книга для чтения, адресованная для элементарно-базового уровня (A1-A2), которую можно использовать как дополнительный материал к основному учебнику или как самостоятельное пособие. В отличие от традиционных книг для чтения, где для иностранцев адаптируются классические литературные произведения, (пусть и вымышленные) события «Рассказа-сенсации» происходят в современном мире. Стоит дополнительно отметить, что у учебника есть также аудио-версия, таким образом студенты могут не только читать тексты, но и слушать их в исполнении носителей языка.

Кроме того, в пособии много диалогов, усточивых выражений, типичных для современной разговорной речи, много цитат из кинофильмов и популярных песен. Хотя это, пожалуй, и единственный его недостаток: не все цитаты будут понятны студентам, занимающимся с пособием самостоятельно, без преподавателя.

Главный герой «Рассказа-сенсации» - гваделупский банкир Джордж. Я думаю, что у него много общего со многими нашими студентами, теми, кто изучает русский язык

из-за работы, российских партнеров по бизнесу и т.п. Джордж работает в банке, ведет переговоры, интересуется политикой, общается с клиентами, ведет деловую переписку и соответственно использует в своей речи все те выражения, которые необходимо знать бизнесменам, изучающим русский язык и желающим сотрудничать с русскими и по-русски. Но помимо этого в книге есть захватывающая остросюжетная линия, где Джорджу предстоит раскрыть международный заговор.

И все это только в первом пособии. А ведь в продажу уже поступили новые книги И.Дьякова с не менее интригующими названиями **«Рассказ-провокация: в помощь изучающим русский язык (да, да, и для Вас тоже)»**, а также **«Рассказ-канонизация: в помощь изучающим русский язык (для тех, кто еще жив)»**. И как мне кажется, благодаря юмору, с которым написаны эти пособия, обязательно найдутся студенты, которые прочитают все книги И.Дьякова (в том числе и третью ☺).

Мария Хокканен

ХОТИТЕ ЧИТАТЬ ДЕТЕКТИВЫ,
А НУЖНО УЧИТЬ РУССКИЙ ЯЗЫК?

УЧИТЕСЬ ПО УВЛЕКАТЕЛЬНЫМ КНИГАМ ИГНАТИЯ ДЬЯКОВА!

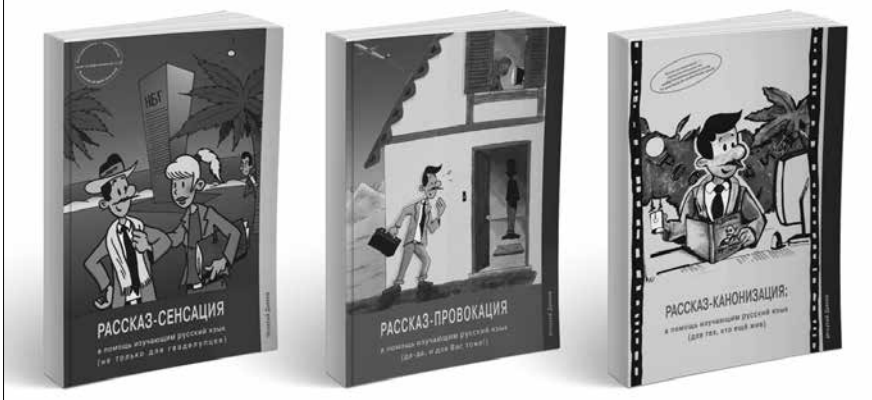

«РАССКАЗ-СЕНСАЦИЯ» (книга + аудио) уровень A1-A2

«РАССКАЗ-ПРОВОКАЦИЯ» (книга + аудио) уровень A2-B1

«РАССКАЗ-КАНОНИЗАЦИЯ» (книга + аудио) уровень B1-B2

В ПРОДАЖЕ:

amazon

Book Depository .com

Ruslania

Russia:Local

"Необычные учебники", — проф. Л. А. Вербицкая, СПбГУ

"Действительно авторские пособия", — доц. Е. Г. Ростова, институт Пушкина

ABITTI TULEE – OLETKO VALMIS?

Tänä syksynä lukion aloittaneet venäjän opiskelijat kirjoittavat myös venäjän yo-kokeen sähköisesti, joten nyt on korkea aika alkaa harjoitella tietokoneen käyttöä venäjän opiskelussa ja kokeissa.

Eivät sähköiset kokeet ainakaan alkuun muuta yo-koetta mitenkään radikaalisti, edelleenkin kokeessa tulee olemaan monivalintaa, aukkoja, avokysymyksiä ja aineen kirjoittamista. Ulkonäöltään koe tulee muuttumaan kuvien ja videoiden ansiosta, mutta kokeeseen vastaaminen ei tule muuttumaan ainakaan aluksi kovinkaan paljon. YTL rauhoittaa opettajia ja kehottaa keskittymään kielen opiskeluun eikä siihen, minkälaisia tehtäviä yo-kokeessa mahdollisesti tulee olemaan.

Tästä huolimatta sähköinen yo-koe vaatii tietynlaista valmistautumista. Tärkeintä on opettaa opiskelijat tietokoneen ja kyrillisten kirjainten käyttöön. Sillä ei ole merkitystä käyttääkö opiskelija venäläistä näppäimistöä vai RuSlavia, molemmat ovat käytössä Abitissa.

Kumpi sitten kannattaa opiskelijoille opettaa? Molemmissa on hyvät puolensa. RuSlav on varmaan helpompi oppia, kun suurin osa kirjaimista on samoissa paikoissa kuin suomalaisessa näppäimistössä. Mutta toisaalta jos käyttää paljon tablettia ja puhelinta, saattaa joutua käyttämään myös venäläistä järjestystä, jolloin voi olla järkevää opetella käyttämään vain sitä. Tabletilla ja puhelimella kyrillisen näppäimistön käyttö on helppoa ja niitä on luontevaa käyttää opiskelussa heti opintojen alusta. Sen sijaan kun siirrytään käyttämään läppäriä, pitää joko osata ulkoa kirjainten paikat, asentaa tarrat näppäimistölle tai käyttää irrallista kyrillistä näppäimistöä. Mutta mitä enemmän opiskelijat ovat käyttäneet tietokonetta (tablettia, puhelinta) venäjän opiskelussa, sitä helpompi heidän on hallita näppäimistö.

Entä mitä ohjelmia venäjän opiskelijoiden tulisi yo-kokeessa hallita? Kielten kokeissa tuskin koskaan tullaan tarvitsemaan yhtä laajaa ohjelmistojen hallintaa kuin esimerkiksi matematiikassa tai maantiedossa. YTL:n tapaamisessa keväällä esille nousi tekstinkäsittelyn perustaitojen hallinta. Abitissa on käytössä LibreOfficen Writer tekstinkäsittelyohjelma, joka toimii melko samalla tavalla kuin Microsoftin Word. Mutta luultavasti sitäkään ei kielten kokeissa välttämättä tarvita, sillä aineet voidaan kirjoittaa suoraan kokeessa olevaan vastauslaatikkoon. Digabin sivuilla olevissa kielten esimerkkitehtävissä on yksi tehtävä, jossa pitää laatia käsitekartta kuullun haastattelun perusteella. Tämän pitäisi onnistua LibreOfficen tekstinkäsittelyohjelmalla. Piirto-ohjelmaa (Pinta tai LibreOfficen Draw) voisi tarvita esimerkiksi tehtävässä jossa pitää piirtää karttaan nauhalta

kuultu reitti. Näillä ohjelmilla tehdyt vastaukset (käsitekartat, piirrokset, taulukot tms) liitetään abittikokeeseen kuvakaappauksen avulla. Kuvakaappauksen ottaminen opiskelijoiden tuleekin osata. Kovin suurta stressiä kuvankaappauksen tai piirto-ohjelman käytön opettelemisesta venäjän tunnilla ei kuitenkaan kannata ottaa, sillä luultavasti opiskelijat harjoittelevat niitä muiden aineiden (matematiikka, maantieto, biologia jne) tunneilla, sillä kyseisten aineiden kokeissa niitä aivan varmasti tarvitaan.

Vaikka kielten kokeissa ei tarvitsisikaan osata mitään Abitin ohjelmia, niin opiskelijan on osattava avata kaksi tai useampi sivu rinnakkain ruudulle. Esimerkiksi luetun ymmärtämisessä saattaa olla aineistoja (esimerkiksi taulukoita, video tai pidempi teksti), jotka avataan toiseen ikkunaan tehtävien rinnalle.

Entä opettajat, mitä heidän pitää osata?

Opettajan kannattaa aloittaa asentamalla Chrome-selaimeen ilmainen Tweak-a-bitti –lisäosa osoitteesta *www.bit.ly/abitti-chrome***.** Tweak-a-bitin avulla Abitti-kokeiden laadinta helpottuu huomattavasti. Sen avulla voit helposti muotoilla tekstiä, esimerkiksi muuttaa tekstin fonttia ja kokoa, lisätä alleviivauksia, taulukoita, kuvia ja äänitiedostoja ja muuttaa tehtävien järjestystä. Jos Tweak-a-bittia ei ole käytössä niin saman asian ajaa myös Tehtäväeditori *(http://editori.opetus.tv/)*, jonka avulla voit lisätä kuvia ja äänitiedostoja myös muihin HTML-kieltä käyttäviin ohjelmistoihin (esimerkiksi Testmoz). Kannattaa opetella myös liittämään kokeeseen aineistoja (esimerkiksi kuvia, videoita, PDF-tiedostoja tai LibreOffice –tiedostoja). Ohjeet löytyy Abitin blogista, mutta ainakin minun koneella tiedostojen liittäminen kokeeseen toimi hieman eri tavalla, ja vaati muutaman yrityksen ja erehdyksen ennen kuin onnistuin tiedoston liittämisessä.

Venäjänopettajat järjesti syyskuun alussa Abitti-koulutuksen venäjänopettajille Vantaalla. Koulutukseen ilmoittautui nelisenkymmentä venäjänopettajaa ja kyselyjä uusista koulutuksista on tullut runsaasti. Lokakuussa (17.10) järjestämme toisen koulutuksen Oulussa. Mahdollisesti koulutuksia tullaan järjestämään muuallakin Suomessa. Pääkaupunkiseudulle yritämme saada toisen koulutuksen syyskokouksen yhteyteen.

Mutta jos et pääse venäjänopettajien Abitti-koulutukseen, voi aivan hyvin osallistua omalla paikkakunnalla tai koulussa järjestettäviin kaikille opettajille tai kielten opettajille tarkoitettuihin Abitti-koulutuksiin, sillä venäjän Abitti-koe ei eroa muista kielten kokeista kuin näppäimistön osalta.

Taina Lento, Vaskivuoren lukion venäjän ja englannin lehtori, TVT-tukihenkilö

Venäjänopettajien Abitti-koulutus Vantaalla 10.9.16
Kuva: Kirsi Allén

PIETARIN KESKUSTAN MUSEOT JA KIINNOSTAVAT NÄHTÄVYYDET

Jokainen venäjänopettaja ja varmaankin moni venäjän opiskelija on käynyt Pietarissa. Kannattaako siis kirjoittaa uudestaan siitä, mitä kaikkea Pietari voi tarjota sen vieraille? No, ehkä tältä listalta sittenkin löytyy joku mielenkiintoinen uutuus, jossa et ole vielä ollut. Tarkoitukseni ei missään nimessä ollut kuvata kaikkia museoita ja nähtävyyksiä. Täällä on lähinnä minun suosikkejani, sellaisia, joihin voisin mennä tai joissa kävin oppilaiden kanssa. Ehkä tekin saatte täältä uusia ideoita, mihin suuntaatte seuraavalla Pietarin matkalla.

Eremitaasi (Эрмитаж) – taidekokoelmat. Huom! Museolla on useita toimipaikkoja, mm. Päärakennus, Päämajan rakennus (vastapäätä), Uusi taidekokoelmien varasto (lähellä Staraja Derevnja – metroasemaa, sisälle vain ryhmien kanssa, varataan etukäteen).

Eläintieteellinen museo (Зоологический музей) sijaitsee Eremitaasin vastapäätä, toisella puolella Neva-jokea. Tilauksesta opastettuja retkejä koululaisille.

Kunstkamera (Кунсткамера и Музей антропологии и этнографии) – Pietari Suuren erikoisuuksien kokoelma sekä etnografinen museo (maailman kansat) sijaitsevat Eläintieteellisen museon naapurissa.

Venäläisen taiteen museo (Государственный Русский музей) – koululaisille järjestetään opastettuja kierroksia eri aiheista. Lisätietoa museon kotisivuilla. Huom! Myös Mars-kentän laidalla sijaitsevat Marmoripalatsi sekä Mihailin linna (ei palatsi!) kuuluvat Venäläisen taiteen museolle, mutta tietääkseni vain pieni osa niiden saleista ovat auki yleisölle.

(Venäjän ja Neuvostoliiton kansojen) etnografinen museo (Российский этнографический музей) – Venäläisen taiteen museon naapurissa. Museossa on edustettuna Venäjällä asuvat kansat, myös suomalais-ugrilaiset. Lapsille järjestetään työpajoja. Lisätietoa museon kotisivuilla.

Kirjapainomuseo (Музей печати), joka on yksi kaupungin museon osastoista, sijaitsee Moikan rannalla. Mielenkiintoisia työpajoja ala-koululaisille, jossa lapset esimerkiksi pääsevät kirjoittamaan sulalla ja musteella kuten ennen vanhaan tai saavat kirjoittaa vanhalla kirjoituskoneella. Museossa on lisäksi kokoelma vanhoja musiikinsoittimia. Ohjatut kierrokset tilattava etukäteen.

Hygieniamuseo (Музей гигиены) sijaitsee Italjanskaja-kadulla. Ohjattuja kierroksia eri-ikäisille koululaisille. Voi tutustua myös itsenäisesti. Mielenkiintoinen myös ala-koululaisille.

Pushkinin kotimuseo (музей-квартира А.С.Пушкина) Moikan rannalla, jossa Pushkin vietti elämänsä viimeisiä vuosia ja myöhemmin kuoli kaksintaistelun jälkeen.

Mendelejevin kotimuseo (музей-квартира Д.Менделеева) toistaiseksi sijaitsee yliopiston päärakennuksessa Vasilin saarella. Auki vain varauksesta.

Käsityömuseo (Музей варежки) sijaitsee Moikan rannalla lähellä Iisakin kirkkoa. Pieni interaktiivinen lasten museo, joka tekee hyväntekeväisyystyötä. Ohjatut kierrokset sekä työpajat tilattava etukäteen. Sopii enemmän ala-asteikäisille sekä käsitöistä kiinnostuneille.

Faberge-museo (Музей Фаберже) **–** tämä uusi museo sijaitsee Fontankan rannalla. Museon vetonaulana on maailman suurin Romanov-suvun Faberge-munien kokoelma.

Romanov-suvun vahanukkenäyttely (выставка восковых фигур «Романовы в лицах») sijaitsee Nevskillä, Stroganovien palatsissa. Huom! Stroganovien palatsi on sekin vähän aikaa sitten restauroitu. Nykyään se kuuluu Venäläisen taiteen museolle. Hieno sisältä, mutta toistaiseksi vain muutama huone on kalustettu.

PeterAqua –pienoismallimuseo (музей-макет Петровская Акватория). Uusi, mutta ehdottomasti tutustumisen arvoinen museo. Esittää Pietarin kaupunkia sellaisena kuin se oli 1700-luvulla. Sijaitsee Admiral-kauppakeskuksen yläkerroksessa (Admiralteiskaja-metroaseman vieressä). Tilauksesta lapsille voidaan järjestää työpaja, jossa he oppivat valmistamaan omia pienoismalleja. Lisätietoa museon kotisivuilta.

Pelastus-Veren-Päällä eli Verikirkko (Спас-на-Крови) toimii museona. Kirkko on rakennettu tsaari Aleksanteri II:n murhapaikalle. Kirkon sisustus (myös ikonit) on tehty kokonaan kivestä ja kivimosaiikeista.

Iisakin kirkko (Исаакиевский собор) toimii museona arkisin, mutta suurimpina juhlina siellä pidetään myös jumalanpalveluksia. Opastettuja kierroksia tilauksesta. Huom! Erillisestä maksusta Iisakin kirkon päälle voi myös nousta ja ihailla sieltä Pietaria ylhäältä.

Jusupovien palatsi (дворец Юсуповых на Мойке) sijaitsee Moikan rannalla aika lähellä Iisakin kirkkoa. Hieno palatsi, joka on restauroitu sisältä. Tutustumisen arvoinen, koska Jusupovit olivat Venäjän rikkain suku. Palatsin kellarissa aikoinaan tapettiin pahamaineinen Grigori Rasputin. Nyt siellä toimii aiheesta kertova näyttely. Museoon tutustutaan oppaan kanssa ohjatulla kiertokäynnillä. Sopii yläkoululaisille.

Uskontojen museo (Государственный музей истории религии). Aikoinaan tämä museo sijaitsi Kazanin tuomiokirkossa, mutta myöhemmin saanut oman rakennuksen. Ohjattuja kierroksia järjestetään myös eri-ikäisille koululaisille.

Pietari-Paavalin-linnoitus (Петропавловская крепость). Sen alueella on useita valtiollisia ja yksityisiä museoita. Erityisesti suosittelen Komendantin taloa, joka ainakin jossain vaiheessa oli

ilmainen. Pietarin historiaa yllättävältäkin näkökulmalta (vanhoja mainoksia, vaatteita, autoja, pienoismalleja jne.)

Pietarin Tykistömuseo (Военно-исторический музей артиллерии, инженерных войск и войск связи) sijaitsee lähellä Pietari-Paavalin linnoitusta ja Gorkovskaja-metroasemaa. Lapsille ja koululaisille järjestetään eripituisia ohjattuja kierroksia ja työpajoja, esimerkiksi ”Ritari lähdössä sotaan – tarina keskiaikaisen ritarin varustuksesta ja aseista” jne. Museo sijaitsee Aleksanterin puiston alueella ja ihan sen takaa löytyy toinen mielenkiintoinen kohde – ***Pietarin tärkeimpien nähtävyyksien pronssiset pienoismallit***. Puiston alueelle on ilmainen sisäänpääsy.

Leningradin piirityksen museo (Государственный мемориальный музей обороны и блокады Ленинграда). Nimi kertoo puolestaan.

Muualla Pietarissa:

Labirintum (Лабиринтум) – Heurekan tyyppinen museo, jossa lapset tutustuvat fysiikan lakeihin. Sopii kaikille ala-koululaisille ja ehkä myös yläkoululaisille. Sijaitsee lähellä Petrogradskaja-metroasemaa.

Kasvitieteellinen puutarha (Ботанический сад) sijaitsee lähellä Petrogradskaja-metroasemaa. Todella kiinnostava kohde, jossa on useita isoja kasvihuoneita. Opastetut kierrokset tilauksesta, samoin työpajoja lapsille.

Kidburg (Кидбург) – lasten kaupunki. Sopii 0-4-luokkalaisille. Tullessaan tähän interaktiiviseen keskukseen lapset saavat oman leikkipassin, leikkirahaa, käyvät leikkiterveystarkastuksessa. Tämän jälkeen jokainen valitsee, minkä ammatin haluaisi kokeilla. Koulutuksesta pitää maksaa leikkirahaa, mutta kun valmistut, saat leikkipalkkaa omasta työpanoksestasi.

Akvaario (Океанариум) sijaitsee lähellä Zvenigorodskaja-metroasemaa.

Grandmaket (Гранд Макет) – valtava Venäjän pienoismalli. Tutustutaan itsenäisesti, mutta aika vierähtää täällä aivan huomaamattomasti.

Muuta mielenkiintoista:

Demmenin ***nukketeatteri*** Nevskillä ***(Кукольный театр им. Деммени)***

Suomalainen Pietari –bussikierros tilauksesta. Järjestäjänä Sampo-keskus.
Lisätietoa *www.sampocenter.ru*

Divo-ostrov –huvipuisto (Диво-остров), jonka alueelle ainakin toistaiseksi on ilmainen sisäänpääsy. Jos ei tykkää huvipuistoista, voi jatkaa vieressä sijaitsevalle Jelaginin saarelle, joka on kiva ulkoilualue. Puiston alueella on esim. vuosi sitten avattu köysirata ***Норвежский парк*** lapsille (ja aikuisille). Eläinten ystäville löytyy pieni eläinfarmi.

*Teksti ja kuvat **Maria Hokkanen***

MINÄ JA PAVEL ASTAHOV

Lakimies Pavel Astahov toimi Venäjän lapsiasiamiehenä vuodet 2009-2016. Dosentti Johan Bäckman muistelee, mitä Astahovin kausi loppujen lopuksi merkitsi Suomelle.

Venäjän lapsiasiamies Pavel Astahov tuli Suomessa tunnetuksi niin sanottujen lapsikiistojen yhteydessä. Astahov otti terävästi kantaa Suomen lastensuojelun toimintaan. Hän jäi elävästi monelle suomalaiselle mieleen aktiivisena, uudenlaisena venäläisenä poliitikkona. Hänestä myös pidettiin Suomessa ja joillekin suomalaisille hän oli eräänlainen viimeinen toivo. Toisaalta Suomen valtiovalta ja viranomaiset tuntuivat hermostuneen Venäjän lapsiasiamieheen, jonka nähtiin puuttuvan Suomen asioihin. Mutta ennen kaikkea Pavel Astahov antoi aivan uuden roolin Venäjän medialle Suomen asioiden käsittelyssä. Kuka oli Pavel Astahov ja mistä lapsikiistoissa loppujen lopuksi oli kysymys? Miten hän vaikutti Suomen ja Venäjän suhteisiin, ja mikä oli oma suhteeni häneen?

Venäjällä on yli 27 miljoonaa lasta, joten lapsiasiamiehen tehtävä ei ole vähäinen. Lapsuuden painoarvoa lisää sekin, että Venäjän perustuslain mukaan äitiys ja lapsuus ovat valtion erityisessä suojeluksessa. Pavel Astahov toteutti näitä periaatteita. Astahov oli uudentyyppinen, moderni venäläinen poliitikko. Hän esiintyi aktiivisesti tiedotusvälineissä ja otti terävästi kantaa. Varsinaiselta ammatiltaan Astahov on asianajaja. Se näkyi myös hänen toiminnassaan lapsiasiamiehenä.

Ensimmäinen lapsikiista käynnistyi Suomen ja Venäjän välillä, kun suomalainen diplomaatti salakuljetti diplomaattiauton tavaratilassa suomalaisen isän ja hänen poikansa Venäjältä Suomeen keväällä 2009. Venäjä antoi asiasta Suomelle nootin. Menemättä yksityiskohtiin voidaan todeta, että Suomi ja Venäjä olivat lähes kaikesta asiaan liityvästä täysin eri mieltä. Suomi esimerkiksi kiisti jopa lapsen Venäjän kansalaisuuden. Syksyllä 2009 virkaansa astuneelle Astahoville tapaus oli tulikaste. Juristina hän joutui selvittämään tilannetta, jossa valtavan mediakohun saattelemana

naapurivaltio Suomi antaa perheoikeudellisiin kysymyksiin täysin Venäjästä poikkeavan kannan. Venäjä seurasi aktiivisesti jutun vaiheita, joihin ei tässä syvennytä tarkemmin. Minun käsittääkseni Astahovia hämmästytti ja järkytti eniten se, miten epäoikeudenmukaisesti tapauksen venäläistä äitiä kohdeltiin Suomessa. Astahov sanoikin, että tämän tapauksen venäläistä äitiä, joka oli vähiten syyllinen mihinkään, kohdeltiin kaikista huonoimmin. Toisaalta jutun oikeudellinen puoli oli Astahoville varmasti mielenkiintoinen haaste.

Toinen suuri lapsikiista käynnistyi, kun Turussa otettiin huostaan venäläisen äidin ja suomalaisen isän yhteinen poika, jolla oli Venäjän kansalaisuus. Vanhempien mukaan tapaukseen liittyi kiusantekoa sosiaaliviranomaisten taholta. Kaikkien yllätykseksi Astahov matkusti Turkuun selvittämään asiaa. Hän tapasi kaupungin johtoa sekä myös henkilökohtaisesti ne sosiaalityöntekijät, jotka olivat päätöksen tehneet. Samalla reissulla Astahov vieraili Helsingissä sosiaaliministeriössä ja tapasi myös tasavallan presidentin Tarja Halosen, tosin vain ohimennen. Tästä sukeutui myöhemmin skandaali, jota puitiin pitkään. Halonen nimittäin kiisti tavanneensa Astahovia, joka kuitenkin kertoi tervehtineensä presidenttiä ohimennen käytävällä.

Joka tapauksessa Astahovin ensimmäinen ja toistaiseksi viimeinen Suomen-vierailu oli mielenkiintoinen. Yhdellä käynnillä hän tutustui suomalaisen hierarkian kaikille tasoille alkaen presidentistä, päätyen ministeriön johdon kautta kaupungin johtoon ja edelleen hierarkian alimmalle tasolle yksittäiseen päätöksen tehneeseen virkamieheen. Jotakin tämä tutustumisreissu varmaankin opetti Astahoville. Hän tuntui ajatelleen, että Suomessa kukaan ei vastaa mistään. Tästä tapauksesta jäi erityisesti mieleen se, että menomatkalla Astahov opiskeli Suomen lastensuojelulain venäjänkielisen käännöksen. Tapamisessa sosiaalityöntekijöiden kanssa kävi ilmi, että Astahov tunsi lain heitä paremmin. Huostaanotettu poika päästettiinkin heti kotiin. Mieleen jäi myös, miten arvostavasti suomalaiset sosiaalityöntekijät suhtautuivat Astahoviin hänet tavattuaan. Suomessahan ei ole tapana arvostaa hierarkian alimmalla tasolla olevia työntekijöitä.

Astahovin Suomen-vierailu oli kiinnostava myös siksi, että Suomen media jäi kiinni täysin poskettomista valheista. Edelleen netistä löytyy perättömiä juttuja, joissa väitettiin Astahovin saapuneen Turkuun mukanaan neljäkymmentä venäläistä toimittajaa! Tosiasiassa hänellä ei ollut mukanaan yhtään toimittajaa. Suomen media ei tietenkään milloinkaan korjannut väärää tietoa. Muutoinkin Suomen medialla ja toimittajilla oli suuria vaikeuksia käsitellä lapsikiistoja. Ammattitaito ei yksinkertaisesti riittänyt. Erityisen silmiinpistävää oli se, että uhrin asemaan joutuneita venäläisiä äitejä ei käytännössä koskaan haastateltu Suomen medioissa. Viranomaisten kritisoiminen ei kuulu suomalaiseen journalismiin.

Vuosien saatossa Venäjän mediassa käsiteltiin useita kymmeniä tapauksia, joissa Venäjän kansalaiset Suomessa katsoivat joutuneensa epäoikeudenmukaisesti kohdelluiksi. Juristina Astahov käsitteli tapauksia aina tiukasti lain ja sopimusten näkökulmasta. Samaan aikaan Suomen mediassa koko ongelman olemassaolo kiistettiin ja tapauksista ei puhuttu mitään salassapitoon vedoten. Kaikkea Venäjän mediassa kirjoitettua pidettiin vääristelynä. Mielenkiintoista oli myös se, että niin sanottuja huoltajuusriitoja ei käsitelty juuri lainkaan, kaikki lapsikiistat olivat leimallisesti huostaanottotapauksia tai lapsikaappauksia.

Astahov halusi erityisesti kehittää yhteydenpitoa Suomen suuntaan. Hän oli selvästi pettynyt, kun Suomen lapsiasiavaltuutettu Maria Kaisa Aula omasta aloitteestaan erosi niin sanotun Oulun huostaanottovideon synnyttämän skandaalin tuloksena. Aulan ja Astahovin välille oli syntynyt hyvä keskusteluyhteys, mitä ei tiettävästi koskaan päässyt syntymään uuden lapsiasiamiehen Tuomas Kurttilan kanssa. Kurttila taas alkoi pitää yhteyttä Pietarin lapsiasiavaltuutetun Svetlana Agapitovan kanssa, jota jotkut venäläiset pitävät liian liberaalina ja länsimielisenä. Pietarissa jopa

perustettiin oma ”yhteiskunnallisen lapsiasiavaltuutetun” epävirallinen tehtävä eräänlaisena vastauksena Agapitovalle.

Venäjällä on yli 80 alueellista lapsiasiavaltuutettua oblasteissa, tasavalloissa ja kaupungeissa. Vähän väliä nämä paikalliset lapsiasiavaltuutetut kokoustivat Moskovassa Astahovin johdolla ajankohtaisista aiheista. Suomessa monia kismitti se, että Suomen lapsiasiavaltuutetulla ei loppujen lopuksi näyttäisi olevan mitään toimivaltaa. Esimerkiksi yksittäisiin asioihin ei juurikaan voi puuttua. Tätä Astahov jaksoi aina ihmetellä ja katsoi, että tässäkin Suomi rikkoo kansainvälisiä sopimuksia. Kansainvälinen oikeus velvoittaa Suomen viranomaisia valvomaan lapsen oikeuksia nimenomaan yksittäistapausten tasolla ja viranomaiset ovat velvollisia puuttumaan niihin.

Vähitellen Astahovin maine Suomessa kasvoi. Hänestä tuli ainoa viranomainen, joka todella välitti Suomen ihmisoikeustilanteesta. Suomen establishmentille oli valtavan kova pala, kun venäläinen viranomainen välitti enemmän Suomesta ja teki enemmän Suomen ihmisoikeustilanteen eteen kuin yksikään suomalainen. Astahovista oli tulossa eräänlainen brändi. Muuan suomalainen kirjankustantamo julkaisi hänen jännitysromaaninsa suomeksi ja kutsui hänet kirjamessuille. Astahovin poisjääntі olikin suuri pettymys. Minulle Astahov selitti, ettei hän koskaan saanut virallista kutsua. Moni muukin hanke jäi suunnitelman asteelle, kuten idea pitää Suomessa Astahovin ja Venäjän ulkoministeriön ihmisoikeuslähettilään Konstantin Dolgovin kanssa ihmsioikeusseminaaari. Astahov ja Dolgov suhtautuivat ajatukseen innokkaasti, mutta valitettavasti se jäi.

Astahovin lempilapsi oli ajatus Suomen ja Venäjän välisestä neuvoa-antavasta asiantuntijatyöryhmästä, joka keskustelisi Suomen ja Venäjän välillä ilmenevistä lapsioikeudellisista kysymyksistä. Tällainen ryhmähän oli perustettu Venäjän ja Ranskan välille vastaavien ongelmien vuoksi. Työryhmällä on puhtaasti neuvoa-antava rooli asiantuntijaelimenä. Suomen media suhtautui ajatukseen yksiomaan vihamielisesti ja piti sitä Suomen asioihin sekaantumisena. Ryhmän tarkoitusta myös vääristeltiin Suomen mediassa väittämällä, että se muka puuttuisi tuomioistuinten päätöksiin. Erityisesti YLE levitti asiassa paljon väärää tietoa. Loppujen lopuksi erimielisyys oli kuitenkin vain terminologinen: Venäjällä puhuttiin ”komissiosta”, Suomessa ”työryhmästä”. Viimein kontaktiryhmä myös perustettiin. Suomi nimesi ne asiantuntijat, jotka ongelmatapauksissa voivat olla yhteydessä Venäjän suuntaan. Matkan varrella kehiteltiin kaikenlaisia epävirallisia ideoita, alkaen kahdenvälisestä perheoikeudellisesta sopimuksesta, ja päätyen erityisen lapsiasiavaltuutettuun Venäjän suurlähetystössä Helsingissä.

Mediakohun saattelemana Suomi jonkin verran paransi lapsioikeudellisia käytäntöjään. Myös julkinen keskustelu lapsen oikeuksien tilasta parantui. Astahovista kehkeytyi eräänlainen suomalainen poliitikko. Hän otti aktiivisesti kantaa sellaisiin tärkeisiin sisäpoliittisiin kysymyksiin, joihin yksikään suomalainen poliitikko ei uskaltanut puuttua. Parin viime vuoden aikana venäläisiin perheisiin kohdistuneet epäillyt kaltoinkohtelut selvästi vähenivät ja teema alkoi olla harvemmin Venäjän mediassa esillä. Suomen vaatimusten mukaisesti Venäjä myös liittyi Haagin lapsikaappaussopimukseen. Paradoksaalisesti ensi töikseen Suomi kuitenkin joutui soveltamaan sopimusta palauttamalla Suomeen kaapattuja lapsia Venäjälle.

Loppupeleissä Astahov oli Suomen viranomaisille ja medialle kova paikka. Suomen eliitti on tottunut käyttämään Suomen valtamediaa haluamiinsa tarkoituksiin, mutta yllättäen se ei enää ollutkaan mahdollista. Astahovin ansiosta Venäjän mediasta tuli tärkeä Suomen ihmisoikeuksien ja sananvapauden edistämiskanava. Kaikkensa Astahovin mustamalaamiseksi tehnyt Suomen valtamedia kärsi pahan arvovaltatappion. Monet suomalaiset aktivistit rohkaistuivat keskustelemaan ja eräät suomalaiset äidit jopa lähettivät Astahoville avunpyynnön.

Suomen median propagandistinen linja, jossa Suomi esiteltiin mallimaana ja kieltäydyttiin antamasta kunnon puheenvuoroa asianomaisille kaltoin kohdelluille venäläisille äideille, osoittautui hyvin kohtalokkaaksi. Suomen valtamedia kärsi suunnattoman arvovaltatappion. Valtamedioista ainakin YLE ja HS ryhtyivät erilaisiin kokeiluihin venäjänkielisen vastapropagandan tuottamisessa, mutta nämä hankkeet epäonnistuivat pahasti.

Venäjän politiikassa puhaltavat nyt uudet tuulet. Avaintehtäviin halutaan uudenlaisia poliitikkoja. Siinä missä Astahov oli nopealiikkeinen, länsimaistyylinen juristi ja asianajaja, Venäjän uusi lapsiasiavaltuutettu Anna Kuznetsova on nuori nainen, kuuden lapsen äiti ja ortodoksipapin vaimo. Mikä on hänen suhteensa Suomeen, jää arvoitukseksi. Suomi on kuitenkin aika lailla parantanut tapojaan, joten suuria skandaaleja tuskin on luvassa.

Muistiin on jäänyt tummakulmainen Pavel Astahov, vähän filmitähtimäisine olemuksineen, puolustamassa päättäväisesti jokaisen venäläisen lapsen etua missä tahansa päin maailmaa. Siinä sivussa hän tuli aiheuttaneeksi Suomessakin pienen vallankumouksen.

Muistoksi Pavel Astahov antoi minulle kehystetyn kiitoskirjeen, jonka kullanvärisissä reunuksissa kiitetään aktiivisuudesta venäläisten perheiden ja lasten suojelemisessa Suomessa sekä vaikeaan tilanteeseen ulkomailla joutuneiden venäläisten auttamisessa. Kirje on edelleen kunniapaikalla seinälläni.

Johan Bäckman

Kirjoittaja on oikeussosiologian dosentti Helsingin yliopistossa

LAADUKKAAT OPPIMATERIAALIT VENÄJÄN KIELEN OPISKELUUN NUORILLE JA AIKUISILLE!

Konetshno! - venäjän suullisen viestinnän kurssi

Puhumisen harjoitteluun tarkoitetun kirjan tavoitteena on antaa intoa ja uskallusta vuorovaikutukseen venäjäksi sekä aktivoida opiskelijan kielitaitoa. Oppikirja sisältää äänitteen.

FINN LECTURA

Davaj! Venäjää yläkouluun

Toiminnallinen, yläkouluikäisen elämää lähellä oleva oppimateriaalisarja keskittyy arkipäivän sanaston sekä rakenteiden monipuoliseen harjoitteluun. Oppimateriaali noudattaa yläkoulun uutta opetussuunnitelmaa.

www.davaj.fi

Kafe Piter

Suosittu ja tehokas oppimateriaalisarja sisältää runsaasti oppimista tukevia harjoitustehtäviä. Monipuolinen materiaali venäjän opiskeluun kaikille oppilaitosasteille.

www.kafepiter.fi

HAMSTRAAJAT AUTTAA ALKUUN VENÄJÄN OPPIMISESSA

Hamstraajat on uusi, helposti omaksuttava korttipeli venäjän kielen oppimiseen. Peli sopii kaikenikäisille koulun juuri aloittaneista aikuisiin. Hamstraajissa eläydytään pula-ajan neuvostoliiton kansalaisten rooliin. Kaikkea on saatavilla rajoitetusti ja tarpeellisia hyödykkeitä on hamstrattava itselle muilta pelaajilta. Pelikavereilta kysytään kortteja ja saaduista korteista yritetään muodostaa sarjoja. Pelaaminen tapahtuu venäjän kielellä selkeiden sääntöjen avulla. Korteissa olevien sanojen lisäksi pelaajat oppivat hieman venäjänkielisiä peruskohteliaisuuksia sekä kysymään venäjäksi, onko toisella vaikkapa tiettyjä tavaroita.

Idea syntyi junassa

Hamstraajat sai alkunsa, kun harjoittelimme opiskelijaporukalla venäjää pelaamalla Hullunkurisia Perheitä muistuttavaa Sunduk-korttipeliä Siperian radalla. Tästä tuli mieleen idea pelistä, jossa kysyttäisiin muilta pelaajilta pelikorttien sijaan ruokia ja muita kaupoissa myytäviä tavaroita. Näitä olisi neljää eri väriä, joista kerätään sarjoja. Aloin jalostaa ideaa valmiiksi peliksi mm. fonetiikkaa opiskelleen matkakumppanini Lauri Alangon kanssa. Mukaan projektiin otettiin myöhemmin venäjän filologi Veera Minkin, graafikko Juha Takalo ja kuvittaja Saini Launonen.

Ajatuksesta peliksi

Aluksi suunniteltiin, että peli sisältäisi vain ruokia ja juomia. Mietimme, mitä sellaisia on eri värisinä ja valikoimme niitä mukaan peliin. Pelin ollessa suunnitteluvaiheessa matkustin Moskovaan. Tarvitsin postimerkkejä, joita luulin saavani Moskovan pääpostista. Useista yksittäisiä postiasioita hoitavista tiskeistä postimerkkejä myyvä oli kuitenkin kiinni. Tästä tuli mieleen lisätä postimerkit pelissä esiintyviin kortteihin. Lopullinen pelissä esiintyvien sanojen valikoima kirkastui pelitiimin yhteistyössä ja mukaan tuli muitakin sanoja ruokaympyrän ulkopuolelta.

Pelejä aktiivisesti harrastavalle Laurille tuli idea, että korteissa voisi olla ”flavor textit” eli monissa lauta- ja korttipeleissä käytettävät elävöittävät tekstinpätkät. Päätimme googlettaa kortteja varten venäjänkielisiä sanontoja, jotka liittyisivät korteissa esiintyviin tavaroihin. Nämä antavat viihdykettä myös edistyneemmille venäjän kielen osaajille.

Kortteihin laitettavat sanojen ääntämisohjeet tuottivat päänvaivaa – käyttääkö

suomalaista translitterointia vai IPA-merkistöä. Koska IPA-merkit eivät ole kaikille tuttuja, mutta translitterointi ei opeta lausumaan sanoja oikein, päädyimme kehittämään omat ääntämisohjeet peliä varten. Ohjeet koostuvat latinalaisista kirjaimista ja muutamasta erikoismerkistä. Ääntämisohjeet perustuvat suomen kielen lausumiseen ja ne on selitetty pelin säännöissä.

Joukkorahoitus antoi potkua

Hamstraajien ensimmäinen painos rahoitettiin joukkorahoituskampanjalla Mesenaatissa keväällä 2016. Rahoituksen lisäksi kampanja antoi pelille näkyvyyttä ja auttoi markkinoinnissa. Kampanjan aikana pidettiin myös testipelitilaisuus yhdessä Suomen Lautapeliseuran pelikerhoista. Päädyimme julkaisemaan Hamstraajista muutaman erilaisen version erilaisiin tarpeisiin: kompaktissa korttipakkakotelossa myytävän peruspelin; lautapelimäisessä laatikossa tulevan, pelaamista helpottavia oheismateriaaleja sisältävän Hamstraajat Deluxe-pelin sekä itse tulostettavan Print and Play-version. Peliprojektikaan ei ole edennyt ilman mutkia matkassa – pelitiimin jäsenet ovat olleet kiireisiä kukin tahoillaan ja painamisessa on ollut viivästyksiä. Kaikki pelin versiot saatiin vihdoin valmiiksi elokuussa, ja nyt Hamstraajia voi tilata nettisivujemme *www.hamstraajat.fi kautta.*

Yhteydenotot ja lisätiedot
Jelena Kivinen,
tuottaja.
Sähköposti: hamstraajat@hamstraajat.fi, puh. +358 44 34 111 84

Linkkejä
Pelin nettisivu: http://www.hamstraajat.fi/
Pelin Facebook-sivu: https://www.facebook.com/hamstraajat/

PUSHKINONLINE: SÄHKÖISIÄ MATERIAALEJA VENÄJÄN OPISKELUUN JA OPETUKSEEN

Pushkin-instituutti tarjoaa monenlaisia sähköisiä itseopiskelumateriaaleja eritasoisille venäjän kielen opiskelijoille. Saatavilla on paljon myös opettajan kannalta hyödyllisiä aineistoja. Nämä sähköiset resurssit on koottu portaaliin nimeltä *PushkinOnline* (venäjänkielinen nimi: **Образование на русском**), joka löytyy osoitteesta: *https://pushkininstitute.ru/*. Harjoittelumateriaalien lisäksi portaali tarjoaa myös mm. venäjän kielellä pidettäviä online-kursseja eri aiheista.

Osa portaalin tarjonnasta on vapaassa käytössä, mutta moniin harjoittelumateriaaleihin pääsee käsiksi vasta rekisteröitymisen jälkeen. Rekisteröityminen onnistuu helposti oikeassa yläkulmassa olevan Зарегистрироваться-linkin kautta. Jatkossa portaaliin pääsee kirjautumaan rekisteröitymisen yhteydessä luotujen tunnusten avulla. Rekisteröityminen on ilmaista eikä velvoita mihinkään.

Poimintoja portaalin tarjonnasta

Esittelen seuraavaksi joitakin vieraan kielen opiskelijoille suunnattuja materiaaleja niiden tämänhetkisessä muodossa (elokuu 2016). Keskityn ennen kaikkea osioon nimeltä **Учить русский**. Lisäksi nostan esiin valikoituja sisältöjä osiosta **Все сервисы**. Molempien osioiden materiaaleihin pääsee käsiksi pääsivun ylälaidassa olevien otsakkeiden kautta.

Учить русский *(https://pushkininstitute.ru/learn)*

Учить русский pitää sisällään online-harjoituksia ja -testejä alimmalta taitotasolta (A1) aina äidinkielisen puhujan tasolle (C2). Tehtävät on tarkoitettu omatoimiseen harjoitteluun kielitaitotodistuksen saamiseksi, mutta materiaaleja voi hyödyntää itseopiskeluun siinäkin tapauksessa, ettei aio hankkia sertifikaattia tai suorittaa online-kurssia. Materiaalien käyttö edellyttää rekisteröitymistä ja kirjautumista.

Ennen varsinaisen harjoittelun aloittamista opiskelijan kannattaa tehdä taitotason määrittävä testi. Testiin pääsee klikkaamalla ensin *Перейти к тестам* -painiketta (löytyy otsikon *Проверьте свои знания* alta) ja sitten *Определить уровень* -painiketta. Testi mittaa kieliopin ja sanaston hallintaa, ja sen suoritettuaan saa suosituksen siitä, miltä tasolta harjoittelu kannattaa aloittaa. Kunkin tason materiaaleihin pääsee käsiksi osion etusivulta klikkaamalla painiketta Подробнее haluamansa taitotason kohdalla. Tämän jälkeen ruudulle ilmestyy valitun taitotason itseopiskelumateriaalien (= курс / модуль) lyhyt kuvaus. Harjoittelu edellyttää ilmoittautumista: skrollaa sivun alalaitaan, merkitse suoritusvaihtoehdoksi Самостоятельно произвольно (ainut suoritusvaihtoehto) ja klikkaa painiketta Перейти. Opintojakso ilmestyy omille sivuille kohtaan Курсы, ja jatkossa itseopiskelua pääsee jatkamaan sitä kautta.

Esittelen seuraavaksi lyhyesti, millaisia materiaaleja B2-tason moduuli tarjoaa. Tämä moduuli käsittää kolme osaa: 1) Основной курс, 2) Спецкурс «Новости из России», 3) Итоговое тестирование.

Основной курс

Portaalissa kurssia kuvataan seuraavasti: «Основной курс построен вокруг занимательных историй из жизни иностранных студентов в России. Следуя за героями курса, вы сможете не только усовершенствовать своё знание русского языка, но и ближе познакомиться с русской культурой, традициями и менталитетом, а также увидите Россию такой, какой мы знаем её сегодня.»

Kurssi pitää sisällään 8 oppituntia eri aihealueista, mm. Добро пожаловать в Россию, Ученье – свет, Мы славно поработали – и славно отдохнём!

Kunkin oppitunnin alta löytyy paljon pienehköjä tehtäviä, joissa harjoitellaan kielitaidon eri osa-alueita: sanaston hallintaa, kuullun ja luetun ymmärtämistä, kielioppia, luontevaa reagoimista puhetilanteissa jne. Lisäksi huomiota kiinnitetään eri tyyleihin, mm. siihen, miten asiatyyli eroaa epävirallisesta arkityylistä. Tehtävien pohjana on tavallisesti jokin lyhyt kirjallinen ja/tai nauhalle luettu dialogi, lyhyt haastattelu, lehtiartikkeli tai kaunokirjallinen tekstikatkelma, lyhyt video, esimerkiksi uutisreportaasi tai mainos. Videoiden ja tekstien aiheet ovat maantuntemuksellisesti kiinnostavia. Tehtävissä on tarkistusmahdollisuus (Проверить-painike).

Kurssin kielioppiosioissa aihe esitellään ensin lyhyesti. Esimerkiksi ensimmäisen oppitunnin kielioppiaiheisiin kuuluvat kongruenssi, adjektiivien käyttö predikatiivina ja yksiosaisista lauseista mm. persoonattomat ja indefiniittis-persoonaiset lauseet. Teoriaosuuden jälkeen seuraa kysymyksiä ja pieniä tehtäviä, mm. oikein/väärin -väittämiä, lauseenjäsennystehtäviä ja lauseiden vertailutehtäviä. Kurssin kielioppitehtävät eivät siis ole perinteisiä aukkotäydennystehtäviä tai muunnostehtäviä. Niiden tekeminen edellyttää analyyttistä kielitaitoa, eli teoriaosiossa kerrottujen asioiden soveltamista käytäntöön. Tehtävien vaikeusaste vaihtelee hyvin helposta haastavaan.

Спецкурс «Новости из России»

Portaalissa kurssia luonnehditaan seuraavasti: «Этот мультимедийный интерактивный спецкурс научит вас поддерживать разговор и высказывать свою точку зрения по-русски на самые востребованные темы – вы сможете рассуждать о политике, экономике, обществе, культуре и не только.»

Kurssiin kuuluu autenttisia ja adaptoituja videomateriaaleja ja niihin liittyviä harjoituksia. Lisämateriaalina on tarjolla artikkeleita. Aiheet ovat maantuntemuksen kannalta keskeisiä, kuten Флаг России, Молодёжные субкультуры, Москва-Сити. Tehtävissä harjoitellaan kielen eri osa-alueita (Лексика и Грамматика, Чтение, Аудирование, Письмо, Говорение) ja niissä on tarkistusmahdollisuus (Проверить-painike).

Итоговое тестирование

Tämän otsikon alta löytyvien testien tarkoituksena on määrittää, kuinka hyvin itseopiskelija hallitsee kyseisen taitotason vaatimukset: «Итоговый тест определяет, насколько хорошо была усвоена программа текущего уровня, и оценивает степень вашей готовности для получения соответствующего сертификата.»

Koska harjoitustestit valmentavat sertifikaatin suorittamiseen, ne kattavat samat osa-alueet kuin varsinaiset testitkin (Лексика и грамматика, Чтение, Аудирование, Письмо). Myös tehtävien suoritusaika on rajattu. Tehtävät ovat monivalintatehtäviä, ja testin suorituksen jälkeen väärät vastaukset näkyvät punaisella, oikeat vihreällä. Kielioppi- ja sanastotehtäviä lukuun ottamatta tehtäviin liittyy audiovisuaalisia materiaaleja (erityyppisiä tekstejä ja äänitteitä).

Opiskelijoiden kokemuksia Учить русский -osiosta

Pyysin muutamia Helsingin yliopiston aineopintojen vaiheessa olevia venäjän opiskelijoita tutustumaan portaaliin. Kaikki portaalia kokeilleet opiskelijat olivat lähtötasotestin mukaan tasolla B2 ja saivat suosituksen aloittaa harjoittelu tasolta C1. Opiskelijoilta saamani palaute oli pääsääntöisesti positiivista, ja jokainen löysi itselleen hyödyllisiä materiaaleja. Eräs opiskelija kommentoi C1-tason harjoituksia seuraavasti:

”Harjoitustehtävät ovat virkistävän erilaisia suomalaisesta näkökulmasta katsottuna. Luetun ymmärtäminen ja aukkotehtävät ovat tuttuja juttuja, mutta esimerkiksi tekstien rakenteiden hahmottamiseen (alku, huippukohta, lopetus) sekä sanojen oikeaan käyttökontekstiin /

sivumerkityksiin liittyvät harjoitukset vaikuttavat hyödyllisiltä. Tehtävät soveltuvat erinomaisesti itsenäiseen harjoitteluun ja kertaamiseen, vaikka omin sanoin kirjoitettuihin vastauksiin ei saakaan muuta "ratkaisua" kuin mallivastauksen. Tapa toimii ainakin C1-tasolla hyvin. Esimerkkejä hyvistä tehtävistä ovat aspektitehtävät (aukkotekstissä), joissa riittää aina pohdittavaa ja opittavaa, mutta vastaavasti sanan juuren määrittäminen on C1-tasolla hieman liian helppoa."

Muutamat opiskelijat innostuivat etenkin testeistä. Yhden mukaan testit saivat hänet kertaamaan verbien rektioita ja sijamuotojen käyttöä, jotta saisi ensi kerralla paremmat pisteet testistä. Toisen opiskelijan mielestä *"testit ovat juuri sellaista materiaalia, jota tarvitsen. Sanaston ja kieliopin kertaus on aina paikallaan ja lukutehtäviä voin käyttää tulkkauksen harjoitteluun samoin kuin kuunteluitakin."*

Harjoittelutestejä löytyy myös portaalin ulkopuolelta Pushkin-instituutin kotisivuilta osoitteesta: *http://www.pushkin.institute/Certificates/CCT/tests-online.php. Testejä on sekä online-muodossa että* Word-dokumentteina, ja ne ovat avoimia kenelle tahansa.

II Все сервисы

Otsikkoa Все сервисы painamalla avautuu valikko, jossa on linkkejä erilaisiin sisältöihin. Esittelen niistä sellaisia, joita omat opiskelijani toivat esiin ja joista saattaisi olla hyötyä ja iloa opetuksessa.

Видео

Tämä osio sisältää erimittaisia videoita etenkin maantuntemukseen ja kulttuuriin liittyvistä aiheista, kuten Русские сладости, Иконопись, Матрёшки, Образование, Самоварное дело. Tarjolla on myös piirrettyjä ja lapsille suunnattuja opetusvideoita, kuten *Приключения Аза и Буки в стране Букв* ja *Наш русский язык*. Eräs opiskelija kommentoi videoita seuraavasti: *"Katselin muutamia videoita, jotka olivatkin aiheiltaan vaihtelevia ja ulkoasultaan korkeatasoisia. Selostus oli selkeää, ja aion katsella ja kuunnella niitä myös jatkossa. Tarkastelemani videot olivat ymmärrettäviä ja sopivat oikein hyvin kuullun ymmärtämisen harjoitteluun."*

Лингвострановедческий словарь «Россия»

Tämä vielä täydentyvä sanakirja ei ole itse portaalissa eikä sen käyttö edellytä rekisteröitymistä portaaliin. Sanakirjaan pääsee myös suoraan linkistä: *https://ls.pushkininstitute.ru/lsslovar/*. Sanakirja on suunnattu venäjän opiskelijoille (A1-C2), venäjää vieraana kielenä opettaville ja venäläisille koululaisille (6+). Sen tavoitteena on auttaa venäjän opiskelijoita ja venäläisiä koululaisia omaksumaan venäläisen kulttuurin ja yhteiskunnan kannalta keskeisiä sanoja, käsitteitä ja ilmauksia. Sanakirjasta voi hakea sana-artikkeleita aakkosittain ja aihealueittain (esimerkiksi *История, Язык, Кино*…). Tietosanakirjamääritelmien lisäksi hakusanoihin liittyy vaihteleva määrä interaktiivisia tehtäviä ja multimediasisältöjä. Ne löytyvät sana-artikkeleiden yhteydestä sekä kootusti otsikoiden Задания ja Медиатека alta. Vaikka tehtävät ovat luonteeltaan kevyitä ja viihteellisiä ja usein koululaisille suunnattuja (esimerkiksi palapelejä ja kuvien yhdistämistä), myös yliopisto-opiskelijat löysivät sanakirjasta itselleen mielenkiintoista luettavaa, katsottavaa ja kuunneltavaa:

"Varsinkin filologeille tapahtumaan/paikkaan/henkilöön liittyvät sanonnat tai käsitteet ovat hyvin hyödyllisiä. Ne on jokaisella sivulla listattu ***В языке и речи*** *-välilehden alle. Kulttuurikattaus (taide, musiikki) on toistaiseksi hyvin suppea. On hauskaa, että sivuilla on myös musiikkiäänitteitä!"*

"Tematiikka-osasta löysin paljon itseäni kiinnostavaa luettavaa. Käännöksiä tehdessä sanakirjasta voi olla apua, koska selitykset ovat laajempia kuin sanakirjoissa. Sanojen määrä toki on vähäinen."

Курсы на русском языке

Tämän otsikon alta löytyy kursseja mitä erilaisimmista aiheista, esimerkiksi Креативное лидерство, Готовим по-русски, Воспитание креативности в семье, Современное русское искусство. Myös

venäjän kielestä löytyy kursseja edistyneimmille itseopiskelijoille, kuten Синтаксис современного русского языка, Историческая грамматика русского языка. Kursseille tulee ilmoittautua.

Русский язык для наших детей

Tämä materiaalipankki ei ole itse portaalissa eikä sen käyttö edellytä rekisteröitymistä portaaliin. Sivustolle pääsee myös suoraan linkistä: *http://rus4chld.pushkininstitute.ru/#/*. Materiaalit on tarkoitettu kaksikielisille lapsille ja heidän vanhemmilleen sekä kaksikielisten lasten kanssa tekemisisissä oleville pedagogeille. Sivustolla voi esimerkiksi harjoitella ääntämistä lorujen avulla, opetella sananlaskuja tai tehdä leikkimielisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on kehittää kielitaitoa ja tutustuttaa venäläisiin tapoihin, ruokakulttuuriin, historiaan, kirjallisuuteen ym. maantuntemuksen kannalta keskeisiin aiheisiin. Vaikka sivusto ei ole suunnattu vieraan kielen opiskelijoille, moni opiskelija oli suorastaan innoissaan tästä sivustosta ja koki tehtävät piristävinä välipaloina:

*"*Русский детям *-sivuston tehtävät ovat huippuhauskoja! Lukemisesta, runojen ulkoluvusta tehtävien avulla ja lasten sanastosta on kielenoppijalle hyötyä ja iloa. Voisin kuvitella, että ainakin koululaisten ja lukiolaisten olisi tosi hauska tehdä vähän lapsekkaampia harjoituksia ja treenata* ääntämistä ja painojen lukemista lastenlorujen avulla. Tätä osiota ei missään nimessä tule jättää huomiotta!*"*

"Tein yhden sanastoa ja kielioppia kartoittavan tehtävän. Tehtävä oli varsin mielenkiintoinen ja osin hieman haastavakin. Aioin tehdä lasten tehtäviä välipalana muutenkin."

Suosittelen portaaliin tutustumista niin itseopiskelusta kiinnostuneille kuin venäjän opettajillekin. Portaalin rakenteen hahmottaminen vaatii ensin hieman aikaa ja perehtymistä, mutta sitä ei kannata säikähtää: portaalin käyttö helpottuu nopeasti ja mielenkiintoisten materiaalien löytäminen palkitsee vaivan moninkertaisesti!

Arja Kirvesmäki

Aleksanterin teatteri soi, tanssii ja laulaa

Keisari Aleksanteri II:n nimikkoteatterin ohjelmistossa naurattavat komediat, ihastuttavat tanssiteokset ja kutkuttavat konsertit – myös venäjäksi! Ja kaiken huipuksi teatterin perustajan kreivi Nikolai Adlerbergin vaimo Amalie Adlerberg kertoo elämästään, teatterista ja esittelee keisarin sviitin.

Koko ohjelmatarjonnan löydät osoitteesta www.aleksanterinteatteri.fi.
Varaa liput jo tänään numerosta (09) 676 980.

Добро пожаловать!

ALEKSANTERIN TEATTERI

BULEVARDI 23 - 27 · 00180 HELSINKI · LIPUNMYYNTI (09) 676 980 · WWW.ALEKSANTERINTEATTERI.FI
TICKETMASTER · WWW.TICKETMASTER.FI · 0600 10 800 (1,98€/MIN+PVM)

LASTEMME VENÄJÄNKIELI JA ME VANHEMMAT

Kun lapsi opiskelee venäjän kieltä ja sitä taitamattomat vanhemmat ovat aktiivisesti lapsensa tukena, syntyy monivuotinen seikkailu venäläiseen vuosituhantiseen kulttuuriin. Seikkailu kannattaa sekä henkisesti että elämän edellytysten paranemisen näkökulmasta. Suomen ja Venäjän naapuruuden syvetessä venäjän kielen osaamisen merkitys tulee edelleen kasvamaan.

Jussi Särkelän lapsenlasta Kalinkan ovella odottamassa lastentarhanopettaja Lena. (1.9.)

Kun lapsemme lähestyi 1980-luvun lopulla kouluikää, pohdimme perusteellisesti eri vaihtoehtoja. Suuret peruskouluyksiköt arveluttivat. Niissä alkoi noihin aikoihin esiintyä monenlaisia ongelmia. Huumeiden käyttö oli niistä yksi.

Ennakoimme suomalaisen yhteiskunnan muuttuvan kansainväliseksi ja erityisesti Suomessa Venäjän naapuruuden merkityksen jatkuvasti kasvavan. Oletimme, että maamme taloudellinen ja sivistyksellinen kehitys Venäjän naapurissa avaa erityisesti venäjänkielisille karttoja tulevaisuuteen. Vaikka juuri tätä kirjoitettaessa Venäjä on EU:n ja Yhdysvaltojen saartama, näemme sen pyrkimyksenä hidastaa luonnonvaroiltaan vahvan Venäjän kasvua. Kehitys voi ajoittain hidastua, mutta pysähtyä se ei voi. Venäjän kielen osaamisen merkitys tulee väistämättä kasvamaan.

Ratkaisuumme tehdä hakemus lapsemme pääsystä Suomalais-Venäläiseen kouluun (SVK) vaikutti myös käytännön syyt. Kodistamme on kouluun matkaa vain kahdeksan kilometriä. Toisaalta pohdimme mitä vaikuttaa se, että lapsemme ei tutustu koulun kautta naapuruston lapsiin. Siitä ei pulmaa koitunut. Suomalais-venäläisen koulun oppilaat vierailivat meillä ja monta kertaa veimme lapsemme heidän kotiinsa. Meille vanhemmille syntyi hienoja

tuttavuussuhteita muualla pääkaupunkiseudulla asuviin koulun oppilaiden vanhempiin, mutta myös venäläisiin ja IVY-maista tulleisiin vanhempiin. Tästä saamaamme henkistä pääomaa emme osanneet etukäteen odottaa.

Vanhempi lapsemme aloitti SVK:n esikoulussa syksyllä 1990. Samana syksynä nuorempi lapsemme meni upouuteen päiväkoti Kalinkaan. Minut pyydettiin Kalinkan johtokuntaan, ilmeisesti koska minulla työni vuoksi oli kokemusta kuntayhteistyöstä. Joutuihan Kalinka vuosittain tekemään pääkaupunkiseudun kuntien kanssa ostopalvelusopimuksen. Ilman niitä päiväkoti ei olisi voinut toimia.

Olin siis heti täysirinnoin mukana SVK:n muodostamassa suomalais-venäläisessä yhteisössä. Tätä vahvisti se, että olin vuorottain vaimoni kanssa luokkatoimikunnissa, olimme mukana järjestämässä varainhankintatilaisuuksia kuten myyjäisiä, oppilaiden juhlatilaisuuksia ja Kalinkassa piha- ja muita talkoita. Ne olivat hienoja aikoja, joiden muisto elää meissä aina.

Kumpikaan meistä, minä ja puolisoni, emme osaa venäjänkieltä. Hieman arvelutti miten voimme ohjata lastemme opiskelua. Pulmia ei tullut. Lasten itsetunnolle teki ilmeisen hyvää, kun he sittemmin keskustelivat keskenään venäjäksi, jota me emme ymmärtäneet.

Esikoulun yksi tehtävä on varmistaa, että oppilaalla on edellytyksiä venäjänkielen opiskeluun. Vanhemmalla lapsellamme oli s-vika. Se oli tulla kouluun siirtymisen esteeksi, koska venäjässä on useita s-äänteitä. Esikoulun opettajien ohjeesta vaimoni kävi lapsen kanssa muutaman kuukauden puheterapeutilla. Tuloksena saapui päivä, jolloin lapsi oli yhtä ässää.

Nuoremman kielikylpyä Kalinkassa oli mielenkiintoista seurata. Koska olin johtokunnassa, tiesin myös mitä taustalla tapahtuu. Johtokunnan puheenjohtaja ja koko Kalinkan ”isä” Eugen Novitsky piti tärkeänä, että kielikylpy Kalinkassa järjestetään uusimman pedagogisen tiedon mukaisesti. Hän järjesti Kalinkan koulutustilaisuuksiin pedagogeja Neuvostoliitosta ja myöhemmin Venäjältä.

Meidän perheessämme tulos näkyi lapsen tokaisuna kodin ruokapöydässä: ”Minä en sitten sano malako.” Hän omaksui vaivatta vaaditut 600 venäjänkielen sanaa.

Vanhempi lapsistamme kirjoitti ylioppilaaksi SVK:ssa. Hänet valittiin lukemaan venäjänkieltä Jyväskylän yliopistoon, mutta hän valitsi silti toisen tiedekunnan. Nuorempi siirtyi peruskoulun jälkeen Mäkelänrinteen urheilulukioon. Yliopistossa hän suoritti venäjänkielen lukiokurssit.

Vanhempi lapsemme asettui miehensä kanssa asumaan lähelle SVK:a. Syy oli selvä. Lapselle haettiin paikkaa Kalinkasta. Nyt tämä poika on Nalleissa, eli kolmas vuosi on menossa.

Minä olen päässyt takaisin suomalais-venäläiseen yhteisöön. Haen pojan kaksi, joskus viisi kertaa viikossa iltapäivällä hoidosta ja vietämme kaksi tai kolme tuntia yhdessä. Saan häneltä kuulla, että lapset viihtyvät Kalinkassa kuten ennen. Pääsen myös seuraamaan Kalinkan kielikylvyn nykykäytäntöä.

Venäjän kielen ansiosta perheemme on saanut valtavasti henkistä rikkautta, myös me, jotka emme sitä puhu. Ei kuitenkaan niin, että venäjän kieli sinänsä rikastaisi ilman meidän osanottajien aktiivisuutta. Opetellessaan uutta kieltä, ihminen pääsee sisälle kielialueen kulttuuriin. Meillä vanhemmilla oli valmius vastaanottaa venäläistä kulttuuria, koska olimme pitäneet siitä jo aikaisemmin.

Jussi Särkelä
tietokirjailija

”VENÄJÄN KIELEN APOSTOLI TŠUHNIEN MAALLA”. Professori Jakov Grotin toiminnasta Suomessa

Viime vuosina pietarilaisen akateemikon Jakov Karlovitš Grotin (1812 – 1893) toiminta Suomessa on noussut tutkimuksen valokeilaan. Jakov Grot oli Helsingin Aleksanterin yliopiston ensimmäinen varsinainen Venäjän kielen ja kirjallisuuden sekä statistiikan ja historian professori (1841- 52). Helsingin-kautensa jälkeen hän teki merkittävän elämäntyön Pietarin Tiedeakatemiassa. Keväällä 2012 Helsingin yliopistossa järjestettiin ensimmäinen seminaari hänen 200-vuotismuistokseen, toinen seminaari oli Pietarissa, jossa julkaistiin juhlakirja (kirjoittajina myös kaksi suomalaista tutkijaa). Suomessa Grotin merkitys on ollut esillä maamme ja Venäjän kirjallisia yhteyksiä käsittelevissä tutkimuksissa sekä Helsingin yliopiston historiassa, mutta hänen Helsingin-vuotensa tarjoavat vielä paljon tutkittavaa.

Jakov Grotin isoisä, saksalainen pastori oli muuttanut Venäjälle 1760 ja hänen virkamiesisänsä oli keisarin lasten saksan opettaja. Jakov puhui jo lapsena venäjän ja saksan lisäksi ranskaa. Hän kävi Venäjän parasta koulua, Tsarskoje selon lyseota, ja ihaili sen kuuluisaa oppilasta runoilija Aleksandr Puškinia. Ministeriöiden virkamiehenä Grot innostui opiskelemaan englantia ja ruotsia. Hänen käännöksensä Byronin *Mazepa* -runoelmasta ilmestyi ajan johtavassa kirjallisuuslehdessä *Sovremennikissa* (1838), jonka vakituinen pohjoismaiden avustaja hänestä pian tuli. Ensimmäisillä kesämatkoillaan Suomessa 1838 - 39 Grot kohensi terveyttään Kaivopuiston uudessa kylpylässä ja kävi Runebergin luona Porvoossa. Grot innostui kertomaan Venäjällä vähän tunnetusta Pohjolan kirjallisuudesta ja julkaisi artikkelin ”Tutustuminen Runebergiin. Matkalta vuonna 1838”. Syyt Grotin valitsemiseen venäjän kielen ja kirjallisuuden välittäjäksi Suomessa olivat ennen kaikkea poliittiset, mutta Grotin sivistyneisyys, kielitaito ja persoonallisuus olivat ratkaisevia.

Jakov Karlovitš Grot, Aleksanterin (Helsingin) yliopiston venäjän kielen, kirjallisuuden ja historian professori (1841 - 52)

Venäjän tärkeys kasvaa

1830-luvun lopulla Suomen oli oman etunsa nimissä entistä tiiviimmin kiinnityttävä Venäjän yhteyteen ja Suomen virkamiesten oli välttämätöntä osata venäjää. Tämän näkemyksen jakoivat Suomen ylimmän hallinnon johtomiehet – Pietarissa toimiva ministerivaltiosihteeri R. H. Rehbinder ja hänen seuraajansa Alexander Armfelt, yliopiston varakansleri. Omien sanojensa mukaan Grot sai Rehbinderiltä tehtävän ryhtyä ”venäjän kielen apostoliksi tšuhnien maalla”. Valmistuakseen uuteen professorin tehtäväänsä Grot muutti keväällä 1840 *äitinsä* Karolinan ja sisarensa Rosan kanssa Helsinkiin, tuolloin hän oli Rehbinderin viraston erikoisvirkamies. ”Venäjän kielen apostolin tehtävä” Suomessa ei ollut helppo. Vaatimus opiskelijoiden venäjän kielen taidosta oli muodollinen, tenttivaatimukset vaihtelivat sen mukaan mihin virkaan opiskelija suuntautui. Yliopiston venäjän kielen professorin virkaa (ekstraordinarius, perustettu 1828) hoiti vuosina 1830–43 epäpätevä S. V. Solovjov. Vuonna 1841 Grot nimitettiin uuteen korkeapalkkaiseen varsinaisen (ordinarius) professorin virkaan. Hän luennoi kirjallisuudesta ja historiasta sekä tarkasti tenttejä. Grot

toimi lisäksi koulujen venäjän kielen tarkastajana. Hän myös järjesti ja täydensi venäläistä (nyk. Kansalliskirjaston Slaavilaista) kirjastoa. Matthias Akiander oli yliopiston venäjän kielen lehtori ja eräs Grotin suomalaisista ystävistä. Venäjän kielen professori oli Stepan Baranovski.

Grotin Suomen-kauden tutkimuksen aarreaitta on hänen kirjeenvaihtonsa Pietarin yliopiston rehtorin ja *Sovremennik* -lehden toimittajan Pjotr Pletnjovin (1791- 1865) kanssa. Heidän kirjeenvaihtonsa muodostaa Grotin Helsingin-vuosien kronikan, kolmiosaisena julkaisuna l*ähes 2500 sivua*. Ruotsiksi on julkaistu vain kirjeenvaihdon Suomea koskevat osat.

Helsingin seurapiireissä

Grot pääsi pian Helsingin seurapiireihin. Hän tunsi ”kaikki” pienessä pääkaupungissa: kirjailijoista muun muassa Fredrik Cygnaeuksen, tiedemiehet Matthias Castrénin, Elias Lönnrotin ja J.J. Nervanderin. Lönnrotin kanssa Grot ystävystyi loppuiäkseen. Grot ihaili Lönnrotin vaatimattomuutta, uutteruutta ja kansanomaista pukeutumistapaa. Heidän kirjeenvaihtoaan on julkaistu.

Helsingissä oli Venäjän ystävien piirejä; henkilöitä, jotka virkaurallaan tunsivat Pietarin kulttuuria. Virkansa puolesta Grot verkostoitui aristokratian ja virkamiesten kanssa. Grot tunsi lehtimiehiä sekä Viaporin upseeristoa ja Helsingin venäläistä porvaristoa. ”En voi valittaa seuran puutetta,” Grot kirjoitti talvella 1841/42. Kesäisin Kaivopuiston venäläiset kylpylävieraat toivat Grotille tervetulleita uutisia Pietarista. Juhlien keskuspaikkana oli rikkaiden yksityiskotien ohella Seurahuone (nyk. Kaupungintalo). Grotin tanssiaisseuralaisia olivat Helsingin kaunottaret – varsinkin alkuaikoina ennen hänen professoriksi nimittämistään. Grot ihaili omisti neitosille leikillisen-haaveellisia runojaan, kuten Puškin oli tehnyt omissa albumirunoissaan. Helsingin kaunottarien ”aurinkokunnan” keskuksena loisti markiisitar Marie Traversay, sittemmin avioliiton kautta Pietarin hovipiirien jäsen. Kodikasta seuranpitoa käytiin jokaviikkoisissa perheilloissa, joissa Grot opetti nuorille naisille englantia; kesäisin hän vieraili kesäisin perheiden maatiloilla.

ТРУДЫ

Я. К. ГРОТА.

(1812—1893.)

I.

ИЗЪ

СКАНДИНАВСКАГО и ФИНСКАГО

МІРА.

(1839—1881).

ОЧЕРКИ и ПЕРЕВОДЫ.

Изданы подъ редакц. проф. К. Я. ГРОТА.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.
1898.

Jakov Grotin Teosten I osa Suomen ja Skandinavian maailmasta. Tutkimuksia ja käännöksiä (Pietari 1898, n. 950 s.) ilmestyi hänen poikansa Konstantin Grotin toimittamana

Alusta alkaen Grot oli vieraana korkeiden virkamiesten, ennen kaikkea ministerivaltiosihteeri ja yliopiston varakanslerin Alexander Armfeltin ja senaattori Carl Johan Walleenin kutsuilla. Walleenin perhe, hänen kaksi tytärpuoltaan, Aurora Demidov (Karamzin) sekä

Emilie Musin-Puškin ja tämän mies, kreivi Vladimir Musin-Puškin kuuluivat ylimpään aristokratiaan. Grotia ei miellyttänyt ”korkeiden sisarusten”, Auroran ja Emilien, ”ylimielisen–viileä käytös”, ja kesällä 1842 hän kirjoitti Pletnjoville ikävystyneensä heidän päivällisillään. Aurora Karamzin ei harrastanut kirjallisuutta, mutta hän löysi Grotia kiinnostaneen keskustelunaiheen hyväntekeväisyydestä eli Helsinkiin perustamastaan orpolasten koulusta. Vähitellen Karamzinin ja Grotin suhteet lämpenivät (silti tulematta läheisiksi), ehkä siksikin, että Auroran kiinnostus yhteiskunnallisia asioita kohtaan oli herännyt.

Grotin perhe-elämä vakiintui Helsinkiin, kun hänen nuori vaimonsa Natalia muutti tänne Pietarista. ”Toivon että hän tuntee olevansa Suomessa kuin kotonaan ja oppii lukemaan ruotsia”, Grot kirjoitti Lönnrotille. Grotien esikoinen Nikolai syntyi Helsingissä vuonna 1852.

Ponnistuksia venäjän kielen opetuksen kohottamiseksi

Venäjän kielen yliopisto-opetus tähtäsi opettajakoulutuksen lisäksi suomalaisten virkamiesten Venäjä-tietouden kartuttamiseen. Opiskelijoiden puutteellisen venäjän kielen taidon (huonon kouluopetuksen) takia Grot luennoi Venäjän historiasta ja kirjallisuudesta ruotsiksi. Hän antoi korkeatasoista opetusta omien sanojensa mukaan aika ”vihreille” opiskelijoille. Romanttisen runouden ihailijana Grot luennoi Puškinista paljon eri kursseilla. Runojen ohella hän siteerasi *Boris Godunovia* Venäjän historian luennoillaan. Varsinkin Pietarin – keisarin ja hänen kaupunkinsa – historia tempaisi opiskelijat mukaansa. Grot kirjoitti talvella 1841/42 Pletnjoville, että hän oli luennoinut Pietarista ”syvästi aiheeseen eläytyen”. Ennen pitkää Grot saattoi tyytyväisenä todeta muutamien opiskelijoiden menestyneen opinnoissaan.

Aleksanterin yliopisto Senaatintorilla Helsingissä. F. Liewendahlin litografia 1859

Venäjän oppimateriaalin tuottaminen työllisti Grotia, sillä 1840-luvun alkupuolella koulujen venäjän kielen opetusta lisättiin. Kielen ja historian oppikirjoja ja karttoja julkaisivat myös Venäjän kielen professori Stepan Baranovski sekä lehtori Matthias Akiander. Grot julkaisi ruotsiksi ja venäjäksi proosa- ja runoantologian sekä kaksiosaisen Venäjän historian. Hän toimitti myös kaksiosaisen *Ruotsalais-venäläinen sanakirjan* (1846 – 47). Urakan valmistuttua Grot mainitsi esikuvanaan ystävänsä Elias Lönnrotin ja tämän monivuotisen suomi-ruotsi sanakirjatyön. Se oli esimerkkinä siitä, kuinka ”filologit yleensäkin löytävät työstään tyydytyksen: he ovat valtaosaltaan rauhallisia, onnellisia valoisansa mielensä ansiosta, seurallisia ja hyväntahtoisia.”

Kaikista ponnisteluista huolimatta Grot ymmärsi että venäjän kielen opetus ei tuottanut

tuloksia, ja hän ehdotti yliopiston pakollisesta kielikokeesta luopumista. Fennomanian aktivoituessa 1840-luvun puolivälissä suhteet venäjän kieleen kärjistyivät, aluksi Helsingin yliopistossa. Grot tunsi tilanteensa kaksijakoisuuden: hän ei ollut vain Pohjolan kirjallisuutta ja Suomea rakastava yksityishenkilö, vaan myös hallituksen politiikan "välikappale". Grotin kirjeenvaihdosta ilmenee, kuinka vuosien mittaan hänelle oli lopullisesti selvinnyt, että hänen varsinaisen tehtävänsä – suomalaisten voittaminen venäläiselle kulttuurille – oli mahdottomuus. Grotin ehdotus pakollisen venäjän kielen opetuksen vähentämisestä toteutui vasta Aleksanteri II:n aikana vuosien 1863 ja 1871 uusissa säädöksissä. Niiden mukaan venäjästä tuli valinnainen kieli kymnaaseissa (1863), ja yliopiston virkatutkintojärjestelmässä Venäjän kielen ja historian tuntemusta vähennettiin huomattavasti.

Pohjolan kirjallisuuden välittäjä

Kirjallisuuden tiedottajan ja kääntäjän tehtävä Venäjällä oli Grotin ensimmäinen ja ehkä rakkain toimi. Grotin *Sovremennikissä* julkaisemien katsausten ja käännösten välityksellä Pohjolan kirjalliset uutiset saavuttivat nopeasti Pietarin. Ensimmäinen *Kalevalan* esittely Venäjällä oli Grotin artikkeli, joka perustui eepoksen ruotsinnokseen, "Suomalaisista ja heidän kansanrunoudestaan" (*Sovremennik* 1840). Grot alkoi opiskella suomea, jota hän oppikin niin hyvin, että Lönnrot kehui hänen ilmaisuaan kirjeissä paremmaksi kuin syntyperäisten suomalaisten.

Kesällä 1840 Aleksanterin yliopisto vietti 200-vuotisjuhlaansa, *Åbo Akademin perustamisesta 1640 laskettuna,* suurin juhlallisuuksin. Yliopiston juhlakirjan idea syntyi venäläis-suomalaisilla kirjailijaillallisilla. Helsingissä ruotsiksi ja venäjäksi ilmestynyt teos oli Grotin toimittama (*Calendar till minnne af kejserliga Alexanders universitets andra secularfest*, 1842). Vaikka kirjoittajina olivat mm. runoilija Odojevski, kriitikko Pletnjov sekä Runeberg ja Lönnrot, julkaisu ei kiinnostanut metropolin lukijoita ja sen levikki jäi pieneksi. Kriitikko V. Belinski kiitti vain Grotin artikkelia Aleksanterin yliopistosta.

Erityisen hyviä tuloksia Venäjällä tuotti Runebergin ja Grotin yli vuosikymmenen jatkunut ystävyys. "Runeberg ei osaa venäjää, mutta hän kyseli minulta suuresti kiinnostuneena venäläisestä kirjallisuudesta", kirjoitti Grot ja alkoi kertoa aiheesta Runebergille lähettäen hänelle mm. Puškinin valitut runot saksaksi. Omasta puolestaan Grot oppi Runebergiltä paljon runoudesta opettajan työtään varten. Grot julkaisi Runebergin artikkelin "Suomen luonnosta, kansantavoista ja elämästä maan sisäosissa", sekä *Jouluillan* ja *Hirvenmetsästäjien* käännökset *Sovremennikissä*. Romanttinen draamaruno *Nadeschda*, joka sijoittuu Katariina Suuren aikaan, ilmestyi osin runomuotoisena, vaikkakin sensuroituna, käännöksenä. Erinomainen on Grotin runomuotoinen käännös *Kulnevista*, joka kertoo *Vänrikki Stoolin tarinoiden* venäläisestä sankarista. *Kulnev* ilmestyi Grotin Suomen sotaa koskevassa artikkelisarjassa. Grot teki ansiokkaasti Runebergiä tunnetuksi Venäjällä yleisinhimillisiä arvoja edustavana runoilijana.

Venäjällä Grotin ansiot on tunnustettu: 1800-luvulla hän oli ahkerin ja pätevin Pohjolan kirjallisuuden välittäjä ja ruotsinkielisen kirjallisuuden kääntäjä. Grot avasi venäläisten lukijoiden silmät sille, että Suomi ei ollut vain "luonnon surullinen poikapuoli" Puškinin runoelman mukaan, vaan uutta luovan kirjallisuuden ja kansanrunouden tutkimuksen maa.

Grotin matkakirja rakentaa Suomi-kuvaa

Suomi-tuntemusta Venäjällä edisti Grotin matkakirja *Pereezdy po Finljandii ot Ladozhskogo ozera do reki Torneo (*Sankt-Peterburg 1847). Se on julkaistu Pekka Hakamiehen suomentamana nimellä *Matkoja Suomessa vuonna 1846*. Grotin etappeina olivat Käkisalmi, Sortavala ja Savonlinna; Kuopiossa Lönnrot liittyi mukaan, ja matka jatkui Kajaaniin, Tornioon, Aavasaksalle keskiyön aurinkoa ihailemaan sekä Ouluun. Grot seurasi keisari Aleksanteri I:n vuonna 1819 tekemän matkan reittiä muistellen tämän suomalaisilta saamaa lämmintä vastaanottoa. Kirja sisältää myös

käytännön neuvoja muun muassa majataloista. Pietarin lehdissä Grotin kirja herätti yllättäen arvostelua, sillä hänen katsottiin sivuuttaneen suomalaisen yhteiskunnan ja sivistystä janoavan talonpoikaiston kuvaamisen. Esipuheessaan Pekka Hakamies tulkitsee asian toisin: tarkkana kansanelämän kuvaajana Grot kertoo kylläkin aikansa yhteiskunnallisista epäkohdista. Hänen kertomuksensa huokuu silti uskollisuutta keisarinvaltaa kohtaan. Pletnjov kirjoitti ystävälleen *Matkasta Suomessa*: "Kaikesta köyhyydestään ja synkkyydestäänkin huolimatta Suomi muuttuu kynäsi kosketuksesta maaksi, joka ansaitsee tulla tiedonhaluisen ihmisen tutkittavaksi."

Venäjällä Grotin matkakirjan vaikutus ulottui laajalle. Hänen kertomuksensa rehellisestä suomalaisesta ja näiden tapojen puhtaudesta, joita hän pitää kristillisen opin seurauksena, toistuvat kliseinä myöhemmissä etnografisissa kuvauksissa. Venäjällä Grot levitti myönteistä Suomi-kuvaa, joka tuli erityisesti tarpeen 1800-luvun lopulle tultaessa.

Fennomanian nousun myötä 1840-luvun lopulla ministeri Armfelt totesi, että venäjän kielen aseman edistäminen Suomessa oli tuomittu epäonnistumaan, ja hän hyväksyi Grotin eron virastaan ja siirron Pietariin. Tammikuussa 1853 Grot palasi perheineen Pietariin. Helsinkiin jäivät asumaan Grotin äiti ja sisar Rosa; heidät on haudattu Helsingin luterilaiselle hautausmaalle; siellä lepää myös Grotin virkamiesveli Konstantin.

Grotin erottua virastaan Stepan Baranovskista tuli hänen työnsä jatkaja, ja Akiander nimitettiin venäjän kielen professoriksi sekä Venäjän kielen kouluopetuksen tarkastajaksi (1853); varsinainen professori *hänestä tuli 1862*.

Suomessa Grot kohotti venäjän kielen ja kirjallisuuden opetuksen tasoa. Hänen merkityksensä yleisen Venäjä-tietoisuuden edistäjänä ja kirjallisuuden tunnetuksi tekijänä oli suuri. Venäjällä Grot tunnustettiin aikansa parhaana Suomi-tuntijana.

Grotin matkakirjan Pereezdy po Filjandii (Pietari 1847) suomennos vuodelta 1983

Helsingin jälkeen

Grot piti muuttoa Helsinkiin elämänsä käännekohtana: ”Suomi ja professorin virka avasivat minulle uusia teitä ja näköaloja”, hän kirjoitti vuonna 1847. Grotin, Venäjän johtavan 1700-luvun asiantuntijan, harrastuneisuus aikakauteen virisi Aleksanterin yliopistossa ja hänen artikkelinsa saivat mainetta Pietarissa. Hän loi siten tiedemiesuransa perustan Helsingissä. Palattuaan Pietariin Grot toimi aluksi Aleksanterin (ent. Tsarskoje selon) lyseon professorina ja keisarin poikien opettajana. Hän sai sekä akateemikon että salaneuvoksen arvot.

Pietarin tiedeakatemiassa hän julkaisi uraauurtavat tutkimuksensa venäjän etymologiasta, kieliopista ja oikeinkirjoituksesta (*Russkoje pravopisanie* 1885, 20. painos 1912). ”Orfografija po Grotu” oli voimassa vuoteen 1919 asti. Hän julkaisi Gavriil Deržavinin teokset ja runoilijan elämäkerran sekä paljon tutkimuksia 1700-luvun kirjallisuudesta. Grot aloitti Venäjän kielen sanakirjan toimittamisen; työ valmistui hänen kuolemansa jälkeen.

Vaikka Grot ei enää palannut Suomeen, hänen yhteytensä tänne säilyivät ja hän julkaisi muutamia artikkeleita Suomesta. Jatkaessaan kirjeenvaihtoaan Lönnrotin kanssa Grot solmi uusia tuttavuuksia muun muassa suomalais-ugrilaisten kielten tutkijan August Ahlquistin kanssa. Kulttuuripoliittisesti Grotin merkitys on arvioitu suureksi: lyhyenä kautena 1840-luvulla hän lähensi suuriruhtinaskunnan ja keisarikunnan kirjallisuutta ja hengenelämää toisiinsa. Vasta 1800-luvun lopulla hänen työnsä Suomen ja Venäjän kulttuurin välittäjänä sai jatkajia.

Liisa Byckling. Artikkeleita Jakov Grotista:

Jakov Grot v Finljandii 1840 – 1852: professor Gelsingforsskogo universiteta, posrednik v literaturnyh svjazah. - *Filosofski vek. Almanah. Vypusk 38. Soediniaia vremena i narody. Jakov Grot: k dvuhsotletiu so dnia rozhdeniia.* (*The Philosophical Age. Almanac. Issue 38. Connecting Nations and Times. Yakov Grot: on the Bicentenary of His Birth.)* Edited by Tatiana Artemyeva, Mikhail Mikeshin. St. Petersburg - Helsinki: St. Petersburg Center for the History of Ideas, 2012. S. 22 - 52. *www.ideashistory.org.ru/a38.html*

Yakov Grot and Culture in Helsinki: Theatre and Entertainments in the 1840s-50s. Op.cit. S. 195 - 213. *www.ideashistory.org.ru/a38.html*

Jakov Grot och J. L. Runeberg. Litterära kontakter. översättningar och vänskap mellan Finland och Ryssland. De första åren 1838 - 1942 - *Historiska i litteraturhistoriska studier*. Vol. 88. Svenska litteratursällskapet i Finland. 2013. S. 81 – 116.

Pietarilainen Jakov Grot, Pohjola – Venäjä – yhteyksien luoja. *LiteraruS 2013, N 5 (suomen kielellä)*. S. 10 - 21.

Беседы профессора Якова Грота с финскими писателями и учеными. *LiteraruS, 2014, N 3*. С. 91 - 97.

Яков Грот в Финляндии (1840 – 1853 гг.) «Средовик между Русью и Финляндией». Финляндия и Россия: образы общего прошлого. Сборник научных статей. Ред. И. Р. Такала, А. В. Толстиков. Петрозаводск: Изд-во ПетрГУ, 2014. С. 50 – 66.

Finska kriget 1808 – 1809 i rysk tolkning. Jakov Grots artiklar och översättningen till ryska av J. L. Runebergs dikt ”Kulneff”. *Historisk Tidskrift, 2014,3*. S. 253 - 298.

Liisa Byckling
FT, dosentti (Venäläisen kulttuurin tutkimus).
Maailman kulttuurien laitos, Helsingin yliopisto.
http://tuhat.halvi.helsinki.fi/portal/fi/byckling

SUOMALAIS-VENÄLÄINEN KOULU TÄYTTI 60 VUOTTA

Suomalais-venäläinen koulu vietti 60-vuotisjuhlaa lukuvuonna 2015-2016. Koulun juuret ulottuvat vielä kauemmaksi, vuoteen 1864, jolloin perustettiin Helsingin keskustaan ensimmäinen venäläinen koulu Suomessa, ns. Tabunovin koulu. Vuosien saatossa koulu on sijainnut sekä keskustassa että nykyisellä sijainnillaan Helsingin Kaarelassa ja kasvanut nykyiseen reilun 700 oppilaan mittaansa. Koulussa toimii esikoulu, perusaste ja lukio. Lukiossa voi opiskella venäjää A- tai B-kielenä. Suomalais-venäläinen koulu on nykyään valtion ylläpitämä kielikoulu.

Lukuvuoden 2015-2016 aikana koulussa järjestettiin lukuisia eri tapahtumia juhlavuoden kunniaksi. Juhlavuosi aloitettiin juhlimalla uusia ylioppilaita yhdessä riemuylioppilaiden kanssa kevätjuhlassa 2015. Virallinen pääjuhla järjestettiin Aleksanterin teatterissa 8.10.2015. Tämän lisäksi lukuvuoden ohjelmassa oli eri asteiden SVK-60 päiviä, entisten opiskelijoiden taidenäyttely ja elokuva, alumnien kanssa toteutettu luentosarja sekä lukuisia pienempiä tapahtumia. Koulu järjesti marraskuun kuudentena päivänä yhdessä Suomen Venäjänopettajien, Cultura-säätiön ja Venäjän tiede- ja kulttuurikeskuksen kanssa koulutuspäivän venäjän kielen opettajille. Osallistujia seminaarissa oli hieman yli 50.

Koulutuspäivän aikana opettajilla oli mahdollisuus tutustua Suomalais-venäläisen koulun oppitunteihin sekä osallistua venäjän kielen opetukseen liittyviin työpajoihin. Työpajoissa pyrittiin tarjoamaan mahdollisimman monipuolisia näkökulmia venäjän kielen opetukseen ja pureutumaan ajankohtaisiin opetuksiin liittyviin kysymyksiin. Näiden lisäksi tarjolla oli koko seminaariväelle Arto Mustajoen luento "**Millaista venäjää tarvitset?"**. Luento sai paljon kiitosta seminaariväen lisäksi koulumme lukiolaisilta, jotka osallistuivat myös tilaisuuteen.

Seminaaripäivänä oli teorian lisäksi tarjolla kattavasti kulttuuria sekä muita mahdollisuuksia päivittää osaamistaan venäjän kielen saralla. Otava ja Finn Lectura esittelivät ja myivät omia tuotteitaan sekä itse oppikirjailijoitakin oli paikalla. Cultura-Säätiö ja Venäjän tiede- ja kulttuurikeskus tarjosivat mahtavan iltaohjelman teatterin ja klassisen musiikin parissa. Taskuteatteri Mimic ja viulisti Artjom Gvazava sekä pianisti Karina Koprinen päättivät huikean koulutuspäivämme iltajuhlassa. Päivän aikana myös koulumme nykyiset ja entiset opiskelijat

esiintyivät seminaarin vieraille. Illallisen ääressä venäjän kielen opettajat ryhtyivät myös itse spontaaniin yhteislauluun.

Koulutuspäivä oli kaikkiaan todella onnistunut. Saamamme palaute oli positiivista. Opettajille oli tärkeää päästä keskustelemaan, verkostoitumaan ja jakamaan yhteisiä iloja ja huolia sekä oppimaan yhdessä uutta. Venäjän kielen opettajat ovat kentällä monesti kovin yksin, koska lähimpiä kollegoja ei välttämättä löydy edes samasta kaupungista. Kannattaa jatkossakin muistaa, että kaikki neljä järjestävää osapuolta toimivat venäjän kielen opetuksen edistämiseksi koko Suomessa. Seminaarin jälkikokouksissa on yhdessä päätetty, että vastaava koulutuspäivä järjestetään vielä uudelleen. Milloin? Sitä emme vielä tiedä, mutta hyvää kannattaa odottaa.

Suomalais-venäläinen koulu järjestää vuosittain tapahtumia kaikille venäjän kielen opiskelijoille. Kouluun voi tuoda tutustumaan myös oppilasryhmiä. Seuratkaa ilmoittelua SETKA-listalla tai ottakaa meihin yhteyttä!

Venäjän kielen apulaisrehtori
Niina Sinkko

Seminaarin työpajat
1. Arto Lehmuskallio: Yo-kokeet venäjän kielessä
2. Ekaterina Protassova: Kaksikielisten opettaminen
3. Tomi Huttunen: Kirjallisuuden asema venäjän kielen opettamisessa
4. Inga Mangus: Venäjän kielen opettaminen Virossa
5. Terhi Tyyskä: iPad venäjän kielen opetuksessa
6. Tuuli Virtanen: Kinesteettinen kielityöpaja

Suomen venäjänopettajat ry:n jäsenille
etua viisumi- ja matkapalveluista

-10 %
Kerta-, kaksi- ja monikertaviisumista vapaa-ajan matkaa varten Venäjälle
Tilaa jäsenhintainen viisumi helposti SoloVisa online –palvelussa: www.solovisa.fi/promos/nonprofitorg

-20 €
Kaupunkiloma Pietarissa 3 yötä –matka-paketeista marras- ja joulukuun lähdöille
Lisätiedot ja varaukset www.lahialuematkat.fi/omatoimiset-matkat Alennuskoodi: ALE20

Matka- ja viisumijärjestelyt leirikoulu- ja muille ryhmämatkoille
Järjestämme viisumit opiskelua, kielikursseja ja kulttuurisuhteiden hoitamista varten. Koululaisryhmille viisumi alkaen 42 €/hlö.

LÄHIALUEMATKAT
www.lahialuematkat.fi

SoloVisa online on kotimainen viisumipalvelu, josta tilaat viisumit helposti ja vaivattomasti kaikkialle maailmaan.

soloVisa
www.solovisa.fi

VENÄJÄNOPETTAJIEN OPPIMATERIAALIPAKETTI

Tätä kirjoittaessa on tämän vuoden oppimateriaalipaketti pikkuhiljaa valmistumassa, viimeisiä tehtäviä vielä odotellaan. Vielä pitää myös ratkaista missä muodossa paketti julkaistaan. Julkaistaanko se edellisten vuosien tapaan CD:llä vai onko jo aika siirtyä muistitikkuihin.

Materiaalipaketin valmistuminen on aina iso ponnistus Suomen venäjänopettajien hallitukselta. Me kaikki toimimme hallituksessa oman työmme ohessa, ja aika ja ideat ovat usein kortilla. Käytännössä paketin tekijät ovatkin käyttäneet paketin kokoamiseen kesälomaansa, mikä herättää kysymyksen löytyykö jatkossa oppimateriaalipaketin tekijöitä, jotka ovat valmiit uhraamaan aikaansa ja mahdollisesti lomaansa pientä korvausta vastaan. Nykyisessä hallituksessa moni on ollut mukana tekemässä uusia oppikirjoja, eikä siksi ole voinut osallistua tällä hetkellä oppimateriaalipaketin kokoamiseen. Viime aikoina onkin ilmestynyt lukuisia uusia oppikirjoja ja uusia on myös luvassa, joten materiaalia on nykyään paremmin saatavilla. Oppimateriaalipaketti on ollut tärkeä tulonlähde yhdistykselle, mutta viime aikoina paketin myynti on ollut vaikeampaa. Monissa kouluissa säästetään eikä rahaa paketin hankkimiseen välttämättä löydy vaikka paketille olisikin käyttöä.

Olemmekin pohtineet sitä onko edelleen tarvetta oppimateriaalipaketille, tai pitäisikö oppimateriaalipaketti tehdä vain joka toinen vuosi. Toivomme myös palautetta jäsenistöltä siitä, millaisia tehtäviä oppimateriaalipakettiin kaivataan. Innokkaita ja idearikkaita tekijöitä kaivataan myös. Jos sinusta tuntuu, että sinulla olisi aikaa ja ideoita materiaalipaketin tekoon, ota yhteyttä hallitukseen. Yksin ei pakettia kuitenkaan kukaan joudu kokoamaan, yleensä paketista on vastannut 3-4 hengen ryhmä, tänä vuonna kaikkia hallituksen jäseniä pyydettiin lähettämään tehtäviä pakettia varten. Myöskään fyysinen etäisyys ei ole nykyään mikään este osallistumiselle, tämän vuoden pakettiin on esimerkiksi saatu tehtäviä niin Lindalta Yhdysvalloista kuin Marialta Pietarista.

Parina edellisenä vuonna oppimateriaalipaketilla on ollut yhtenäinen teema, mutta tänä vuonna olemme koonneet paketin, jossa olisi ”jokaiselle jotakin”. Kun aloimme suunnitella tämän vuoden pakettia, mietimme minkälaisille tehtäville olisi

tarvetta. Esille nousivat suulliset tehtävät, kielioppitehtävät, alakoululle ja alkeisiin sopivat tehtävät, mutta myös abeille sopiva vaativampi kertausmateriaali. Lisäksi venäjään ei ole viime aikoina tehty valtakunnallista 9-luokan koetta niin kuin muihin kieliin. Myös ruotsinkieliselle materiaalille on tarvetta, sillä vaikka uusia oppikirjoja onkin viime aikoina ilmestynyt, niin ruotsinkielistä materiaalia on vähän.

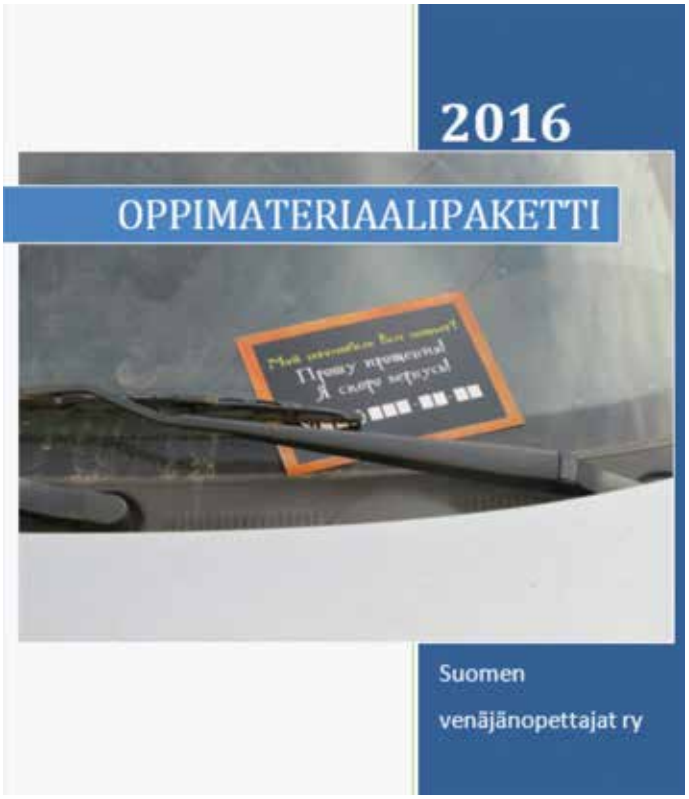

Tämän vuoden oppimateriaali-paketista löytyykin kaikkea edellä mainittua. Paketissa on paritehtäviä, koetehtäviä, luetun ymmärtämistehtäviä alkeisiin, 9-luokan koe, suullisia kielioppitehtäviä, abeille kertaustehtäviä. Paritehtävät on alun perin tehty Moznon tai Ateljeen kappaleiden pohjalta, mutta sopivat myös muiden kirjasarjojen käyttäjille. Lisäharjoitukseksi tai koetehtäviksi sopivia tehtäviä on varsinkin Moznon, Poran ja Semja Ljubimovyh'n käyttäjille, mutta tehtävät soveltuvat varmasti muidenkin kirjasarjojen käyttäjille. Abeille on harjoituksia sijamuodoista, liikeverbeistä, aspekteista, pariharjoitus pikkusanoista ja tärkeistä ilmauksista sekä vanhojen yo-kokeiden pohjalta tehtyjä monivalinta- ja avorakennetehtäviä. Isoon osaan koetehtävistä on ohjeet myös ruotsiksi.

Oppimateriaalipakettia koskevaa palautetta
ja toiveita voi lähettää osoitteeseen:
sihteeri.venajanopettajat@gmail.com

VENÄJÄ-MIELIKUVAT TOHMAJÄRVELLÄ

Itä-Suomen yliopiston Karjalan tutkimuslaitoksella on meneillään kansainvälinen tutkimushanke, jonka tutkimuskohteena on Venäjään kohdistuvat mielikuvat Venäjää ympäröivissä valtioissa. Suomen lisäksi hankkeessa tutkitaan Venäjä-mielikuvia Ranskassa, Puolassa, Baltian maissa, Moldovassa, Kirgistanissa ja Kazakstanissa. Karjalan tutkimuslaitoksen Suomeen kohdistuvassa hankekokonaisuudessa tutkimusalueeksi on valittu Keski-Karjalan alue, erityisesti Tohmajärvi. Tohmajärvi on valittu tutkimuskohteeksi siitä syystä, että sen alueella sijaitsee Suomen neljänneksi vilkkain rajan ylityspaikka (Niirala-Värtsilän raja-asema). Lisäksi Tohmajärvi oli pitkään Suomen venäläisin kunta. Tällä hetkellä se on Suomen kolmanneksi venäläisin kunta.

Tässä tutkimuksessa Venäjä-mielikuvia selvitetään suomenkielisten tohmajärveläisten, mutta myös Tohmajärven venäjänkielisten asukkaiden näkökulmasta. Tätä tutkimusta varten on haastateltu 15 suomenkielistä tohmajärveläistä sekä 20 Keski-Karjalan alueella asuvaa venäjänkielistä henkilöä. Tutkimuksessa kiinnostavaa on myös se, että venäjänkielisten haastateltavien joukossa on myös ukrainalaisia haastateltavia. Tutkimuksessa selvitetään haastattelupuheen kautta, miten Tohmajärvellä ajatellaan Venäjästä ja venäläisistä.

Arjen kautta irti toiseudesta

Aikaisemman tutkimuksen perusteella tiedetään, että Suomessa – muissakin ”länsimaissa” – tapa katsoa Venäjää ja venäläisyyttä pohjautuu pitkälti toiseuden kautta tuotettuun diskurssiin. Venäjää pidetään yleisesti vieraana, toisena, jota ei voi koskaan täysin ymmärtää. Tämä puhetapa on tällä hetkellä vallitseva myös esimerkiksi suomalaisessa mediassa. *Mutta näyttäytyykö Venäjä ja venäläiset vieraana ja toisena myös tohmajärveläisten silmin?*

Tutkimuksen alustavien tulosten perusteella voidaan tulla siihen ajatukseen, että kun toinen tulee lähelle (vrt. raja-alue), ja kun kohtaamisista toisen ja vieraan kanssa tulee rutiinia, niin toiseus muuttuukin arjen naapuruudeksi. Naapurin ei tarvitse olla samanlainen kuin minä, eikä naapuria tarvitse täysin ymmärtää, mutta naapurista voi tulla läheinen, tuttavallinen, hyväksytty ja ystävällinen arjen kanssatoimija. Tämä arjen naapuruus -ajattelu on Tohmajärvellä yleinen ajattelutapa Venäjää ja venäläisiä kohtaan. Tohmajärvelle on muuttanut paljon venäjänkielistä väestöä aina Neuvostoliiton hajoamisesta asti, ja jo sitä ennen inkeriläisiä paluumuuttajia oli tullut alueelle paljon. Monet Tohmajärvelle muuttaneet venäjänkieliset ovat naisia, jotka ovat solmineet

avioliiton suomalaisen miehen kanssa, ns. vaimomuuttajia. Ilmiö on Tohmajärvellä ja koko Keski-Karjalan alueella yleinen. Voisi sanoa, että venäläis-suomalaiset avioliitot ovat Tohmajärvellä niin yleisiä, että lähes jokainen tuntee tällaisen / tällaisia pariskuntia, suurimmalla osalla Tohmajärven suomenkielisistä näitä pariskuntia kuuluu ns. lähipiiriin.

Elinkeinoelämän näkökulmasta Venäjä on Tohmajärvellä ei pelkästään mahdollisuus, vaan myös arjen välttämättömyys ja elinvoimaisuuden tae. Haastatteluissa toistui yleisesti ajatus siitä, että 24/7 avoinna oleva Niirala-Värtsilän raja-asema takaa Tohmajärven elinkeinoelämän elinvoimaisuuden ja palvelujen pysyvyyden. Kauppojen ja kahviloiden palveluita kun käyttävät sekä tohmajärveläiset että Venäjän puolelta rajaa Suomeen suuntaavat asiakkaat. Useissa haastatteluissa todettiin, ettei tämä kylä enää tämmöisenään olisi olemassa, ellei Tohmajärvellä olisi rajanylityspaikkaa. Haastatteluissa tuotiin esille sekin, että kun 1990-luvun syvä lama kurjistutti pieniä harvaanasuttuja maaseutualueita ja niiden kirkonkyliä, niin Tohmajärvi säilytti elinvoimaisuutensa osittain juuri rajan ansiosta. Tällä hetkellä yleinen huolenaihe on kuitenkin se, että Niirala-Värtsilän raja-aseman aukioloaikoja ollaan supistamassa. Tällä hetkellä raja-asema on siis auki ympärivuorokautisesti, mutta mikäli rajan aukioloajat kapenevat, on sillä eittämättä vaikutusta raja-liikenteeseen ja sitä kautta Tohmajärven elinvoimaisuuteen. Raja on tuonut mukanaan yrittäjyyttä: Tohmajärvellä on useita lounasravintoloita ja kahviloita, joiden elinvoimaisuus perustuu ainakin osittain myös Venäjältä Suomeen tuleviin asiakkaisiin; päivittäistavarakaupoilla on vakiintuneet venäläiset asiakaskuntansa, ja nämä kaupat työllistävät niin suomen- kuin venäjänkielisiäkin työntekijöitä; Tohmajärvellä on useampia matkatoimistoja, jotka saavat elantonsa Suomesta Venäjälle suuntautuvasta matkailusta esim. välittämällä viisumipalveluita tai järjestämällä räätälöityjä ryhmämatkoja Venäjälle. Näiden yritysten toiminnalle rajan aukioloaikoihin kajoaminen asettaa uusia haasteita.

Tässä tutkimuksessa keskeinen kysymys on selvittää, millaisia mielikuvia haastateltavilla on Venäjästä. Jo tässä vaiheessa, kun tutkimusaineistoa on analysoitu vasta alustavasti, on kuitenkin itsestään selvää, että Venäjä-mielikuvat ovat ristiriitaisia ja moninaisia. On selvää myös, että Tohmajärvellä lähes kaikkien haastateltavien Venäjä-mielikuvat perustuvat arjen kokemuksiin. Venäjä-mielikuvat eivät Tohmajärvellä ole siis pelkästään median tai ns. kuulopuheiden varaan luotuja, ihmisillä on omia kokemuksia Venäjästä ja venäläisyydestä.

Haastateltavilla suhde Venäjään on myös muuttunut heidän elämänsä aikana. Suuri osa Tohmajärven suomenkielisistä on kasvanut lapsuutensa pelon ja epätietoisuuden aikakaudella: Neuvostoliitto oli suuri ja pelottava naapuri, josta ei juuri tiedetty mitään. Haastatteluissa tulee esille mm. tarinoita siitä, kuinka henkilö X on asunut lapsuutensa niin lähellä rajaa, että Venäjän Värtsilän savupiippujen savut ovat olleet nenään tuoksuvia ja silmin nähtäviä. Mutta kuten eräs haastateltava toteaa, niin Niiralan raitilla ei oikein edes uskaltanut katsoa Neuvostoliittoon päin, koska se oli jotakin niin vierasta – tutkimuskielellä siis toiseutta. Neuvostoliiton hajoaminen muutti kuitenkin kaiken, ja Niiralan rajanylityspaikan avautuminen mahdollisti vierailut rajan toiselle puolelle. Monet alkoivat käyttää tätä mahdollisuutta hyväkseen. Aluksi ehkä uteliaisuudesta, haluttiin tietää mitä siellä rajan toisella puolella oli. Pian uteliaisuus kuitenkin muuttui käytännön ja arjen järkevyydeksi. Venäjälle houkutteli halpa polttoaine ja kohtuuhintaiset savukkeet. Tästä bensarallinakin kutsutusta ilmiöstä on kirjoitettu Suomessa paljon, aikanaan esim. Etelä-Karjalassa puhemies Riitta Uosukaisen Topi-puolison bensaralli sai suomalaisessa mediassa paheksuviakin kannanottoja. Tutkijan silmin tämä bensaralli on parasta arjen toimintaa, jolla Suomessa on voitu hälventää ryssävihaa ja pelkoa venäläisyyttä ja Venäjää kohtaan. Samalla kun nämä bensaa ja savukkeita kuskaavat rajanylittäjät liikkuvat Suomesta Venäjälle, tulevat he myös tutuiksi venäläisten ihmisten kanssa ja oppivat uutta

venäläisyydestä. Jokainen bensanhakureissu tuo Venäjää ja venäläisiä lähemmäksi ja tutummaksi. Tätä kautta arjen rutiinit voivat vaikuttaa siihen, että toiseusdiskurssista on joskus jopa mahdollista irtaantua.

Sekä suomen- että venäjänkieliset haastateltavat tuovat yleisesti esille sen, kuinka rajaan ja rajan ylitykseen liittyy aina epävarmuuden ja ennakoimattomuuden kokemus. Tutkijan kielellä Suomen ja Venäjän välinen raja on prekaari alue. Venäjän viranomaisten käyttäytymistä rajalla pidetään poukkoilevana ja ennakoimattomana toimintana. Myös suomalaisten viranomaisten kieltoja (esimerkiksi maitotuotteisiin kohdistuvia) ei suostuta ymmärtämään. Yleisesti asiaan kuitenkin suhtaudutaan rauhallisen huvittuneesti – monet toteavat, että eihän Venäjälle ole pakko mennä jos ei sitä jonottamista ja rajamuodollisuuksia kestä. Aineiston alustavan analyysin perusteella näyttäisi jopa siltä, että venäjänkieliset rajan ylittäjät ovat miltei kriittisempiä rajan ylitystä kohtaan ja venäläistä viranomaistoimintaa kohtaan kuin suomalaiset rajamatkaajat. Venäjän tai Ukrainan kansalaiset tuovat avoimesti esille sen, kuinka säännöllinen matkustaminen Venäjälle saa heissä aikaan epävarmuuden tunteita. Nämä epävarmuuden tunteet ovat luonnollisesti vain lisääntyneet Ukrainan kriisin myötä.

Suomenkieliset haastateltavat tekevät myös tiukan eron siinä, että vaikka Venäjän hallinnollinen kulttuuri ja toimintatapansa onkin heidän mielestään epädemokraattista ja epäasiallista, niin se ei ole yksittäisten venäläisten syytä, vaan että nämäkin kärsivät nykyisestä hallintajärjestelmästä. Venäläisiä ihmisiä pidettiin luotettavina ystävinä. Haastateltavat kuvailivat usein venäläisten ystäviensä ja tuttaviensa vieraanvaraisuutta ja sitä, kuinka nämä saattoivatkin olla niin vieraanvaraisia, vaikka usein itse elivät hyvinkin niukoissa olosuhteissa.

Medioituneet mielikuvat ja konfliktinen tilanne

Alustavan haastatteluaineiston analyysin perusteella voidaan sanoa, että Keski-Karjalassa asuvien venäjänkielisten Venäjä-mielikuva on jakautunutta ja säröistä, mitä EU:n ja Venäjän välinen konflikti sekä Venäjän ja Ukrainan konflikti ovat kärjistäneet. Tässä Venäjä-mielikuvassa on erotettavissa kaksi tasoa: käytännön ja arjen kokemukseen perustuva ja yleisempi, henkilöhistoriaan, kulttuuriseen taustaan, mediankäyttötottumuksiin, sosiaalisiin suhteisiin yms. perustuva mielikuva. Kuten aiemmin tuli sanottua, venäjänkieliset Keski-Karjalan asukkaat ovat hyvinkin kriittisiä Venäjän suhteen, kun puhuvat omista arkisista kokemuksista. Rajanylitys luo aina epävarmuutta, tiet ovat huonossa kunnossa ja byrokratia Venäjän puolella on erityisen hankalaa. Samalla Venäjälle jääneet ystävät ja sukulaiset sekä ihmisten välinen kanssakäyminen herättävät lämpimiä tunteita. Venäjän mielikuvaa yleisemmällä tasolla voivat hallita sitten erilaiset seikat, kuten (myönteiset tai kielteiset) arviot Venäjän nykyisestä sisäpoliittisesta kehityksestä, Venäjän klassisen kulttuurin arvostus, tai Venäjän toimien Ukrainassa tukeminen tai tuomitseminen.

Tutkimuksessa on tullut esille myös venäjänkielisten mutkikas suhde mediaan. Kuten on tullut esille vasta valmistuneessa aikaisemmassa tutkimuksessamme (ks. Davydova-Minguet, Sotkasiira, Oivo, Riiheläinen 2016), venäjänkieliset elävät Suomessa kahden tai useamman mediatodellisuuden välissä. Venäjänkielisille on ominaista, että he jatkavat lähtömaansa median käyttöä Suomessakin, ja nämä mediankäyttötavat usein muuttuvat yhdessä viestintäteknologioiden kehityksen kanssa. Venäjän tai Suomen mediaa voidaan seurata rutiininomaisesti ja hakea siitä etupäässä viihtymistä, tai sitä voidaan käyttää tavoitteellisemmin, hakeakseen tietoa. Ukrainan konflikti on vaikuttanut voimakkaasti venäjänkielisten mediankäyttöön: siitä on ollut mahdotonta jäädä pois. Se on johtanut monenlaisiin reaktioihin: on ollut niitä, jotka ovat kokeneet sen niin repiväksi,

että ovat vähentäneet median käyttöä tai jopa jättäneet Venäjän median tietoisesti pois omasta mediankäytöstä; toiset taas olivat aktivoituneet entisestään ja joko hyväksyneet täysin Venäjän television ja muiden valtion kontrolloimien tiedotusvälineiden luoman kuvan tästä konfliktista, tai ovat muuttuneet hyvin kriittisiksi sitä kohtaan. Tällaisille ihmisille on ominaista hyvin laaja kansainvälisesti tuotetun median seuranta. Keski-Karjalassa tekemistämme haastatteluista löytyy kaikkia näitä mediankäyttötyyppejä.

Suomen median luomaa Venäjä-kuvaa monet haastateltavamme ovat luonnehtineet pinnalliseksi ja kielteiseksi, juuri toiseutta luovaksi. Tämä on paradoksaalista, koska samat ihmiset olivat usein sanoneet, etteivät varsinaisesti seuraa suomalaista mediaa. Ilmeisesti uutislähetykset ovat sellaisia, jotka jäävät ihmisten mieliin eniten, ja Venäjää koskevat uutiset ovat varsinkin viime aikoina tiedottaneet sellaisista Venäjän toimista, jotka arvioidaan lännessä ja Suomessa kielteisesti. Toisaalta venäjänkielisten oma ”maskotti” Ville Haapasalo oli mainittu aina, kun kysyttiin positiivista tai totuudenmukaista Venäjä-kuvaa luovista ohjelmista. Hänet koetaan luontevaksi ja oikeutetuksi Venäjästä puhujaksi Haapasalon pitkän Venäjä-kokemuksen, ”venäläisen olemuksen” ja hyvän kielitaidon vuoksi. On ilmeistä, että hänen kaltaisiaan kaivataan suomalaiseen mediaan lisää.

Ukrainan konflikti on vaikuttanut kenttätöihimme, halusimme sitä tai emme. Monet venäjänkieliset ovat arastelleet tutkijoiden kanssa puhumista, jotkut kieltäytyivät haastattelusta tai jos suostuivat haastatteluun, niin Ukrainaa koskevat kysymykset saatettiin ohittaa, tai alettiin puhua muusta. Vaikuttaa siltä, että nykyinen geopoliittinen tilanne koetaan hyvin jännittyneeksi ja arkisiin naapuruussuhteisiin (potentiaalisesti) vaikuttavaksi, ja monet pyrkivät tietoisesti vaientamaan sen ihmisten välisestä kanssakäymisestä.

Lopuksi

Tutkimuksemme on vielä kesken, hanke jatkuu ensi vuoden loppuun asti. Tavoitteenamme on analysoida hankkimamme aineisto, täydentää se paikallisen median Venäjä-kuvan analyysillä sekä kerätä ja analysoida aineisto pohjois-karjalaisilta päätöksentekijöiltä ja eksperteiltä. Tämä hanke suunniteltiin vielä silloin, kun Pohjois-Karjalassa valmistauduttiin aktiivisesti viisumivapauteen Venäjän kanssa ja Venäjässä nähtiin alueen taloudellisen kehityksen moottori. Nykytilanne on näihin äskeisiin aikoihin verrattuna muuttunut paljon, ja tutkimuksemme paljastaa sekä tämän myönteisen että nykyisen jännittyneisyyttä lisäävän kehityksen vaikutuksia rajan pinnalla arkeaan elävien ihmisten Venäjä-mielikuviin. Kaiken kaikkiaan voi sanoa, että Venäjä-kuvat ovat monenlaisia ja ne pysyvät monenlaisina jatkossakin. Venäjänkielisistä on tullut osa arkista itäsuomalaista naapuruutta, ja tätä arkista puolta Suomen asukkaiden Venäjä-suhteesta täytyy tutkia ja tukea edelleenkin.

FT Pirjo Pöllänen
FT Olga Davydova-Minguet
Karjalan tutkimuslaitos
Itä-Suomen yliopisto

pirjo.pollanen@uef.fi
olga.davydova-minguet@uef.fi

PETROSKOIN SEMINAARI

Tänä vuonna kesäseminaari pidettiin Petroskoin yliopistossa. Puheenjohtajamme Irina kävi jo talvella sopimassa seminaarin järjestelyistä.

Ohjelma oli monipuolinen,aamupäivällä luennot ja iltapäivällä erilaista kulttuuriohjelmaa. Luentojen aiheina olivat mm. venäläinen kirjallisuus ja elokuva sekä internet. Lisäksi saimme myös tutustua Karjalan tasavallan historiaan ja karjalaiseen kulttuuriin.

Teimme retken Martsialnye vody-terveyslähteille ja Kivatsun vesiputoukselle Kontupohjaan. Martsialnye Vody on Venäjän vanhin kylpylä, perustettu jo v. 1714. Itse Pietari Suuri on käynyt juomassa siellä parantavaa vettä. Kivatsun putoukset sijaitsevat luonnonsuojelualueella ja se on Karjalan tunnetuin koskimaisema. Putous on lähes 11 metriä korkea ja leveys n. kuusi metriä. Paikan nimi ”Kivats” tulee sanasta kivi.

Prjazan kylässä tutustuimme karjalaiseen nukkeperinteeseen tekemällä oman nuken. Viikon lopuksi retkeilimme Kizhin saarella, Sortavalassa ja Valamossa.

Tässä vielä otteita kurssilaisten ”matkapäiväkirjoista”:

Oli loistava alku kesälle, kun tiedossa oli matka Petroskoihin ja Sortavalaan. Tuota reissua olen muistellut tämän tästä tyytyväisin mielin. Se vastasi odotuksiani, kuulinhan venäjän kieltä yllin kyllin ja eri ihmisten puhumana luennoilla, opastetuilla retkillä ja muissa tapaamisissa. Kaupoissakin tuli kieltä käytettyä, kun juttelin myyjien kanssa. Hienoa oli myös se, että tutustuimme alueen karjalaiseen kulttuuriin ja historiaan monin eri tavoin. Karjalaismuseossa teimme jopa omin käsin kangasnuket toimien oppaan venäjänkielisten ohjeiden mukaan. Kohokohtia olivat myös nukketeatteri sekä retket Kizhiin ja Valamoon. Tämä ja paljon muuta tuli nähtyä ja koettua. On mitä muistella alkaneen lukuvuoden aikana.

Seija Jäppilä

Nukkemuseo

Perjantaina 17.6 iltapäivällä tutustuimme Petroskoin nukkemuseoon. Vastaanotto oli sydämellinen ja meille esiteltiin useita huoneita, jonne oli kerätty käsintehtyjä nukkeja ja leluja. Etenkin uuteen vuoteen liittyvät neuvostoajan koristeet olivat kimaltavia ja upeita. Näimme myös häikäiseviä, valaistuja linnoja ja taidokkaita satuinstallaatioita, jotka pohjautuivat klassisiin kertomuksiin. Saimme myös seurata vauhdikasta nukketeatteriesitystä ja pääsimme lopuksi tutustumaan taiten tehtyihin, ilmeikkäisiin teatterinukkeihin.

Heli Waltari

Venäläinen nukkemuseo

Osallistuin kesällä 2016 Suomen venäjänopettajien matkaan Venäjän Karjalaan. Monien muiden paikkojen ja nähtävyyksien lisäksi kävimme Petroskoissa tutustumassa nukkemuseoon.

Venäläiseen tyyliin nukkemuseo oli ulkoapäin erittäin vaatimattoman näköinen kerrostalo. Sisään astuessa huomasimme kuitenkin tulleemme satumaailmaan! Työntekijät ja omistaja olivat tehneet sisustuksen todellakin uusiksi. Museo koostui erilaisista huoneista. Eräässä huoneessa oli esillä leluja eri vuosikymmeniltä. Yhdessä huoneista oli rakennettu valtava puu ja paikkoja, jotka sijoittuivat eri satuihin. Sieltä löytyi esimerkiksi jääkuningattaren linna, menninkäisiä, kuumailmapalloja ja junarata, vain muutamia mainitakseni. Yksi huoneista toimi putiikkina, yhdessä huoneessa oli nukketeatteri. Museossa oli tietenkin myös vesiresurssien ministeriö eli WC. Kaikki museoon tehdyt yksityiskohdat olivat huolella käsintehtyjä.

Museon sisällä eräässä huoneessa pidettiin myös eräänlaista maksullista nukentekokoulua, jota lapset voivat käydä. Kävimme tutustumassa työpajahuoneeseen sekä lasten tekemiin nukkeihin

Taidemuseossa

Pietari Suuren patsas

Karjalanpiirakka

Prjaza, "nukkekurssi"

Yliopiston päärakennus

Taidetta Äänisen rannalla

Kivatsun vesiputous

Petroskoin rautatieasema

Sortavalan Seurahuone

Valamo

Valamossa ostamassa tuoretta leipää

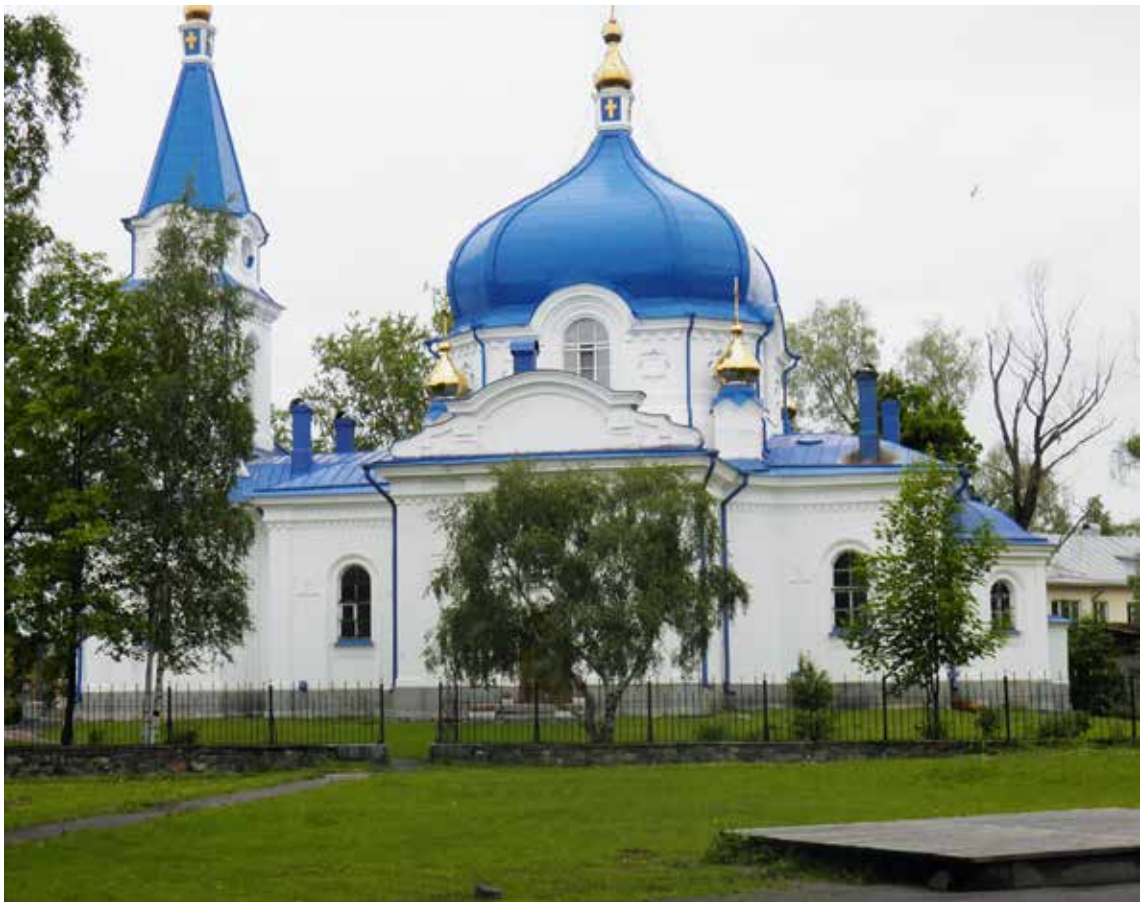

Apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko (nyk. Nikolauksen kirkko) Sortavalassa

ja askarteluihin, jotka olivat myös yllättävän taidokkaita. Tarkoituksena on siirtää nukenteko- ja nukketeatteriperinnettä eteenpäin seuraaville sukupolville, koska venäläiseen perinteeseen kuuluu nukketeatteri, jota tämäkin museo pitää yllä. Eräässä huoneista oli siis nukketeatterivarustus esiintymislavoineen.

Kierroksemme lopuksi meille oli valmisteltu nukketeatteriesitys yhden ihmisen voimin. Esitys oli hyvä, siinä seikkailivat muun muassa hauki ja prinsessa. Esityksen jälkeen saimme tutustua nukketeatterissa käytettäviin nukkeihin ja kuulimme hiukan esittäjän elämäntarinaa. Hän oli opiskellut suomea lapsena itsenäisesti, koska hän oli ollut kiinnostunut kielestä. Esitys oli venäjäksi, mutta saimme kuulla myös ruotsia ja suomea. Näyttelijän viesti meille oli se, että huolimatta valtioiden valtapyrkimyksistä, tavalliset ihmiset haluaisivat vain elää sovussa. Tästä olimme me kaikki samaa mieltä.

Marjaana Poranen

Ул. Кондопожская

Innan avfärden hade jag packat ner ett antal gåvor som skulle med till Petrozavodsk. I resväskan låg kosmetik i olika presentförpackningar, finskt godis och en stor vit badkappa, samt allt det jag själv trodde att jag skulle behöva under en vecka i Ryssland. Än en gång fick jag lov att konstatera att man kunde ha klarat sig med en aning färre grejer.

Nästan hela veckan gick och presenterna låg kvar i resväskan, medan lagret fylldes på med egna inköp, bl.a. en ny roman av Гузель Яхина med titeln «Зулейха открывает глаза». – En roman som börjar vintern 1930 i en liten bortglömd tatarisk by. Bondflickan Зулейха skickas iväg på en lång resa till Sibirien tillsammans med allt från Leningrads intelligentia, muslimer, kristna, ateister, ryssar till tatarer, tyskar och tjuvasjer. Slutdestinationen för deporteringen var områdena vid floden Angara i östra Sibirien.

Men nu tillbaka till Petrozavodsk och fredagen den 17 juni. På dagen inhandlade jag på ryskt vis en präktig blombukett, eftersom jag på kvällen skulle uppvakta min ryska väninnas mamma, som alldeles nyligen hade fyllt år. Jag kommunicerade med mamma Ninas andra dotter Lena, både via Facebook och Whatsapp. Det fungerade si och så, eftersom både hon och jag stundvis befann oss på platser, där nätuppkopplingen helt enkelt inte fungerade.

På kvällen tog jag en taxi från hotellet och chauffören förde mig tryggt fram till rätt adress via smala, gropiga gränder och bakgårdar. Lägenheten låg på ул. Кондопожская. Husen i området är av «хрущёвка»-typ, det vill säga på 1950–60-talet snabbt och billigt byggda 3-5 våningars hisslösa

Kontupohjan maisemissa

betongelementhus. Den 78-åriga mamman bor högst uppe på fjärde våningen och hon har relativt svårt att röra sig längre sträckor. Bara att ta sig upp och ner i trappan kan vara mycket ansträngande och husets skick är uruselt. Det kan ramla ihop när som helst.

Trots allt går livet sin gilla gång och i kväll är det fest! Vardagsrummet är fyllt av folk från när och fjärran. Några släktingar har till och med kommit ända från Petersburg för att fira. Vi bjuds på en massa mat och till efterrätt blir det té och tårta. Det hörs glada skratt och diskussionerna går heta om 90-talets kaotiska, men frigjorda Ryssland, om dagens levnadsförhållanden, Putin och framtiden. Jag får träna upp mina «ryska» öron och får också delta i diskussionen bara jag avbryter och flikar in någonting i samtalet. Här väntar man inte på sin tur utan tar plats. Det här är livet och det här är Ryssland!

Marika Boström

Varsinainen 1. opiskelupäivä Petroskoissa, tiistai 14.6.

Saavuimme Petroskoin valtionyliopistolle täsmällisesti runsaan Park Inn-hotelliaamiaisen jälkeen. Tervehdysten ja alkusanojen perään alkoi lehtori V. V. Semakovin luento venäjän kielen asemasta ja levinneisyydestä sekä puhujista maailmalla nykypäivänä. Saimme myös tietoa suomen ja karjalan kielten tilanteesta. Surullista, mutta väistämätöntä kehitystä ei voi muuttaa. Suomi näkyy vielä mm. katujen nimissä, mutta kieltä puhuvia ei käytännössä ole enää.

Internetin käyttämän englannin vaikutuksesta venäjään saimme myös tietoa. Osuutta täydensi hänen pitämänsä toinen luento venäjän kielestä ja kansallisesta mentaliteetistä. Kirjallisuusluennoitsija I. A. Spiridonova täydensi tietojamme klassikoista nykypäivään. Oikea pähkinänkuorisältö erittäin tiivistettynä!

Lounaan jälkeen teimme retken Prjääsän etnokulttuuriseen museoon, n. 50 km. päähän Petroskoista: Levollista ja eläytyvää museon opasta, ihanaa tunnelmaa, oma tekemää punaista suojelushenkeä sekä tee- ja leivonnaistarjoilua emme unohda koskaan!

Riitta Kuusinen

Venäjän kielen tähti 2017

Venäjän kielen tähti

Teemana Suomi100

Vuoden 2017 kilpailu toteutetaan teemalla itsenäisyyden 100-juhlavuosi.

Parhaat videot palkitaan!

Esimerkkiteemoja:

Mitä haluat kertoa Suomesta venäläisille ystävillesi?

Miten Venäjä näkyy Suomessa?

Millaisia henkilöitä liittyy yhteiseen historiaamme ja nykypäivään?

Millaiset historialliset tapahtumat ovat jääneet mieleen?

Lue tarkemmat kilpailutiedot: www.venajaseura.com/tahti

Loistaako venäjän kielen tähti juuri teidän koulussanne?

Kilpailutöiden lähettäminen

Kilpailutöiden saatteeksi tulee liittää koulun nimi ja osoite, yhdyshenkilön nimi ja yhteystiedot (sähköposti ja puhelinnumero) sekä tekijöiden ja esityksissä näkyvien oppilaiden nimet, heidän opiskelemansa venäjän kielen oppimäärä ja luokka-aste. Elokuvat tulee ladata opettajan, ryhmän tai koulun omalle youtube-tilille, jonka koodi toimitetaan 17.3.2017 mennessä kilpailun sihteerille Suomi-Venäjä-Seuraan.

Yhteystiedot: järjestö- ja kulttuurisihteeri **Tuija Mäkinen**, tuija.makinen@venajaseura.com

ДВА АДМИНИСТРАТИВНЫХ ЯЗЫКА ВЕЛИКОГО КНЯЖЕСТВА: ШВЕДСКИЙ И РУССКИЙ ЯЗЫКИ В ФИНЛЯНДИИ В 1809-1917 ГОДЫ

Противопоставление «Королевский Або» и «Имперский Гельсингфорс» стало одним из основных сюжетов финской истории – особенно в российский ее период. И если на протяжении XIX века Або (Обу, Турку), по традиции поддерживая контакты со Стокгольмом, постепенно становился провинцией, то превращение Гельсингфорса (Хельсинки) в новую столицу происходило быстрыми темпами. Поэтому на протяжении столетия, пока Великое княжество являлось частью Российской империи, основной «исторический стержень» страны Турку – Хельсинки – Выборг, упираясь одним концом в Стокгольм, а другим – в Санкт-Петербург, пытался найти равновесное положение.

Швеция, несомненно, сыграла важнейшую роль в формировании финляндской идентичности (в первую очередь, культурной и религиозной ее составляющих), но именно Россия позволила вырасти независимому самосознанию до уровня нации. При этом подталкивая развитие национального финского языка: весь XIX век на шведском языке зрела национальная финская идея, которая воплотилась в независимость в 1917 году – через один из узловых моментов российской истории. Но помимо шведского, финского и русского, существенную роль в истории страны сыграл немецкий язык: бюргеры-торговцы составляли значительную часть населения Або и Выборга.

Граничные явления труднопредсказуемы в естественной науке, также как и последствия первых, отнюдь не мирных, контактов двух христианских культур: наметившаяся граница вынудила карело-финские народности принимать ту или иную сторону в этнополитической борьбе[1], в которой сила тяготения к Швеции в течение веков сменялась движением в сторону России. Это накладывало отпечаток на мироощущение финнов, но при этом финноязычные крестьяне, составлявшие большинство жителей финских земель, всегда оставались самодостаточным элементом, сложно сочетаемым с другими этнографическими группами. Особое место среди жителей финских земель занимали шведоязычные аристократы, бюргеры и крестьяне, возникшие как «граничный эффект». Их мироощущение с одной стороны определялось шведскими корнями, с другой стороны финляндская традиция вовлекала их в финскую ментальность.

В середине XIX века национальный идеолог Й.В.Снельман высказал парадоксальное суждение о том, что для Финляндии большей пользой могло стать, если бы Швеция сделала свой язык всеобщим: так культурный уровень финской нации оказался бы на порядок выше[2]. Однако позднее он уже не был столь категоричен. Тем не менее, зарождение финской национальной идеи началось еще в шведские времена, когда финляндская аристократия отстаивала свои интересы, часто отличные от позиции Стокгольма. Однако процент шведоговорящих в Финляндии оставался невысоким (14.6% от общего числа населения в 1815 году)[3], что создавало определенный дисбаланс, так как шведский язык преимущественно использовался населением городов, а финский – крестьянским сословием.

1

Ситуация безоговорочного доминирования шведского языка сохранялась и после Фридрихсгамского мирного договора 1809 года, ставшего итогом последней русско-шведской войны и утвердившего присоединение Финляндии к Российской империи. Великое

княжество оказалась в новых условиях, которые, на первый взгляд, подразумевали смену языка управления на русский. Однако миролюбивая политика Александра I в отношении Финляндии оставила многие традиции княжества без изменений, лишь сменив вектор развития от шведского к финскому.

Шведоязычная аристократия Финляндии, оказавшись перед выбором (поддержка русских властей или эмиграция на другой берег Ботнического залива) предпочло автономную Финляндию в составе России – из-за больших экономических перспектив, все увеличивавшихся по мере роста Санкт-Петербурга. И малого интереса Стокгольма к своей бывшей восточной провинции.

Наиболее ярким примером шведоязычного финского аристократа, принявшего русскую сторону, является Г.М.Армфельт, который за короткое время стал фаворитом и доверенным лицом Александра I по финляндским вопросам. Самым значимым из его достижений считается обратное присоединение Старой Финляндии к Великому княжеству в 1812 году. Также он начал процесс переноса столицы княжества и университета из Або в Гельсингфорс[4], стремясь обезопасить столицу от прямого шведского влияния, к которому западное побережье Финляндии было склонно.

Наряду с вышеуказанными действиями он предпринимал попытки внедрить русский язык в делопроизводство, тем самым стараясь уменьшить использование шведского языка. Его языковая идея была глобальной и утопической: сделать русский язык официальным всего за пять лет. Однако в Финляндии не было ни условий (преподавателей, учебников), ни стремления аристократов и чиновников, ни желания учеников к осуществлению такого глобального проекта[5].

Несмотря на отделение Финляндии от Швеции, сильное влияние бывшей метрополии ощущалось еще несколько десятилетий. Причины крылись не только в экономическом факторе и идеологии единого культурного прошлого, но и в языке доминирующего меньшинства, который теперь принадлежал враждебному государству. И, что существенно, отличался от языка новой метрополии.

Именно язык должен был оказать влияние на будущее страны как части Российской Империи, что и попытался предвосхитить Армфельт, инициируя реформу по введению русского языка. Однако он не учел, что Финляндия, уже зараженная «вирусом» национального самосознания и окрыленная обещаниями русских властей (прежде всего, императора), не принимала такого поворота событий.

Одним из первых, кто громко заговорил о финском национальном пробуждении, стал историк и журналист А.И.Арвидсон. Ему долгое время приписывали крылатые слова “Мы не шведы, русскими мы никогда не станем, так будем же финнами”[6]. Он одним из первых выстроил языки княжества по степени их важности: финский, русский, шведский, немецкий и французский. Таким образом, финский язык постепенно завоевывал себе место национального языка – поначалу только теоретически.

«Охотники на лосей» Й.Л.Рунеберга и «Калевала» Э.Лённрота первыми громко озвучили идею идеализации финского народа и потенциального его богатства – на шведском и на финском языках соответственно. «Финляндия как нация строилась вокруг идеи о финской национальной сути, предложенной Рунебергом», – отмечает финский историк М.Клинге[7]. И строилась на шведском языке: даже «Калевала» завоевала признание на родине и за рубежом только после перевода на шведский язык в 1841 году.

Экономическая зависимость Финляндии от Швеции продолжалась вплоть до 1840-х годов: только в результате денежной реформы 1840 года шведские деньги на территории княжества были запрещены, что окончательно сделало Швецию заграницей. В идеологическом плане Швеция становилась заграницей благодаря университету, который пропагандировал образ единой Финляндии, при этом сохраняя лояльность императору[8]. Тем не менее, Снельман высказывал пессимистичные тезисы о ее будущем, в которых, в частности, утверждалось: "У образованной (шведской) части населения нет ни малейшего интереса к тому, чтобы способствовать духовному и светскому развитию необразованной (финской) части...". Поэтому, по его мнению, особенно важно развивать финский язык, ведь "сила маленькой нации может быть только в культуре"[9].

Таким образом, языковой вопрос, который преобладал в общественных дебатах в Финляндии более ста лет, зародился именно в эти годы (под влиянием негативно настроенного Стокгольма) и вел к постепенному, но ощутимому социальному и культурному разделению общества по языковому признаку. Однако еще одной немаловажной деталью являлось то, что развитие университета (при поддержке русских властей) увеличивало влияние шведского языка на студенчество и элиту страны: до середины XIX века преподавание велось исключительно на шведском языке.

Эстерботния имела наиболее крепкие экономические и культурные связи со Швецией вплоть до конца XIX века, что вело к относительной маргинализации этой губернии. Тем не менее, широкое использование шведского языка не сближало местное крестьянство с шведоязычной аристократией Финляндии – они представляли два разных сословия. В 1855 году стокгольмский журналист А.Солман опубликовал статью, в которой привлек внимание к шведоязычной компоненте финского общества и к ответственности финляндской элиты к защите интересов этой группы под напором растущего финского самосознания. Несколькими годами позже преподаватель и поэт Ф.Сигнеус представил проект о необходимости просвещения шведоязычных простолюдинов Финляндии[10]. И Ф.Сигнеус, и Снельман вели острую полемику, направленную против стокгольмских эмигрантов и кругов Хельсинки, выражавших восхищение Швецией и забывавших о важной связи Финляндии с Россией. Которая была необходима княжеству для осуществления социально-языковой программы, а также для политических и экономических реформ. Однако взгляды двух публицистов на будущее Финляндии, несмотря на общую борьбу, разнились.

2

Европейский радикализм конца 1840-х, Крымская война (1853-1856) и вступление на престол Александра II (1855 год) подтвердили финскую лояльность по отношению к России. Особенно важным для страны стал созыв на регулярной основе четырехсословного сейма (1863 год). С точки зрения положения финского языка основополагающим стал рескрипт 1863 года: финский язык уравнивался в правах со шведским языком в течение двадцати лет – так язык большинства становился официальным.

Усиление фенномании привело к появлению ответного движения – свекомании, позиция которых представляла собой смесь скандинавизма и антирусской ориентации. Их стремление к шведскому языку и союзу с близкой по духу Швецией вызывала в обществе (в первую очередь, в радикальном студенчестве) брожения и ответные действия русских властей (например, введение цензуры и запрета печати книг на финском языке), что не могло не вызвать неприятие фенноманов.

Оплотом свекоманов оставались города Выборг и Або (и, конечно, уже упомянутая Эстерботния). В торговом Выборге давние экономические связи с Прибалтикой привнесли в местное бюргерство ярко выраженный немецкий компонент, для которого были важны связи со Швецией. В Або, приближенном к Стокгольму в географическом, историческом, языковом и идеологическом планах, преобладала прошведская позиция местных судовладельцев и торговцев (шведоязычных).

Снельман, наблюдая разраставшийся языковой дуализм Финляндии, выразил надежду, что языковая революция не перерастет в общественную[11]. Его предположение об «опрощении» элиты путем смены языка на народный финский воплотилось лишь частично: шведоязычная элита отдавала своих детей (прежде всего, мальчиков) в финские школы, понимая общую языковую тенденцию страны. Но речь шла не о смене языка (дети становились билингвами), а лишь об овладении «главным» официальным языком, коим финский язык стремительно становился. В результате образованный класс разделился на сторонников финского и шведского языков, что в дальнейшем породило расслоение общества на финские и шведские семьи. Однако при этом чувство национального единства между ними не терялось.

Несмотря на моду на финский язык среди многих шведоязычных аристократов, шведский язык оставался основным языком культуры Финляндии до начала XX века. Предлагаемая в Великом княжестве литература была большей частью шведоязычной (часть книг завозилась из Швеции), и лишь с 1890-х годов возросло количество переводов на финский язык, увеличилось количество финноязычных произведений. В 1860-е годы в Гельсингфорсе расцвел Новый театр на Эроттая (*Nya teatern*, сейчас Шведский театр), который принимал актеров из Швеции, в том числе, с целью улучшения шведского языка: в те годы театральный язык считался эталонным.

3

К середине XIX века социально-экономическое влияние Стокгольма постепенно сменилось влиянием Петербурга, а на стыке двух «культурных дорог» оказались главные финские центры: Або, Гельсингфорс и Выборг, испытывавшие влияние и шведского и русского языков. Тем не менее, шведский язык как язык культуры Финляндии на тот момент был вне конкуренции. По мере того, как аристократия самой России русифицировалась в ущерб французскому и немецкому языкам, в Финляндии чувствовалась все большая необходимость в русском языке для усиления контактов с метрополией, что не впечатляло ни фенноманов, ни свекоманов.

Усилению контактов не способствовало и то, что русскоязычные чиновники и военные жили достаточно обособленно на территории Великого княжества (вспоминая, например, гарнизон крепости Свеаборг) – широкие контакты происходили только на Карельском перешейке и в Петербурге. Но это смешение было присуще, в основном, простонародью, что не могло существенно помочь увеличению ценности русского языка в глазах финских обывателей.

Стоит заметить, что в Петербурге проживало мало представителей финляндской аристократии, как и в Гельсингфорсе русской. Первое объяснимо как высокими расходами, необходимыми для жизни в столице империи, так и отсутствием потребности в большом светском обществе. Второе показывает насколько сильно автономия (в первую очередь, наличие финляндского подданства и таможенные правила) сказывалась на желании русскоязычных аристократов жить в чужеродной (языковой) среде.

В то же время, обучение русскому языку в школах и в университете не приносило ощутимых результатов. Это процесс, начавшийся в 1809 году, когда первые стипендиаты

отправились в российские университеты, а в приходских школах были организованы первые занятия, с годами менял свои формы, но все равно оставался малоэффективным. Несмотря на отдельных финляндских энтузиастов, пассивное сопротивление администрации княжества (в 1820-е университет в Або давал справки о владении русским языком за умение читать, не понимая смысла), учеников и учителей (особенно после 1901 года) свело эффект к минимуму.

Дальнейшее развитие народных школ усилило, скорее, финский язык, чем ставший обязательным предметом русский[12]. Однако активное сопротивление русскому языку (вплоть до бойкота занятий) наблюдалось, в основном, в Гельсингфорсе – в других губерниях, судя по отчетам русских чиновников, ситуация была более спокойной.

Проникновению русского языка в Финляндию не способствовала и миграция русских жителей в Великое княжество. Этому препятствовали законы автономии, требовавшие наличие особого финляндского подданства, без которого невозможно было приобретать недвижимость (исключения – дворянство или высочайшее разрешение), участвовать в выборах в финляндский сейм, заниматься врачебной практикой...[13]

Так, русские жители Гельсингфорса были окружены многочисленными ограничениями и по правам приравнивались к иностранцам (за исключением дворян), хотя формально находились на территории империи. Поэтому после введения выборного права в государственную Думу в 1907 году финляндцы в Петербурге оказались в особенной ситуации: как подданные империи они имели право участвовать в думских выборах, как подданные княжества они обладали правом голоса в финляндский сейм. В то же время, русские, не имевшие финляндского гражданства, не обладали этим правом, а так как им выдавался вид на жительство, то не могли участвовать и в думских выборах.

Важным связующим звеном между Россией и Финляндией могли стать финляндские офицеры. Широкие перспективы, открывавшиеся при поступлении в русскую армию, делали очень заманчивым движение в сторону Петербурга, тем более что языковых препятствий не возникало: французский язык являлся *lingua franca*. По возвращению на родину многие финляндские офицеры не пользовались русским (зачастую недостаточно изученным) – они возвращались к родному шведскому или к французскому, уместному в финляндских салонах. Даже организация в 1878 году собственной армии, где могли служить только подданные Великого княжества, не изменило ситуации в целом, хотя языком отдачи команд являлся русский. Таким образом, финляндскому кадетскому корпусу была присуща русская ориентация, а университету - «домашняя» и, во многом, шведоязычная[14].

4

Во второй половине XIX века символом развивающейся Финляндии стали Сайменский канал и железные дороги. Канал, соединивший Выборг с системой озер Саймаа, был открыт в 1856 году и увеличил в несколько раз речные грузоперевозки с Россией. В 1870 году было завершено строительство железнодорожного пути между Гельсингфорсом и Петербургом, ставшей главной финляндской транспортной артерией. В годы экономического кризиса ее строительство дало работу многим финнам, а Выборг обрел дополнительный экономический потенциал: благодаря железной дороге русские дачники заполнили Карельский перешеек, усилив контакты местных жителей с русскими.

Но железнодорожным сообщением пользовались в основном петербуржцы: в 1897 году доходность одной версты дороги в пределах княжества не достигала и 8 тыс. рублей, тогда как на территории Санкт-Петербургской губернии доход за тот же период составлял 93 тыс.

рублей за версту[15]. Влияние приезжих распространялось не только на язык, но и на привычки, что частично отдаляло приграничных финнов от жителей остальной Финляндии.

Возросшее русское влияние вошло в резкое противоречие с интересами самой финской культуры, стремившейся к самоутверждению. И если до 1880-х годов постоянно рос поток мигрантов (как сезонных, так и постоянных) из разных областей Финляндии в столицу империи, то в конце XIX – начале XX века наблюдался постоянный отток финляндцев из Петербурга (в первую очередь, в Гельсингфорс). Что сказывалось на идентичности вернувшихся: они меняли привычки и, как отмечали современники, «становились более русскими». В 1890-х годах финские городские власти (в первую очередь, в Выборге) были озабоченны тем, что притягательная мощь Петербурга толкала местных жителей на заработки в имперской столице, а не на заботу о собственной земле (до 1917 года 1-3% жителей Санкт-Петербурга составляли финны)[16].

Поэтому националистические круги Финляндии начали активно высказываться против русификации Карельского перешейка, на что обратили внимание русские средства печатной информации во время громкой полемики вокруг автономного статуса Великого княжества[17]. Но Карельский перешеек стал, по сути, единственной точкой настоящего языкового соприкосновения Финляндии и России – безуспешные попытки русификации финских чиновников стали разочарованием Петербурга времен Александра III и Николая II. Кроме того, пограничное русскоязычное влияние являлось вторичным по отношению к главному языковому контрапункту «шведский-финский-русский».

5

Несмотря на рескрипт 1863 года о введении финского языка в статус официального в течение 20 лет, на практике «вхождение» финского языка в делопроизводство заняло гораздо больше времени. Например, в 1897 году в прошении финских крестьян императору Николаю II отмечалось, что финский язык оставался второстепенным: языком официальных учреждений являлся шведский, а финноязычные просители довольствовались листом с переводом[18].

Прошение крестьян неожиданно дало обратный эффект в 1899 году: вместо упрочения «финскости», которое имело ввиду крестьянское сословие, на первый план выдвинулся вопрос о роли общегосударственного русского языка в Великом Княжестве. На самом деле, политика русификации Финляндии началась раньше – еще при генерал-губернаторе Ф.Гейдене в конце 1880-х - начале 1890-х годов. Но она имела менее резкие черты, несмотря на желание статс-секретаря по делам Финляндии В. фон Дена, предлагавшего оставить шведскому языку только статус «дозволенного местного». Идея была настолько радикальной, что даже Ю.С.Юрье-Коскинен (1830-1903), лидер фенноманов, ее не поддержал.

Программа Ф.Гейдена предполагала одновременно с усилением роли финского языка повысить статус русского языка: ослабление шведского языка, по его мнению, прокладывало дорогу русскому языку, который, являясь более развитым языком, должен был занять место финского языка в среде образованного общества.

Таким образом, начало XX века стало кульминационным моментом в языковой истории Финляндии «русского образца». Начало политического и языкового давления на Великое Княжество связано с уже упомянутым Февральским манифестом, а в 1900 году издается манифест о введении русского языка в делопроизводство, который предписывал поэтапное введение языка в Сенате, центральных учреждениях и губернских управах в течение 5

лет. Кроме того, в 1902 году издается положение об окончательном уравнивании в правах финского и шведского языков – тем самым было выполнено обещание, данное Александром II в 1863 году[19].

Новый генерал-губернатор Финляндии Н.И.Бобриков, вступивший в должность в 1898 году, серьезно повлиял на ситуацию внутри Великого Княжества и на критическое отношение финляндцев к Российской империи. Жесткие действия генерал-губернатора, основанные на требованиях Петербурга, введение чрезвычайного положения на три года в 1903 году (т.н. «режим диктатуры») привели к его убийству в 1904 году. Лишь Великая петиция 1899 года (*Suuri adressi*)[20] и революционные события 1905 года в самой России позволили избежать Финляндии больших репрессий - решение проблем окраин империи было отложено.

Второй период языкового давления начался в 1909 году, а в 1910 году был принят закон об общегосударственном законодательстве, на основе которого формируется «Большая программа русификации». Первая мировая война, начавшаяся в 1914 году, помешала воплотиться программе, оставив практически неизменным автономный статус Финляндии.

6

Вопреки предпринятым мерам, языковая реформа, которая должна была ввести обязательный русский язык в систему образования, провалилась из-за ее неподготовленности (в первую очередь, нехватки преподавателей русского языка), а также активному сопротивлению в Финляндии. Кроме того, в Петербурге не было единого мнения о методах проведения языковой политики, что выливалось в острую полемику на заседаниях Совета министров и не способствовало принятию четкой стратегии. Но интересно, что пункт программы Бобрикова, который касался введения обязательного русского языка в образовании, соответствовал идее Армфельта, представленной им еще в первые годы присоединения Финляндии к Российской Империи, но не воплощенного из-за своей утопичности.

Напротив, программа по введению финского языка в средних школах, начатая в 1883 году и поддержанная лидером фенноманов Юрьё-Коскиненом, а также появление большого количества частных школ и лицеев, поддерживаемых государством, вырастила в 1880-1890 годах новое поколение студентов и чиновников, «думающих по-фински»[21]. Их оппозиция свекоманам, ориентированных на Швецию и на «вечный шведский язык», становилась все более сильной и вела, в том числе, к уменьшению шведского языка в повседневной жизни. Тем не менее, на почве общего негативного отношения к русскому языку наметился некоторый союз между фенноманами и свекоманами, но разница в подходе к определению финляндской идентичности все равно оставалась.

Шведский язык, оказавшись «зажатым» между финским и русским языками и чуждый большинству жителей княжества (см. таблицу), терял позиции, но сохранял достаточно силы, чтобы оставаться языком аристократии и культуры. Шестисотлетняя традиция административного и культурного шведского языка; небогатый культурный опыт финского языка, который зачастую был вынужден находить новые слова для описания культурных и научных явлений; ведущая роль шведского языка при обучении в университете; активная позиция свекоманов и широкие их контакты с Швецией и Германией – все это способствовало сохранению шведского языка в его прежней роли на протяжении XIX века. Или, по крайней мере, не слишком серьезному ее снижению.

Негласной защите шведского административного языка от процесса русификации также способствовали достаточно мирное сосуществование двух метрополий (бывшей и нынешней –

как на территории Финляндии в виде традиций и языка, так и во внешней политике Российской империи и Швеции во второй половине XIX века), глубокая религиозная граница лютеранства и православия, широкие культурные контакты России и шведоязычной Финляндии (наравне с возможностью общения на французском или немецком языках взамен русского).

В то же время, быстро набирающий силу финский язык ощущал давление русского языка, усилившееся после 1899 года. Но громкие реплики фенноманов о тотальной русификации были, скорее, политическим приемом или паникой: целью царской администрации было лишь введение русского языка в сферу государственного управления Великим княжеством и, частично, в университет, как это было осуществлено в Прибалтике.

Однако замыслы по русификации княжества не могли реализоваться в полной мере, так как не язык связывал Финляндию, изначально двуязычную, а конституционные законы, которые защищали обе языковые группы. И, кроме того, обе группы, при всех видимых противоречиях, ощущали себя гражданами автономного Великого княжества.

Исходя из этого, русский язык может лишь условно находиться на вершине языковой пирамиды, которую также можно назвать пирамидой национального самосознания – из-за прочной связи самоидентификации большинства жителей Великого княжества с языком, что особенно ярко начало проявляться во второй половине XIX века. Однако на рубеже веков пирамида стала постепенно переворачиваться: финский язык, поднимаясь на ее вершину, все сильнее давил на шведский и русский языки, делая положение пирамиды все более неустойчивым. Что отчетливо проявлялось до конца 1930-х годов, когда по внешнеполитическим причинам ее положение стабилизировалось.

Так или иначе, из-за сопротивления процессу русификации Финляндия временно сплотилась: языковая ситуация сложилась в пользу крайне настроенной шведоязычной элиты, которая вместе с молодыми фенноманами активно защищала автономию Великого княжества. Мысль о независимости Финляндии становилась все более желанной для всех сословий финского общества, однако последствия революционных событий 1917 года в России для многих из них оказались неожиданными.

Таблица. Соотношение носителей языков в Финляндии в 1865-1920 годы[22]

Год	Насе- ление, тыс. чел.	Финно-говоря-щие, %	Шведо-говоря-щие, %	Русско-говоря-щие, %	Другие языки, %
1865	1843	85.7	13.9	0.2	0.2
1880	2061	85.2	14.3	0.2	0.3
1890	2380	86.1	13.6	0.2	0.1
1900	2713	86.8	12.9	0.2	0.2
1910	2921	88.0	11.6	0.3	0.1
1920	3105	88.7	11.0	0.2	0.1

[1] Восточные карелы именовали западных карел шведами, несмотря на близкое языковое родство.

[2] Юссила *О.*, Хентиля *С.*, Невакиви *Ю.* Политическая история Финляндии 1809-2009. М., 2010. С. 58.

[3] *По материалам* Suomen Tilastollinen Vuosikirja. *Хельсинки, 1882.*

[4] Процесс переноса столицы завершился в 1817 году, а университета – в 1827 году.

[5] Вихавайнен *Т.* Столетия соседства: размышления о финско-русской границе. СПб, 2012. С. 33.

[6] Современные историки склоняются к версии, что фраза принадлежит Армфельту. См.: Вихавайнен *Т.* Указ. соч. С. 28.

[7] Клинге *М.* На чужбине и дома. СПб, 2005. С. 199.

[8] Клинге *М.* Столица. Хельсинки, 2012. С. 215.

[9] Клинге *М.* Имперская Финляндия. СПб, 2005. С. 153.

[10] Клинге *М.* На чужбине и дома. С. 215.

[11] Юссила О. Великое княжество Финляндское 1809-1917. Хельсинки, 2009. С. 344.

[12] В 1893 году было всего 16 русских школ, в 1904 году – 24 школы. К этому времени в них обучалось чуть более 1 тыс. учеников (Флинк *Т.* Язык метрополии // Два лика России. СПб, 2007. С. 86).

[13] Мусаев В.И. Миграционные контакты и положение диаспор (конец XIX века – 1930-е гг.). СПб, 2007. С. 62-63.

[14] Клинге *М.* На чужбине и дома. С. 18-19.

[15] Гусаров А. От Финляндского вокзала до Выборга: из истории финляндской железной дороги. М., 2016. С. 44.

[16] Энгман *М.* Финны и шведы в Санкт-Петербурге в XIX - начале XX в // Санкт-Петербург и Страны Северной Европы. Материалы пятой ежегодной научной конференции (25-26 апреля 2003 г.).

[17] Яковлев О.А. Периодические издания о Финляндии в Санкт-Петербурге (1845-1910 гг.) // Санкт-Петербург и Страны Северной Европы. Материалы шестой ежегодной научной конференции (14-16 апреля 2004 г.).

[18] Юссила *О.,* Хентиля *С.,* Невакиви *Ю.* Политическая история Финляндии 1809-2009. М., 2010. С. 90-94.

[19] Оно имело силу вплоть до 1922 года, когда был принят закон о языке независимой Финляндии, и оказало существенное влияние на становление языковой ситуации в стране.

[20] Великая петиция была отправлена Николаю II в ответ на Февральский манифест и действия генерал-губернатора. За 11 дней было собрано 522 тысячи подписей (в тот момент в Финляндии проживало около 2,5 миллионов жителей).

[21] Клинге *М.* Имперская Финляндия. С. 339.

[22] *По материалам* Suomen Tilastollinen Vuosikirja. *Хельсинки, 1882-1922.*

Алексей Востров

Алексей Востров - Университетский преподаватель, эссеист, историк, литературовед (Санкт-Петербург). Ведет исследования, посвященные финской истории и культуре, результаты которых регулярно печатаются в России и Финляндии.

Автор книги «Шведский архипелаг Финляндии» (2014, Санкт-Петербург), посвященной прошлому и настоящему финляндских шведов. Шведоязычная версия книги «*Svenskfinland. Några anblickar utifrån» издана в Финляндии в 2015 году.* Книги распространяются в Финляндии в магазине Ruslania (Хельсинки), сети Luckan (Хельсинки, Карис, Турку, Вааса) и в Мариехамн.

Opettajien yhteinen Turva

Sinä ja muut opetusalan ammattilaiset luotte päivittäin Suomen tulevaisuutta. Saatte aikaan yhteistä hyvinvointia kannustamalla ja innostamalla. Olette yhdessä tekemisen mestareita. Niin mekin Turvassa, vakuutusyhtiössä, jonka omistavat työn tekemiseen ja yhteiseen hyvään uskovat ihmiset.

OAJ on jo vakuuttanut jäsenensä muun muassa yhteisellä matka- ja tapaturma-vakuutuksella. Kun OAJ:n jäsenenä keskität vakuutuksesi Turvaan, pääset nauttimaan kaikista eduistamme.

Poikkea toimistollamme, soita tai tutustu etuihisi osoitteessa **turva.fi/oaj**

* Etu koskee uutta koti-irtaimistovakuutusta, jonka alkamispäivä on 1.9.–31.12.2016. Edun saa ensimmäisen vuoden vakuutusmaksusta.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva • www.turva.fi • puh. 01019 5110

turva
Hymyile, olet Turvassa

VENÄLÄISTEN KANSANLAULUJEN ILLAT VUOTALOSSA

Venäläinen kulttuuridemokraattinen liitto lyhennettynä VKDL, on Suomen suurin ja merkittävin venäjänkielisen vähemmistön kansalaisjärjestö joka perustettiin jo v. 1945. Sen tavoitteena on yhdistää Suomen venäjänkielisiä vaalimaan äidinkieltään, kulttuuriaan ja perinteitä. Sen toiminta on aina ollut myös sosiaalisesti ennaltaehkäisevää, nyt entistä enemmän, kun toimintaan on tullut mukaan runsaasti uusia maahanmuuttajia, erityisesti lapsia ja nuoria. Liiton ja sen osaston, Helsingin Sadko-klubin puitteissa toimii yli 35 kerhoa ja harrasteryhmää, järjestetään viikoittain yli 50 tapahtumaa, toimii n. 20 pätevää kerho-ohjaajaa, vuonna 2016 järjestettiin 5 leiriä n. 180 lapselle. Sadko-klubi järjestää jatkuvasti venäjän kielen opetusta kerhoissa ja kursseilla. Liiton erilaisia *jokavuotisia tapahtumia* ovat esimerkiksi Venäläisiä tapaamisia ja Rajaton jazz –festivaali.

Liiton konserttitoimintaa edustavat mm. venäläinen soitinyhtye ”Kimalaistrio” ja lauluryhmä ”Russkaya pesnja”. Kimalaistrion kiistaton johtaja ja sovittaja on harmonikkataiteilija Reino Bürkland. Lauluryhmä ”Russkaya pesnja” esiintyy johtajanaan Ljudmila Ridal.

Molemmilla yhtyeillä on tulossa oma konserttiVuotalossa tänä syksynä. Kimalaistrio esiintyy lauantaina 19.11. klo 19 ja ”Russkaya pesnja” torstaina 8.12. klo 19. Kimalaistrion seurassa kuullaan kaikkien aikojen suosituimpia venäläisiä kansanlauluja ja instrumentaalimusiikkia. ”Russkaya pesnja” – lauluryhmän seurassa luvassa on sekä hauskoja ja meneviä että lyyrisiä ja vähän melankolisiakin venäläisiä kansanlauluja.

Soitinyhtye ”Kimalaistrio” koostuu muusikoista: Reino Bürkland – harmonikka, Pentti Yrjänäinen - domra prima, Artemi Gvazava - kontrabasso-balalaikka. Kimalaistrion laulusolisteina esiintyy Sergey Shaykhulin ja Olga Ridal. Lämpimästi tervetuloa konsertteihin!

Liput alk. 13 / 11 euroa (la 19.11 konsertti) ja liput alk. 10 / 9 euroa (to 8.12 konsertti) Vuotalon lipunmyyntipiste *www.vuotalo.fi*, puh. 09 310 12000 (pvm), *www.lippu.fi* sekä tuntia ennen esitystä. Järj. Venäläinen kulttuuridemokraattinen liitto Helsingissä *ry. www.vkdl.fi*.

Sergei Sokolov

ДОРОГИЕ ЧИТАТЕЛИ ЖУРНАЛА «АСПЕКТ»!

Нам очень приятно встретиться с вами вновь на страницах журнала по приглашению главного редактора Томи Малинена. В прошлый раз, осенью 2015, мы рассказали коротко о всей работе в Финляндии нашей организации Mosaiikki ry, которая направлена на информацию русскоговорящего населения и поддержку русского языка и культуры. Сегодня речь пойдёт о нашем любимом проекте – детском «РуФи», об аннимационных играх, которые мы придумываем и строим сами и которые, очень надеемся, помогают в вашей преподавательской работе с детьми. Из разных городов Финляндии нам приходят слова благодарности от учителей русского языка и руководителей детских кружков в которых ребятам помогают учить наш могучий русский язык, и это очень радует весь наш творчесский коллектив ☺ Значит, мы не зря ищем, думаем, спорим, как сделать наши игры лучше и интереснее. Конечно, очень хочется, чтобы дети с удовольствием играли в наши игры, а главное – хотели это делать сами, без необходимости и побуждения со стороны взрослых. К большому сожалению, из-за ограничения в денежных ресурсах мы пока не можем воплощать в играх все наши мечты и желания. Что любая игра сможет предложить ребёнку во многом зависит от её внутреннего программирования. Программисту требуется больше времени на разработку интересных игр в которых предусмотрены разные игровые задания и красочные аннимационные эффекты. Следовательно и большей оплаты трудовых часов... Вот так бездушные деньги влезают в творческий процесс и душат его ☺

Несмотря на разные преграды, наш детский портал «РуФи» каждый месяц пополняется либо новой игрой, либо дополнительным игровым материалом в уже работающие игры. На данный момент мы активно работаем над играми в трёх разделах: «Языки», «Познаём мир» и «Весёлая математика». Игры функционируют на двух языках, русском и финском, и рассчитаны как на малышей в возрасте двух-трёх лет, так и на ребят младшего школьного возраста - десять-двенадцать лет. Чтобы увидеть, что мы уже построили, открывайте раздел «Все игры», выбирайте понравившуюся вам игру и играйте на здоровье – все наши игры находятся на портале в открытом, свободном доступе, никакой специальной регистрации не требуется ☺

Чем наши игры и вообще игры онлайн могут помочь детям? Этот вопрос мы задавали разным людям: педагогам, психологам, логопедам, родителям. Вот какие ответы мы получили:

- Развивается координация движений и мелкая моторика;
- Развивается мышление. Ребёнку приходится самому думать, как решить тут или иную загадку;
- Развивается в нимание и концентрация;
- Тренируется память.

Оказывается, детские онлайн-игры помогают формировать позитивное творческое мышление, позволяющее решать поставленные задачи, как на основе шаблонов и навыков, так и в нестандартном ключе. В результате активно работает левое полушарие мозга, отвечающее за аналитическое мышление и эффективность обработки поступающей извне информации.

Конечно, очень важно понимать, что даже за самими интересными и полезными играми ребёнку нельзя просиживать за экраном компьютера часами, особенно это важно самым маленьким ребятишкам.

Мы узнали у специалистов, 15-20 минут игр в день в возрасте 3-5 лет не создадут дополнительной нагрузки для глаз, излишне не перегрузят психику ребёнка, а пойдут только на пользу для его развития и образования.

Как я уже упоминала выше, наши игры доступны везде, где есть интернет и компьютер. В зависимости от величины экрана каждую игру можно уменьшить, такая функция

была специально предусмотрена и построена. Игры работают в программе флеш. К сожалению, пока нет отдельных версий для мобильных приложений – в наши игры не получится поиграть на телефоне. Когда мы задумывали наш проект, акцент делался на то, что игры будут помогать учителям и родителям в обучении русскому и финскому языкам. Процесс обучения предполагает, что ребёнок находится не один, а рядом со взрослым, который помогает, объясняет, советует. При этом сама обучающая игра должна быть хорошо видна как ребёнку, так и взрослому. Всё это гораздо сложнее выполнить, если игра находится на экране телефона.

Но в будущем, при хорошем финансировании, мы, конечно, постараемся создать версии каких-то наших игр, в которые можно будет поиграть на любых носителях.

Кстати о финансистах детского проекта и портала «РуФи». На протяжении разных лет проекту оказывали и оказывают финансовую поддержку разные грантодатели. Среди них есть и частные спонсоры – юридические и физические лица. Мы всем нашим грантодателям очень благодарны – без их помощи детский проект «РуФи» так бы и остался нашей мечтой! Узнать про грантодателей детского проекта можно на нашем портале «РуФи» в нижней части сайта. Если кто-то из вас тоже захочет поддержать работу детского проекта, будем очень благодарны! Сделать это просто. Информация как помочь детскому проекту находится на сайте «РуФи» рядом с информацией о наших грантодателях.

Название портала «РуФи» имеет свою маленькую историю. Так зовут нашего доброго воробышка, героя детского журнала «Воробышек», который мы раньше выпускали. На портале «РуФи» можно ознакомиться со всеми изданными номерами в разделе «Журнал «Воробышек»». Имя возникло не случайно – детский проект помогает в изучении русского и финского языка, отсюда и название «РуФи» ☺

Надеюсь многие из вас, мужественно прочитав такую длинную статью, захотят ближе ознакомиться с порталом «РуФи» и его играми. Играйте, тестируйте наши игры, пишите свои отзывы, пожелания, комментарии, мы всегда рады вашим откликам! И очень признательны всем за тёплые отзывы о нашей работе, постараемся и в дальнейшем оправдывать ваше доверие.

http://mosaiikki.info/rufi/ru/
http://mosaiikki.info/rufi/ru/detyam/igry/vse-igry/
http://mosaiikki.info/rufi/ru/detyam/vorobishek/
tatjana.doultseva@mosaiikki.info, mosaiikki@mosaiikki.info

Желаю всем золотой, тёплой осени!
С уважением,

Татьяна Дульцева,
руководитель детского проекта «РуФи»

Перевод на финский язык: Ирма Алексеева
Художник: Александра Шолохова

RUFI

ARVOISAT ASPEKTI-LEHDEN LUKIJAT!

Olemme todella iloisia tavata kanssanne lehden sivuilla toimittaja Tomi Malisen kutsusta. Viimeksi, syksyllä 2015, kerroimme lyhyesti Mosaiikki ry:n venäjänkielisen väestön tiedottamiseen ja venäjän kielen ja kulttuurin tukemiseen suunnatusta toiminnasta Suomessa. Tänään kerromme meidän lempiprojektistamme – RuFi-lastenprojektista ja animaatiopeleistä, joita me suunnittelemme ja rakennamme itse. Toivomme kovasti, että pelimme auttavat teitä venäjän kielen opettamisessa lapsille. Saamme kiitossanoja eri Suomen kaupungeissa toimivilta venäjän kielen opettajilta ja lastenkerhojen ohjaajilta, jotka auttavat lapsia meidän mahtavan kielen oppimisessa. Tämä todella ilahduttaa koko meidän luovaa työyhteisöä ☺ Tämä tarkoittaa, että emme turhaan etsi, ajattele ja väittele, miten tehdä pelejämme paremmiksi ja mielenkiintoisemmiksi. Tietysti haluamme, että lapset mielellään pelasivat pelejämme ilman pakottamista ja aikuisten antamaa sysäystä. Valitettavasti olemme rajoitettuja rahavaroissa ja emme voi nyt peleissä toteuttaa kaikkia toiveitamme. Se, minkä peli voi tarjota lapsille, riippuu pitkälti sen ohjelmoinnista. Ohjelmoija tarvitsee enemmän aikaa mielenkiintoisten moniosaisten eri tehtäviä ja värikkäitä animaatioita sisältävien pelien suunnitteluun. Näin ollen hän vaatii suurempaa maksua työtunteista Näin sydämettömät rahat vaikuttavat luovaan työhön ja kuristavat sitä ☹

Kaikista esteistä huolimatta RuFi -lastenportaalillemme kuukausittain lisätään joko uusi peli tai uusi pelijakso jo toimivaan peliin. Tällä hetkellä teemme aktiivisesti työtä pelien kanssa kolmessa osiossa: Kielet, Eläinten ja Kasvien nimet sekä Iloinen matematiikka. Pelit toimivat kahdella kielellä (venäjäksi ja suomeksi) ja ovat suunnattu sekä pienille 2-3-vuotiaille lapsille että ala-asteen oppilaille eli 10–12-vuotiaille. Nähdäksenne jo rakentamamme pelit avatkaa Kaikki pelit -osio, valitkaa jokin peli ja pelatkaa – kaikki pelimme ovat avoimia, pelaaminen ei vaadi rekisteröitymistä ☺

Miten pelimme ja yleensä online-pelit voivat auttaa lapsia? Olemme kysyneet tätä monilta ihmisiltä: opettajilta, psykologeilta, puheenopettajilta, lasten vanhemmilta. Saimme seuraavia vastauksia:

- Raajojen koordinaatiokyky ja hienomotoriset taidot kehittyvät
- Ajattelu kehittyy. Lapsen on ajateltava, miten ratkaista jommankumman arvoituksen;
- Tarkkaavaisuus ja keskittyminen kehittyy
- Muisti paranee

Kuulemma lasten online-pelit auttavat muodostamaan positiivista ja luovaa ajattelua, joka antaa mahdollisuuden ratkaista asetetut ongelmat sekä perustuen malleihin ja osaamiseen että standardeista poikkeavasti.

Tuloksena vasen aivopuolisko toimii aktiivisesti. Se vastaa analyyttisesta ajattelusta ja tietojen käsittelyn tehokkuudesta.

Tietysti on todella tärkeää ymmärtää, että pelatessaan mielenkiintoisimpia ja hyödyllisimpiä pelejä lapsi ei voi viettää tunteja tietokoneen ääressä, erityisesti tämä koskee pienempiä lapsia.

Olemme tiedustelleet asiantuntijoilta, että 3-5–vuotias lapsi voi viettää 15-20 minuuttia pelaamassa tietokonepeliä eikä tämä aiheuta väsymystä silmille eikä kuormita lapsen psyykeä vaan on hyödyllistä lapsen kehitykselle ja oppimisille.

Kuten olen jo maininnut, pelimme ovat saatavilla kaikkialla, missä on Internet ja tietokone. Riippuen näytön koosta jokaisen pelin voi pienentää, tämä funktio oli erikseen otettu huomioon ja rakennettu. Pelit toimivat flash-ohjelmassa. Valitettavasti tällä hetkellä ei ole erillisiä versioita mobiilisovelluksiin – pelejämme ei voi pelata kännykällä. Silloin kun me suunnittelimme hankettamme, painotus oli siinä, että pelit tukevat opettajia ja vanhempia venäjän ja suomen kielen opetuksessa. Opettamisprosessi edellyttää, että lapsi ei ole yksin vaan aikuisen kanssa, joka auttaa, selittää ja neuvoo. Sen lisäksi pelin pitää näkyä hyvin sekä lapselle että aikuiselle. Tätä kaikkea on vaikeampi toteuttaa, kun peli on kännykässä. Mutta tulevaisuudessa, hyvällä rahoituksella, me varmasti pyrimme luomaan joidenkin peliemme mobiiliversiot, jotta niitä olisi mahdollista pelata eri laitteilla.

RuFi-lastenprojektin ja –portaalin rahoittajista puheen ollen. Monessa vuodessa projektiamme tukivat ja tukevat erilaiset rahoittajat. Niiden joukossa on myös yksityisiä rahoittajia – yrityksiä ja henkilöitä. Olemme kiitollisia kaikille rahoittajillemme – ilman heidän tukeaan projektimme jäisi haaveeksi! Tietoa lastenprojektin rahoittajista löytyy RuFi-portaalin alaosasta. Jos joku teistä haluaa tukea lastenprojektiamme, olemme todella kiitollisia! Tämä on helppo tehdä. Tietoa siitä, miten voitte auttaa projektiamme, löytyy RuFi-portaalilla läheltä kohtaa "Tietoa meidän rahoittajista".

Portaalin RuFi-nimellä on oma pieni historia. Näin kutsutaan meidän hyvää varpusta, joka on ennen julkaisemamme Varpunen-lastenlehden päähahmo. RuFi-portaalilla olevassa Varpunen-lehti – osiossa voitte tutustua kaikkiin Varpunen-lehden ilmestyneisiin numeroihin. Nimi ei syntynyt sattumalta. Lastenprojekti auttaa venäjän (rus) ja suomen (fin) kielen oppimisessa, tästä johtuu projektin nimi RuFi☺

Toivon, että monet teistä, luettuaan näin pitkän jutun, haluavat itse tutustua RuFi-portaaliin ja siellä oleviin peleihin. Pelatkaa, testatkaa pelejämme, kirjoittakaa palautteita, toivomuksia sekä kommentteja! Olemme aina iloisia saadessamme niitä! Olemme todella kiitollisia kaikille lämpimistä palautteista meidän työstä, pyrimme edelleen osoittautumaan teidän luottamuksenne arvoisiksi.

http://mosaiikki.info/rufi/ru/
http://mosaiikki.info/rufi/ru/detyam/igry/vse-igry/
http://mosaiikki.info/rufi/ru/detyam/vorobishek/
tatjana.doultseva@mosaiikki.info, mosaiikki@mosaiikki.info

Toivotan kultaista, lämmintä syksyä!
Kunnioittaen,
Tatjana Doultseva,
RuFi-hankkeen johtaja

Suomennos: Irma Alekseeva
Kuvitus: Alexandra Sholokhova

INTENSIIVIOPETUSTA PIETARISSA

Toukokuussa kaksitoista Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa venäjän alkeita opiskelevaa lähti mukaani tutustumaan uuteen tapaan oppia Pietarin polytekniseen yliopistoon. Viikon pituisen matkan tarkoituksena oli opiskella kieltä tandemina - eli suomalaiset opettivat venäläisille suomea ja venäläiset suomalaisille venäjää.

Matkaan oli saatu apurahaa, millä tuettiin opiskelijoiden matka- ja majoituskustannuksia. Opiskelijat majoittuivat yliopiston asuntolaan, jossa he asuivat soluasunnoissa. Iso asuntola koettiin hieman rauhattomaksi ja asuntolan tiukka valvoja vähän liian tiukaksi, mutta tästä kehkeytyi hyviä kulttuurien välisiä eroja pohdittavaksi.

Aamupäivisin ryhmä jakaantui suomalaisiin ja venäläisiin: minä suomalaisena opettajana kävin eri teemoihin liittyvää sanastoa ja harjoituksia läpi venäläisopiskelijoiden kanssa ja vastaavasti suomalaiset saivat opetusta venäläiseltä opettajalta samoista aiheista. Tämän jälkeen ryhmät yhdistettiin ja käytiin yhdessä läpi erilaisia harjoituksia eri teemoihin, kuten esittäytymiseen, vapaa-aikaan, harrastuksiin, kotikaupunkiin ja arki-elämän askareisiin liittyen. Oppitunneilla katsottiin myös suomalainen ja venäläinen elokuva, joista keskusteltiin katselun jälkeen. Kaikki joutuivat puhumaan, myös ääntäminen oli vahvasti esillä. Kyrillisetkin kirjaimet alkoivat taipua aina vaan paremmin opiskelijoiden suussa, kun opettaja kielsi liikuttamasta poskia puhuessa. Suomalaisesta ujoudestakin täytyi luopua, kun venäläinen opettaja laulatti joukkoa ja kehotti tunnustelemaan poskia sormilla.

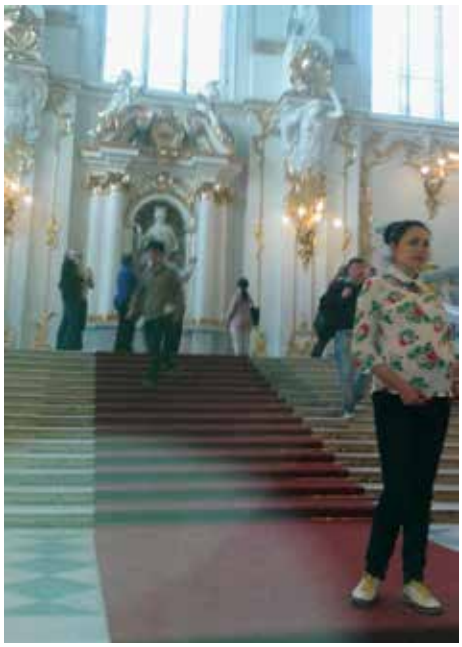

Vapaa-ajalla suomalaisryhmä tutustui Pietariin mm. vierailemalla eri kulttuurikohteissa, kuten Verikirkossa ja Eremitaasissa. Metrolla kulkemista pääsi harjoittelemaan kaikki ja oli ilo huomata, miten sujuvasti jokainen kulki suurkaupungissa jo parin päivän kuluttua. Valitettavasti sää ei suosinut sillä viikolla, joten suunniteltu jokiristeily jäi väliin. Venäläiseen ruokakulttuuriin tutustuttiin yhteisellä illallisella Idiot-ravintolassa Dostojevskin hengessä.

Opiskelijat pitivät matkastaan oppimispäiväkirjaa ja palautteen perusteella he pitivät matkaa onnistuneena ja toivovat jatkossa lisää vastaavanlaisia oppimiskokemuksia. Tandem koettiin hyvänä tapana oppia kieltä ja myös keinona tutustua omaan kieleen. Uusia ystävyyssuhteita syntyi ja kirjeenvaihto toivottavasti jatkuu vilkkaana tandemparien välillä. Etätehtäviä annettiin myös kotiin ja niiden pohjalta on tarkoitus koota tietoja kunkin kotiseudusta muillekin nähtäväksi. Kaukaisimmat opiskelijat olivat lähtöisin Kauko-Idästä ja Siperiasta, joten ryhmän väliset kulttuurierot olivat jo melkoisia. Erään opiskelijan oppimispäiväkirjaa lainaten ”nukahdin ensimmäisenä iltana venäjän kirja kädessä uupuneena kulttuurishokista” kertoo hyvin miten paljon eroja venäläisen ja suomalaisen kulttuurien välillä on, vaikka maantieteellinen etäisyys ei ole suuri. Tandemkurssista saadut kokemukset rohkaisevat jatkamaan käytäntöä!

Marja-Liisa Sirén-Huhtinen